

SLOVENSKI NAROD

Ishaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznika. — Inserati do 80 petik vst. a Dn 2, do 100 vst. a Dn 2, do 150 vst. a Dn 3, do 200 vst. a Dn 4. — Popust po dogovoru, inseratni davki posebej. — »Slovenski Narod« vsakega meseca v Jugoslaviji Dn 12.—, za inostranstvo Dn 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREJENIKO IN UPRAVNIKO
LJUBLJANA, Rimskega ulica št. 5
Telefon: 21-22, 23-24, 25-26, 27-28 in 29-30

Podpisništvo: MARIBOR, Grajski trg št. 1 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko mestoštvo: Slovenskega ulica 1, telefon št. 63; podpisništvo uprave: Mirova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENI GRADNICA, Slovenski trg št. 5. — Polna izdajica: v Ljubljani št. 10.251.

Norvežani bodo nadaljevali vojno

v prepričanju, da pripravljajo zavezniški novo akcijo — Norveška vlada se ne pogaja z Nemci — Zavezniške čete so se izkrcale na drugih mestih Norveške

Stockholm, 4. maja. s. (Reuter) Tukajšnje norveško poslanstvo kategorično zanika vesti, da bi bila norveška vlada stopila z nemško vlado v pregovore za sklenitev premirja. Uradni norveški krogi izjavljajo, da so odločeni boriti se proti nemški vojski do konca. Tudi iz Berlina demantirajo vesti, da bi se bila začela med nemško in norveško vlado pogajanja za premirje.

V norveških uradnih krogih tudi zanikajo, da bi bila norveška vlada odredila demobilizacijo norveške vojske. Prav tako so netočne vesti, da so kralj Haakon in vlada na Švedskem. V resnici so kralj in norveška vlada še vedno na Norveškem.

Stockholm, 4. maja. i. (Havas) Kakor poročajo norveška brojavna agencija, poudarjajo v norveških odločitvah krogih oni del Chamberlainovih izjav, kjer je rekel, da se ni nastopil trenutek za bilanco vojaške akcije na Norveškem. Na Norveškem prevladuje prepričanje, da se zavezniški pripravljajo na novo akcijo. To prepričanje je temelj, na katerem stoji volja Norvežanov, da se hočejo še nadalje boriti za svobodo svojega naroda.

London, 4. maja. s. (Reuter) Vojno ministrstvo je izdalo sinoči naslednje uradno

sporočilo:

Vrhovno poveljstvo norveške vojske je v neznanem kraju Norveške. Vsa pogajanja, ki jih prično podrejeni norveški vojaški organi za sklenitev premirja s sovržnikom, se vrše brez pooblastila norveškega vrhovnega vojaškega poveljstva.

Ta izjava vojnega ministrstva se nanaša očitno na poročilo, da je lokalni poveljnik norveških čet pri Andalsnesu stopil v pogajanja z Nemci za sklenitev lokalnega premirja. Norveške čete pri Andalsnesu so bile zbrane zato, da so krile umik zavezniških vojske.

Stockholm, 4. maja. s. (Reuter) Norveška telegrafska agencija javlja davi, da so se zavezniške čete, ki so se umaknile iz Andalsnesa in Namsosa, varno izkrcale na drugih mestih na Norveškem.

London, 4. maja. AA. (Reuter) Angleško vojno ministrstvo sporoča, da so brez osnove vesti, da bi zavezniški ne bili obvestili glavnega poveljnika norveških čet, da bodo evakuirali svoje čete iz pokrajine Trondhjem. Glavni poveljnik norveških čet se je s svojim štabom vkrmal skupno z angleškimi četami na ladje v noči med 1. in 2. majem.

vržnega napada, če bi se bile skandinavske države odločile za pakt o medsebojni pomoči, kakor ga je predlagala Finska. Tako pa niso zavezniški krivi, če je prišla njihova pomoč prepozno.

Ameriška kritika zavezniškega neuspeha

New York, 4. maja. j. (United Press) List »New York Times«, ki se običajno bavi s Chamberlainovim ekspozicijem o položaju na Norveškem, pravi med drugim, da položaj tudi v tej obliki, kakor jo je prikazal Chamberlain, dokazuje, da angleška vlada v sedanjih postavah ni bila povsem dorasla svojemu nasprotniku na Norveškem in da če tudi Chamberlain še nadalje ostane pred sednik vlade, bo vendar morala le-ta izpolniti svojo sestavo z novimi silami, ki bodo v stanju pospešiti potrebne akcije zavezniškov na Norveškem. List nadalje pripominja, da je neuspeh zavezniškov na Norveškem pokazal, da se sliče akcije, kakor jo je Anglija začela na Norveškem, nikakor ne dajo uspešno izvesti samo z močnejšo mornarico, zlasti še ne v primeru, ko razpolaga nasprotnik z močnim letalstvom.

Švedska sodba

Stockholm, 4. maja. AA. (DNB) Švedski tisk komentira posledice, ki bodo nastale zaradi angleškega poraza na Norveškem. Listi se ob tej priložnosti posebej zanimajo za vprašanje, kako bodo vplivali norveški dogodki na samo angleško javnost. Listi pravijo, da bo moral Chamberlain prenašati ostro kritiko političnih krogov in da bodo opozicijske skupine vladne stranke zahtevale odstop vlade. »Aftenbladet« pravi v zvezi z umikom Angležev, da je ugotovljeno, da so nemške letalske sile napravile uspešno preizkušnjo v borbi z angleškimi pomorskimi silami. List pravi, da je postala sedaj norveška obala deska za odskok nemških letalskih sil proti Škotski. Nemčija si je ponovno zagotovila iniciativo.

Premoč zavezniške vojne mornarice

Pariz, 4. maja. s. (Havas) V zvezi z izjavo ministrskega predsednika Chamberlaina, da je zaradi izgub nemške vojske mornarice nastala popolna sprememba v razmerju vojnih mornaric na svetu, navajajo v zavezniških mornariških krogih naslednje podatke: Nemčija razpolaga sedaj z 2 oklopnima, 2 žepnima oklopnima, 2 težkima križarkama in 4 lahkim križarkama. Poleg tega ima nemško vojno brodogradilno

blizno 17 rušilcev in okoli 30 manjših vojni ladij. Število podmornic ni točno znano, vendar je dejstvo, da v zadnjem času niso povzročile zavezniškim mornaricam skoraj nobenih izgub.

Nasprotno imajo zavezniški danes skupno 22 oklopnih, 24 težkih in 54 lahkih križark. Anglija in Francija imata skupno 254 rušilcev in 137 podmornic. Razen tega razpolagata Anglija in Francija s 7 nosilci letal, medtem ko ima Nemčija samo enega.

Delavska stranka zahteva boljše vodstvo

London, 4. maja. s. (Reuter) Na nekem zborovanju v Londonu je izjavil sinoči vodja delavske stranke Attlee, da namerna delavska stranka zahtevati od vlade polnega pojasnila glede umika angleške vojske iz srednje Norveške. Delavska stranka ima vsjo pravico, da tako pojasnilo zahteva. Angleški narod zahteva pogumnih odločnih in uspešnih voditeljev. Delavska stranka je pripravljena doprinese svoj delež, da bo dobil angleški narod boljše vodstvo.

Moskva in Berlin za nevtralnost švedske

Moskva, 4. maja. s. (Reuter) Sovjetska vlada je sinoči uradno objavila, da so se pretekli teden sestali za toponiki nemške in sovjetske vlade ter sta se obe vladi ob tej priložnosti sporazumeli, da bosta Nemčija in Sovjetska Rusija spoštovali nevtralnost Švedske.

Stockholm, 4. maja. s. (Exchange Telegraph) Tu sta bila aretirana neki nemški državljani in njegova tatnica zaradi suma sabotaže. Pri hišni preiskavi je bilo najdenih 200 kg razstreliv, več sto zažgalnih bomb min. beklenskih strojev itd.

Letalske borbe

London, 4. maja. s. (Reuter) Pri izvidniških poletih nad Frizijskimi otoki se je v četrtek ponoči zapletlo neko angleško letalo v borbo s tremi nemškimi letali v bližini otoka Borkum. Strelcu angleškega letala se je posrečilo sestreliti nemško letalo, vendar je bil strellec v boju ubit.

London, 4. maja. s. (Reuter) Nemška letala so bila sinoči skoraj tri ure v boju z angleškimi lovskimi letali v bližini vzhodne angleške obale. Verjetno so hotela nemška letala napadati ribske ladje ob obali. Proti nemškimi letalom so na več mestih stili v akcijo tudi protiletalski topovi in žarometi na obalah. Letalski alarm ni bil dan nikjer.

volje Velike Britanije, da prizorišče vojne sedaj resnično razširi tudi na jugovzhod Evrope.

Berlin, 4. maja. AA. (DNB) Današnji nemški tisk se bavi z angleškimi načrti, ki jih označuje kot željo, da se vojna razširi.

»Deutsche Allgemeine Zeitung« pravi, da pripravljajo Anglija potem, ko je bila premagana na Norveškem, nov podvig. Zaradi tega je nastalo vznemirjenje v mnogih državah. List ugotavlja, da je Anglija izvršila vrsto ukrepov proti Italiji. Ni še jasno, pravi list, v kakšni smeri se gibljejo angleške grožnje in katera je ona nevtralna država, ki jo bodo te grožnje zadele. Ker smer Anglije ni jasna, je popolnoma razumljivo, da so vznemirjene vse nevtralne države. Anglija dela v trenutkih nevarnosti vedno tako, da žene druge države namesto sebe v nevarnost.

»Berliner Börsen Zeitung« pravi, da se Anglija vedno izogiba neposredne borbe s svojim nasprotnikom. Vprašanje nevtralnosti ali boljše rešeno kršitve nevtralnosti posameznih držav nima pri angleškem sistemu delovanja nobene vloge. Anglija je vedno rada delala razne eksperimente s posameznimi večjimi in manjšimi narodi, ki morajo po mnenju Angležev služiti samo Angliji. Ker je podvig na Norveškem propadel, pripravljajo sedaj Velika Britanija nov vihar.

Vatikan v primeru, ako vstopi Italija v vojno

Carib, 4. maja. i. Londonski dopisnik »Neue Zürcher Zeitung« poroča, da zasledujejo v Londonu in Parizu z veliko pozornostjo stališče Vatikana. Kakor izve »Daily Telegraph« iz diplomatskih krogov, razpravljajo v Vatikanu o možnosti, da bi se papež v primeru, ako se Italija zaplete v vojno, preselil na Portugalsko. Ta sklep je bil hej sporočen tudi že Mussoliniju. Te informacije izvirajo iz krogov, ki so zelo blizu Vatikanu.

Nizozemski varnostni zakon

Haag, 4. maja. s. (Reuter) Nizozemski pravosodni minister je predložil k varnostnemu zakonu dodatek, ki dolga za postopek vohunstva in sabotaže kazni 20 let, v primeru vojne na tudi smrtne kazen.

„Inozemska propaganda skuša zadržati uresničenje našega dela. Mi in naši so-narodnjaki Srbi ne bomo nasedli tem spletkam.“

Dr. Vl. Maček (Tribune des Nations)

Iz notranje politike

Sokolski pripravljeni

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije, ki deluje že celo leto na reorganizaciji sokolskih vrst, da bi mogel čimbolj služiti interesom naše narodne obrambe, je te dni proglasil za vse jugoslovensko sokolstvo strogo pripravljenost. Izdal je proglas, v katerem pravi, da je stroga pripravljenost nujni odgovor jugoslovenskega sokolstva na vse nevarnosti, ki bi lahko nastale spriče dogodkov zadnjega časa za narod in domovino. V stanju pripravljenosti se morajo sokolske organizacije vzposobiti, da do največje mere podpro obrambne sile domovine.

»Sokolski glasnik«, glavno glasilo saveza Sokola kraljevine Jugoslavije, objavlja vsebino savezne okrožnice vsem sokolskim edincem v državi o organiziranju »dneva pripravljenosti« v nedeljo 12. maja. Tega dne se bodo morali zbrati v svojih sokolskih edincih vsi pripadniki sokolske organizacije razen dece. Pri tej priložnosti jim bodo sporočena posebna navodila za njihovo delo v svrhu okrepitev moralne in materialne obrambne moči našega naroda in države.

Jugoslov. nacionalisti in občinske volitve na Hrvaškem

Kakor smo že večerj poročali, je bilo v Splitu zborovanje delegatov JNS. Udeležba je bila nad pričakovanje zelo velika. Po zborovanju je bila seja banovinskega odbora JNS za banovino Hrvaško, na kateri je bila z ozirom na razpis občinskih volitev na Hrvaškem soglasno sprejeta naslednja resolucija:

Z ozirom na dejstvo, da se vršijo te volitve z javnim glasovanjem, da ni vpoštevan princip proporcije, da se občinski predstavniki volijo lahko tudi izven izvoljenih odbornikov, da je občinska avtonomija izigrana s tem, da je občinam odvzeta oblast nad občinskimi uradniki, da se predvideva in deloma že izvaja pregrupiranje občin po strankarskih računih, ne da bi bile prizadete občine vprašane, da totalitarni režim izključuje možnost nastopa opozicije, da javno glasovanje ob asistenci Hrvatske seljačke zaščite že v naprej onemogoča vsako misel na svobodno opredeljevanje volilcev, je banovinski odbor sklenil, da Jugoslovanska nacionalna stranka pri teh občinskih volitvah ne bo sodelovala. Vendar prepisuje JNS svojim prijateljem, da v podobnih slučajih in v podobnih občinah po lokalnih razmerah in potrebah lahko z ostalimi lokalnimi opozicijskimi skupinami sestavljajo kandidatne liste, ki pa ne smejo v nobenem slučaju imeti strankinskega značaja, pri čemer morajo biti izključene skupine, ki imajo drugačne poglede na splošni državni in socialni red.

Državno edinstvo in federalizem

V velikonočni številki »Srpskega Glasca« (Beograd) piše Slobodan Jovanović o ustavnem vprašanju ter pravi med drugim: Federalizem je bil med Srbi dolgo časa na slabem glasu, toda sedaj ima tudi med njimi prepričane pristaše. S teoretičnega stališča se more federalizem poimiriti z državnim edinstvom. Kakšne bodo posledice v praksi, to ni odvisno od federalizma temveč od političnih odnosov v državi. Zagovorniki federalizma pravijo, da izvira srbsko hrvatski spor v glavnem v medsebojnem nezaupanju Hrvatov in Srbov. Federalizem bi imel to dobro stran, da bi odstranil to nezaupanje. Tako zagovorniki federalizma zapuščajo pravno stališče in prehajajo na psihološko. Vsekakor ustavno vprašanje pri nas ni izključno pravni problem. Glavno je ojačanje jugoslovanske državne misli in politična vzgoja prebivalstva.

MANIFESTACIJE JUGOSLOVENSKI VOJSKI

Iz dalmatinskih mest poročajo o vsakodnevni manifestaciji naših vojsk. Kjerkoli se pojavijo naše čete, ki odhajajo ali se vračajo z vaj, povsod so predmet spontan manifestacij zavednega meščanstva in okolčanov.

PATRIOTIZEM HRVATSKEGA OBRTNIKA

Hrvatski listi poročajo: Mesarski obrtnik Lelas v Skradinu je pred svojo mesnico izobesil poziv vsem revnim rezervistom, ki so pustili svoje družine v pomanjkanju, naj se obrnejo nanj za pomoč. Patriotski obrtnik bo pomagal vsem v denarju in v naravi, dokler bo mogel. Lep vzgled, po katerem bi se mogli ravnati mnogi, mnogi, ki imajo več zemeljskih dobrin nego obrtnik Lelas!

STARA BORBENA KRI

»Narodni list« piše: Naš splitski bivši antifašistični ban dr. I. Tartaglia je te dni v Zagrebu govoril na otvoritvi neke razstave. Njegov govor se v »Hrvatskem dnevniku« ni mogel prečimati, ker je bil na belem prostoru. Stara borba se torej še ni končala!

Po novi razporeditvi angleške vojske

Angleži so se umaknili iz srednje Norveške — Angleški tisk o prepoznih odločitvah nevtralecev

London, 4. maja. s. (Reuter) Vest, da so zavezniški sedaj izpraznili tudi Namsos, ni izzvala v Londonu nobenega presenečenja. Takega ukrepa je bilo pričakovati že po izjavi, ki jo je podal v četrtek ministrski predsednik Chamberlain v parlamentu. Kakor pravi sinočnje uradno angleško poročilo, je bila izpraznjen Namsos samo del skupnega načrta po novi razporeditvi angleške vojske.

Po uradnih informacijah je poveljnik angleške vojske, ki je operirala iz Andalsnesa, general Paget, obvestil pred odhodom vrhovno poveljstvo norveške vojske, da lahko skupno z angleško vojsko odidejo iz Norveške vse one norveške čete, ki to žele. Te čete bi bile porabljene na drugih bojiščih. Doslej še ni znano, koliko norveških vojakov se je temu pozivu odzvalo.

London, 4. maja. s. (Reuter) Današnji angleški listi poudarjajo, da je bila vest o umiku angleške vojske iz srednje Norveške sprejeta v dominionih kakor tudi v

Zedinjenih državah in mnogih drugih nevtralnih državah korektno in z razumevanjem.

»Times« citirajo pri tem glasilo španske falange Arriba, ki poudarja, da je treba posebno ceniti v današnjih časih dejstvo, da je Chamberlain angleškemu narodu tako odkrito povedal resnico. Obenem pa »Times« odgovarjajo tudi vsem nevtralnimi politikom in poudarjajo, da nevtralnici niso zaveznikom dovolili nikdar kakršnihkoli načrtov, da bi se z njimi lahko vnaprej sporazumeli za sodelovanje v obrambo nevtralecev. List pravi, da oni, ki takoj ne zaprosijo za pomoč, nima pravice kritizirati. Kot posebno neumestno označuje list kritike švedskega tiska. Neki švedski list piše, da se morajo odlej vsi nevtralnici zanesti samo se nase. K temu naglašajo »Times«, da ravno zato zavezniški nevtraleci niso mogli pomagati, ker so se skoraj vse nevtralne države odločile, ko je bilo že prepozno.

»Daily Telegraph« opozarja, da Norveška ne bi postala tako lahko predmet so-

Angleški pomorski ukrepi v Sredozemlju

Anglija je odločena braniti svoje pravice v Sredozemskem morju — Dolge vrste angleških vojnih ladij v Aleksandriji tvorijo šele izvidnice večje mornarice — Pomirjenje v vzhodnih državah

London, 4. maja. AA. Posebni dopisnik agencije Reuter je poslal v London tale radiogram:

Prihod zavezniške pomorske eskadre, ki je prispela včeraj popoldne v Aleksandrijo, potrjuje prepričanje, da Anglija ni samo sposobna, temveč tudi odločena braniti svoje pravice v Sredozemskem morju, ako bi bilo to potrebno. Dolga vrsta vojnih ladij stoji sedaj v Aleksandrijski luki. Izve se, da so to samo izvidnice še večje mornarice, kar učinkuje pomirjevalno na

vzhodne pokrajine ob Sredozemskem morju. Enote angleške mornarice sestajajo iz linijskih ladij, križark in rušilcev ter mističnih ladij za letala.

Kairo, 4. maja. s. (Reuter) Ko je angleško francosko vojno brodogradilno včeraj popoldne priplulo pred Aleksandrijo, so iz ostali običajni pozdravni strelji ladijskih baterij. Na zavezniških vojnih ladijah je dokaj sledov poškodb v nedavnih pomorskih bojih.

Francoski tisk o Mussolinijevih zagotovilih

Pariz, 4. maja. AA. (Havas) Današnji francoski listi komentirajo v glavnem Rooseveltove izjave in zadnje dogodke na Sredozemskem morju. »Populaire« naglašajo, da piše italijanski tisk zelo ostro proti zavezniškim listom. List omenja nato Rooseveltovo izjavo ter zagotavlja, ki jih je dal Mussolini glede ohranitve sedanjega stanja na Sredozemskem morju. List pravi, da je Mussolini dal to izjavo po več diplomatskih razgovorih.

Rooseveltova akcija

New York, 4. maja. AA. (Reuter) Dopisnik Daily Newsa v Washingtonu predvideva, da se bo Roosevelt v vsem možni trudu, da bi se ne razširila vojna na Sredozemsko morje. Dopisnik smatra, da se Rooseveltova akcija ne bo omejila samo na omejitve vojne, temveč da bo Bela hiša skušala pripraviti Italijo, Vatikan in druge nevtralne države do tega, da se skupno ugotovi, ali obstajajo izglezi za porajanje za sklenitev splošnega mira. Na koncu svojega poročila pravi dopisnik, da odločilni washingtonski krogi smatrajo, da bi bilo treba mirovno akcijo izvesti prej, preden stopi ves evropski kontinent v vojno.

Pomorsko oboroževanje Zedinjenih držav

Washington, 4. maja. s. (Reuter) Predsednik Roosevelt je izjavil včeraj na konferenci tiska, da se bo ameriška vojska naučila na podlagi izkušenj vojne v Ev-

ropi mnogo važnih stvari. Ameriška vojska bo naročila sedaj močnejše protiletalske topove in bo za svoja letala preskrbelo zaščitne oklepe za bencinske tanke. Roosevelt je dalje omenil, da dosežajo uspehi letal proti vojnim ladjam ne bodo povzročili, da bi Zedinjene države odločile gradbeni program za svojo vojno mornarico.

Kako sodijo v Berlinu

Berlin, 4. maja. j. (Havas) Po vseh dopisnikov švicarskih listov so odločilni politični krogi v Berlinu okrajno rezervirani v pojasnilih glede angleških pomorskih ukrepov v Sredozemskem morju. Krogi, ki so blizu nemškemu zunanjemu ministrstvu, se omejujejo zaski na to, da tolažijo te angleške ukrepe kot angleške politične maneuvre, ki naj izvajajo pritisk na Italijo, oziroma, katerih namen je doznati, kako bo Italija nea britanske pomorske ukrepe, ako bi bili resni, dejansko razveljavila.

Kakor poročata dopisnik lista »National Zeitung«, pa v nekaterih nemških krogih tolažijo nove angleške ukrepe kot izraz

Ameriška intervencija

Posvetovanja ameriškega veleposlanika v Rimu Grški poslanik v Washingtonu obiskal Sumnerja Wellesa, angleški veleposlanik v Ankari pa je dospel v Sofijo

Rim, 4. maja. s. (Reuter) Ameriški veleposlanik Phillips je odpotoval včeraj v Firence, kjer se je sestel s posebnim odposlancem predsednika Roosevelta pri Vatikanu Myronom Taylorjem. Temu razgovoru pripisujejo velik pomen, ker je imel zadnje dni Taylor konference z vodilnimi osebam v Vatikanu, Phillips pa z vodilnimi italijanskimi državniki.

Washington, 4. maja. s. (Reuter) Grški poslanik je obiskal včeraj podtajnika za zunanje zadeve Sumnerja Wellesa s katerim je imel daljši razgovor. Domnevajo, da je veljal razgovor koncentraciji italijanske vojske na Dodekanezu, kakor tudi splošno položaju v Sredozemlju.

Sofija, 4. maja. s. (Reuter) Angleški veleposlanik v Ankari Knatchbull Hughesen je dospel včeraj semkaj na razgovor z angleškim poslanikom Rendekom.

Tretja ofenziva nemške diplomacije

Po dosednji akciji na Norveškem preostajata Nemčiji po francoskem mnenju zaradi gospodarske nujnosti le še dve rešitvi

Pariz, 4. maja. (RSV). Po informacijah iz raznih evropskih prestolnic je Nemčija trenutno sredi svoje diplomatske ofenzive, s katero si sedaj že v tretje prizadeva uresničiti politični trikot Berlin-Rim-Moskva. V odločilnih francoskih krogih naglašajo, da je Nemčija pričela to svojo tretjo ofenzivo zaradi naslednjih dveh poglavitnih rezultatov, ki jih je doslej rodila njena akcija na Norveškem. Prvič je Nemčija znatno razširila teren, ki ga mora sedaj vsaj delno obvladati. Razen tega je spravila Švedsko v svojo gospodarsko odvisnost ter si se bolj zaprla dovze za nekatere surovine, ki jih nujno potrebuje njena vojna industrija. Dejstvo, da je del Skandinavije sedaj gospodarsko popolnoma zvezan z Nemčijo, predstavlja Nemčiji le še dodatno breme, ki ga težko občuti njeno gospodarstvo. To je prvi konkretni faktor dosednje nemške akcije na Norveškem. Drugi rezultat je ta, da Nemčija svoj nadaljnji vojaški uspeh na Norveškem lahko izrablja v propagandne svrhe.

Poostrežen blokade, ki jo tišči na severu, mora Nemčija skušati izravnati na jugu. Zaradi tega si trenutno na vso moč prizadeva razširiti svoje gospodarske meje na Podunavje in Balkan. Gospodarski strokovnjak Clodius je v tem prizadevanju že stopil potrebne korake v Bukarešti, Budimpešti, Beogradu in Sofiji. Svoj vojaški uspeh na Norveškem Nemčija uspešno izkorišča v pritisku na države evropskega jugovzhoda. V francoskih krogih pa so navzlic temu mnenja, da niti Italija, niti sovjetska Rusija ne bi bili pripravljeni dopustiti Nemčiji, da uresniči svoje grožnje nasproti državam jugovzhodne Evrope, ako ne bi bili tudi sami deležni sadov take akcije. Zaradi tega sta Nemčiji danes na razpolago samo dve rešitvi: da pristane na delitev jugovzhodne Evrope med vse tri zainteresirane stranke, kar bi bilo seveda isto, kot s trojno vojaško intervencijo na jugovzhodu, ali pa, da se zavzame za miren sporazum s Sovjetsko unijo in Italijo, pri čemer bi ji brez borbe pripadel levji delež na evropskem jugovzhodu. Na vsak način bo Nemčija danes zaradi gospodarske nujnosti prej ko slej prisiljena angažirati se v polni meri za uresničenje enega ali drugega izmed obeh načrtov.

Dr. Clodius v Sofiji

Sofija, 4. maja. (Reuter) Semkaj je dospel vodja gospodarskega urada nemškega zunanjega ministrstva dr. Clodius. Njegov obisk je uradno označen kot privaten, vendar ga je še včeraj sprejel v avdienco kralj Boris. Dr. Clodius je imel še razgovore s finančnim in trgovinskim ministrom.

Naša pogajanja z Moskvo

London, 4. maja. (Exchange Telegraph) »Ewening Standard« poroča iz Moskve, da jugoslovnsko-sovjetski razgovori hitro in povoljno napredujejo. V Moskvi računajo, da bo sporazum podpisan v približno enem tednu. Najvažnejši predmet razgovorov so dobave ruskega petroleja Jugoslaviji.

Moskva, 4. maja. (A.A.) Tas poroča: Svečanostim prvega maja so poleg sovjetskih zastopnikov prisostvovali tudi predstavniki vseh v Moskvi akreditiranih držav. Navzoča je bila tudi jugoslovnska delegacija z načelnikom dr. Djordjevičem.

Tudi Rumunija se pogaja

Bukarešta, 4. maja. (Reuter) Prihodnji teden se prično med rumunsko in sovjetsko vlado pogajanja za sklenitev sovjetsko rumunske trgovinske pogodbe. Rumunija namerava iz sovjetske Rusije uvažati predvsem bombaž. V pogajanjih bo določen tudi način plačevanja v izmeni blaga, kakor tudi količine blaga, ki jih bosta obe državi kupovali oziroma prodajali.

Bukarešta, 4. maja. (Havas) V zvezi z obnovitvijo trgovinskih odnosov med sovjetsko Rusijo in Rumunijo je dospel v Bukarešto rumunski trgovinski atašee v Moskvi Cristoriano. Takoj po svojem prihodu je imel razgovor z ministrom za zunanjo trgovino Cristom. Kakor javlja, je sovjetska vlada pristala na važne ugodnosti za izvoz blaga iz sovjetske Rusije v Rumunijo.

Aretacije v Rumuniji

Bukarešta, 4. maja. (Reuter) V teku tedna so rumunske oblasti odredile podaljšanje dovoljenja za bivanje v Rumuniji 240 nemških državljanom. Več izmed teh Nemcev je živelo v Rumuniji več let.

V neki leti v bližini kraljeve palače v Bukarešti je bila odkrita tajna oddajna radijska postaja. Postaja so upravljali Nemci.

V Transilvaniji so posebni oddelci rumunskega orožništva izvršili zadnje dni obsežne preiskave med pripadniki nemške narodne manjšine. Zlasti v mestu Sibiu je bilo aretiranih mnogo nemških turistov, za katere se je izkazalo, da so aktivni častniki nemške vojske. Vsi so bili izgnani iz Rumunije. Stanovali so pri pripadnikih nemške manjšine. Skupno je bilo v Transilvaniji zadnje dni izvršenih 600 aretacij.

V črnomoški ludi Konstanci je bilo aretiranih več Nemcev, ki so se pregrešili proti varnostnim predpisom v ludi.

Možnost zračnih napadov na industrijska središča

Zanimiva izvajanja vodilnega angleškega aeronavtičnega obzorika

London, 4. maja. (Havas) Vodilna angleška aeronavtična revija »The Aeroplane« se v svoji zadnji številki bavi z možnostjo, da bi angleško letalstvo organiziralo zračne napade na središča nemške letalske industrije, tako da bi nemški zračni sili pri koreninici zadelo uničujoč udarec. Revija smatra ta načrt za izredno drzen, dasi ne zanikuje možnosti njegove izvedbe. »The Aeroplane« je mnenja, da bi bila angleška letalska akcija te vrste v trenutnem položaju zelo potrebna. Položaj angleške zračne sile na Norveškem po mnenju lista sicer nikakor ni ugoden, toda prav tako tudi ni brezupen. Vseeno pa je danes bolj kakor kdajkoli doslej potrebno, da se prizorišče vojne dogajanja zaneša v Nem-

čijo. Angleško letalstvo bi moralo bombardirati velike nemške letalske tovarne v Dessau, Bremen, Rostocku, Oranienburgu, kjer so centri nemške letalske proizvodnje, iz katerih prihaja vsak teden na tucete novih letal vseh vrst, ki so nato uvrščena v nemške vojaške akcije na Norveškem.

Revija opozarja ob zaključku na to, da Nemčija že pripravlja svetovno javno mnenje na nevarnost, ki grozi nemškemu mestom, da bi bila bombardirana od zavezniškega letalstva. Kakorkoli na, se že to delovanje nemške propagande tolmači, nedvomno je, da bi v danem primeru utegnili služiti Nemčiji tudi za pretezo, pod katero bi sama organizirala letalske napade na industrijska središča Velike Britanije.

Plesni večer N. Kirsanove z Žukovskim

Troje ruskih umetnikov nam je prineslo mnogo užitka v prazni hiši

Ljubljana, 4. maja. Kirsanove in Žukovska se dobro spominjamo kot dveh odličnih plesnih umetnikov klasičnega sloga, ki se je razvil v Rusiji do viske. Že pred nekaj leti smo občudovali rusko primabalerino in njenega rojaka, šefa beogradskega baleta. Po resnično velikem ugledu, ki si ga je pridobila Kirsanova, učenka in poznejša tovarišica Ane Pavlove po širokem svetu, naposled pa kot prva plesalka beogradskega pozorišča v

družbi z Žukovskim, bi pričakovali dosti večjega zanimanja za njun plesni večer v Ljubljani.

Toda naša gledališka publika je vendar premajhna, da bi bilo mogoče napolniti Dramo in Opero hkrati. Slučaj, ki se čudno ponavlja, da imamo v obeh gledališčih ob enem gosti ali repertoarno novost, je v petek zvečer zakrivil, da je bila Opera prav nezadostno, Drama pa izvrstno obiskana. Je pa tudi resnica, da po izrednem uspe-

Iz Trbovelj

— Osebo sprejembo pri rudnikih TFD. Trboveljska premogokopna družba je izvršila več sprememb na vodilnih položajih svojih rudniških obratov. S 1. julijem odide v pokoj tehnični ravnatelj družbe pri generalnem ravnateljstvu v Ljubljani g. inž. Avgust Heinrich, na njegovo mesto pa pride ravnatelj trboveljskega rudnika g. inž. Vitold Biskupski. Za ravnatelja rudnika v Trbovljah je imenovan dosednji ravnatelj rudnika v Zagorju g. inž. Alojzij Kolka. Na njegovo mesto pride višji rudniški inšpektor v Trbovljah g. inž. Silvij Burger. Njegovo mesto zasede obratovodja zapadnega obrata rudnika Trbovlje g. inž. Alfred Rogl. Za obratovodjo zapadnega obrata je imenovan g. inž. Jože Železnik, obratovodja vzhodnega obrata, za obratovodjo le tega obrata pa g. inž. Fran Malovrh.

— Kam z našo mladino, nam bo prišel predavati znani upravnik poklicne posvetovalnice in posredovalnice iz Ljubljane g. dr. Vlado Schmidt. Tako zanimivega in aktualnega predavanja kot bo tema o »Pomeni poklicnega svetovanja za starše in njihove otroke« se ni bilo v Trbovljah. V našem industrijskem kraju s številno mladino je potrebna poklicna posvetovalnica, ki bi jo kazalo ustanoviti čimprej. Starši in ostali, ki imate opravka z mladino ter težave pri izbiri njihovega poklica, udležite se zanimivega predavanja, ki se bo vršilo v okviru društva »Šola in dom« v telovadnici meščanske šole v Trbovljah v četrtek 9. maja točno ob 19. Vstop prost.

— Sokolsko gledališče vprizori drevi ob 8. in jutri v nedeljo 5. t. m. ob 8. zvečer »Upnike na plan«, veseligr v treh dejanjih. Komedijsko delo Piskofa, v prevodu Osta bo režiral g. Jože Paternost. Glavne vloge bodo glumili naši najboljši sokolski igralci. »Upniki« bodo po svoji živi in aktualni vsebini gotovo zanimali trboveljsko gledališko publiko, ki jo vabimo k pol-

noštevili udeležbi. Goste prosimo točnosti, ki dosega žal še nikdar ni bila čednost Trboveljčanov. Uprava sokolskega gledališča je za novo igro izdala lično opremljeni gledališki list, v katerem se bo čitatelj lahko poučil o vsebini nove komedije ter pogledal tudi malo »za kulise« naših igralcev. Danes in jutri zvečer vsi v Sokolski dom v trboveljsko narodno gledališče!

Koncert mladih Hrvatov v Ljubljani

Ljubljana, 4. maja. Po prizadevanju tukajšnjega hrvatskega kulturnega društva »Napredak« bo prišlo jutri v Ljubljano nad sto dečkov iz »Dečjega vzgajališča« v Amruševu, da si v dveh dneh ogledajo Ljubljano in bližnjo okolico. Ker je to zvezano z znatnimi stroški, jih bodo mladi izletniki skušali vsaj delno pokriti s tem, da bodo jutri popoldne priredili koncert v št. Vidu in 6. maja v dvorani »Uniona« in sicer ob 5. popoldne za šolsko mladino, zvečer ob 9. pa za odrasle.

»Dečje vzgajališče« v Amruševu, ki je nedaleč od Kupinca, je bilo ustvarjeno na posestvu, ki ga je v ta namen poklonil zagrebški mestni občini njen bivši župan g. Amruš. V vzgajališču se zbira zapuščena in siromašna mladina iz Zagreba, pa tudi od drugod ter se v njem šola, vzgaja in usposablja za kasnejše življenje. Otroci obiskujejo osnovno šolo in pomagajo pri gospodarskih opravkih. Sedaj je v zavodu okrog 100 dečkov, med njimi znatno število Slovencev.

Da bi omogočil poset Ljubljane in gostovanje »Dečjega vzgajališča« iz Amruševa, je poklonil podpredsednik vlade dr. Maček čedno vsoto, pravtako zagrebški mestni načelnik g. Starčević, dočim je zagrebška mestna občina darovala slike in lepake. Tudi tukajšnji merodajni faktorji so blagohotno podprli akcijo.

Dečki zbor vzgajališča, ki obstoja že nad 10 let, bo presenetil naše občinstvo z večjim številom slovenskih in hrvatskih skladb, ki jih bo odpel ali odigral na tamburicah. Lahko rečemo, da bo nastop teh mladih Hrvatov v naši sredi znova manifestiral povezanost Slovencev in Hrvatov in pomenil korak dalje v bratski slogi.

Vstopnice za koncert v Ljubljani se prodajajo pri blagajni kina »Union«.

Iz Kranja

— Občni zbor kranjske strelske družine je bil v ponedeljek 29. aprila v dvorani hotela Jelen. Skupščina so se udeležili med drugimi častnimi gosti tudi župan Karel Cesen, profesor inž. Jakob Mlakar, pod-ravnatelj Semperita inž. Oton Papež in še več drugih. V svojem poročilu je tajnik Hinko Ločnikar poudarjal resnost sedanjega svetovnega položaja in pozval zborovalce, naj ne nasedajo raznim hujškarjam, vsem raznim agitatorjem in plaščev. Poročal je, da je strelska družina priredila v preteklih poslovnih dobi 2 tekmi, izmed katerih je bila jesenska v večjem obsegu. Razdelilo se je nad 40 dragocenih nagrad, ki so jih darovali tovarnarja Horak in Sirc, Jugobruna v blagu, v denarju pa Fr. 300 din, Božič 200 din. Horvica za Jugoslovce 200 din in drugi. Omenil je, da je tudi letos poklonila mestna občina družini 1000 din. Strelšče se je dobilo za nadaljnjih 10 let v najem proti primerni odškodnini. Članarina se je določila na 25 din, za mladino pod 18. leti pa na 10 din. Družina je vzgojila nekaj pravih dobrih mladinskih strelcev, med katerimi so najboljše bratje Erženovi in Šilar iz Struževca. Pri zadnji tekmi so bili vsi ti odlikovani s strelskimi kolajnam. Novi odbor je sestavljen takole: predsednik Ciril Mohor, podpredsednik Karel Cesen, blagajnik Stane Košnik, tajnik Ločnikar Hinko, odborniki Pavla Grabner, inž. Oton Papež, inž. Jakob Mlakar, šef postaje Ivo Toporiš, Ciril Jakofčič, Smole Gustel, Bohorič Franc, Kopal Peter, Slavec Ivo, Zupančič Alojz, Revizorji so Gorjanc Franc, Ivanka Lukmanova, Jeglič Ruda, imena novih odbornikov nam jamčijo, da se bo delo kranjske strelske družine še bolj zvelo in da nam bodo naši strelci tudi letos pokazali vse svoje znanje in spretnost.

K birmi v Kranju. Prejeli smo: Glede na poročilo v našem dnevniku 30. aprila, kjer poročate med drugim: »Kmalu zatem je v hotelu »Jelen« prišlo do izzivanja in je v večji neki V. iz Dobrave napadel delavca T. F. iz Klanca« itd., sporočamo, da ste prejeli napačne informacije in da navedeni opis dogodka ne ustreza resnici. Zato vas prosimo, da v smislu tiskovnega zakona priobčite naslednji popravek: Ni res, da je neki V. iz Dobrave napadel delavca T. F. v hotelu »Jelen«, marveč se je to zgodilo izven hotelskih prostorov in sicer na cesti. Zato omenjeni napad nima nobene zveze s hotelom »Jelen«. Prepričani smo, da nimate nobenega interesa škodovati našemu poslovnemu ugledu, ker vemo, da se tako napačno poročilo zaradi napačnih informacij lahko pripeti vsakemu dnevniku.

— Sokolsko društvo priredi v ponedeljek 6. t. m. ob 20. v posvetovalnici Narodnega doma sestanek članstva ob priliki Djujdjevega dneva. Isti dan poteče tudi 41letnica prvega rednega občnega zbora, ki naj se vsaj skromno proslavi. Ker se bodo na sestanku obravnavale tudi druge važne stvari v zvezi z župnim zletom in pokrajinskim zletom v Celju, vabimo članstvo k polnoštevili udeležbi.

— Kino »Narodni dom« bo predvajal II. del filma »Tajni agent X-9« drevi ter jutri popoldne in zvečer.

— Lep uspeh zbirke za odkup Askerčeve domačije. Zbiranje denarja za odkup Askerčeve domačije je v našem mestu prevzelo agilno društvo kola jug. sester. Posamezniki in nekatere podjetja so darovali lepe zneske ter znaša celotna zbirka nad 5000 din. Vsem, ki se zanimajo za izlet v Rim-ske toplice v zvezi s posmetom Askerčevega doma sporočamo, da je odobrena polovična vozna na železnici. Izlet bo na bin-kostni ponedeljek. Polovična vozna velja za odhod 12. in 13. maja, za povratek pa 13. in 14. maja. Na odhodni postaji je treba udeležencem nabaviti celo vozovnico, poleg tega pa še obrazec št. 13.

— Jutri nastopi SK Mars. V zaključni se-riji tekem za podsavezno prvenstvo bodo imeli ljubitelji nogometa priliko videti na kranjskih tleh SK Mars iz Ljubljane, edini klub iz ljubljanske skupine, ki se mu je posrečilo vrniti se na tabeli med Gorenjce. Menda lahko rečemo, da prihaja z majhnim upanjem na uspeh, toda presenečenja so mogoča. V predtekmi nastopita rezervi SK Bratstva in SK Kranja.

— Kino v Strážu bo predvajal jutri in v ponedeljek dva zanimiva filma »Hčerke prof. Lempa« in »Spodmrlanska parada«.

Z Jesenic

Savezna strelska družina na Jesenicah priredi jutri svoje tradicionalno jurjevanje na strelišču Podmožaklo. Le če bo slabo vreme, bo prireditelj 12. maja. Zbor vsega članstva je pri Sokolskem domu na Jesenicah ob 5.15 zjutraj, odkoder je odhod na strelišče ob sodelovanju godbe Sokolskega društva.

— Zvočni kino Radlo predvaja danes in jutri od pol 9. zvečer (v nedeljo tudi ob 3. pop.) filmsko opereto »Medeni mesec« s Franciško Gaal v gl. vlogi. Med dodatki risana sala in zvočni tehnik. Sledi »Župnikova skrivnost«.

— Legija koroskih borcev se polnoštevno udeležila jurjevanja Strelske družine na Jesenicah. Zbor vseh borcev bo jutri ob 5.15 zjutraj pred Sokolskim domom, odkoder skupno z godbo in praprom na čelu odkorakamo na strelišče.

— Zveza narodnih žena in deklet na Jesenicah priredi jutri ob 20. v Sokolskem domu materinski proslavo. Na sporedu so govori in deklaracije. Sodeluje mladinski tamburaški zbor ZNZD, zbor malih harmonikarjev, solisti ter zbor Pevskega društva »Sava«. Ves spored ima slovanski značaj. Prebitek je namenjen za obdaritev revnih mater.

— Draginja narašča. Jeseniški mesarji so v kratkem razdobju že dvakrat podražili meso. Kg govedine stane sedaj že 16 din, kg telečjega mesa 18, in kg svežega svinjskega mesa 20 din. Temu primerno se je tudi podražila slanina in mast. V teku dveh let se je goveje meso podražilo od 8 na 16 din za kg, torej za celih 100 odstotkov.

VZROK

— Zakaj hodiš k sestri samo v dežju? — Omožila se je z vrtnarjem in kadar je lepo vreme bi moral zalivati sočiva.

ŠVICARSKE URE

VSEH VRST - PO KONKURENČNIH CENAH - V VELIKI IZBIRI ~ ZLATNINA, SREBRNINA, DRAGULJI (JUVELI), JEDILNI PRIBORI I.T.D. ~ NAKUP DRAGIH KAMNOV, VSAKOVRSNEGA STAREGA ZLATA IN SREBRA PO NAJVIŠJIH DNEVNIM CENAH, OZIROMA SE VZAME TUDI V PROTIRACUN!

Jos Eberle

LJUBLJANA, Tyrševa cesta št. 2
Hotel Slon - telefon št. 31-49

hu obeh Mlakarjev s sijajnim »Lokom« mozaično pestr pored plesnega večera s kar 15 kratkimi plesnimi in pevskimi točkami ob klavirju po tako kratkem času ne more dovolj zanimati in pritegniti.

Škoda, kajti publika, kolikor se je je zbralo v Operi, je imela velik užitek ter smo iznova uživali veliko zrelo umetnost vsih plesnih mojstrov. Nina Kirsanova je resnično sijajna plesalka čudovite tehnične dovršenosti in hkratu šarmantna dama, ki je tudi s svojimi toaletami kazala prav posebno prefinjen okus Kajpak je žela mnogo toplega priznanja.

Njen drug, Anatol Žukovski je prvovrsten partner in kot solist odličan, močan in učinkovit.

Boris Popov je prav dobro zapel več točk iz svojega ogromnega koncertnega repertoarja, imel prav srečen večer in našel pri občinstvu najboljši odmev. Plesalca in pevec so bili opetovano klicani na »ambo ter so se lahko prepričali, da so nudili publiko mnogo lepšega užitka, ki je našel hvaležna srca.

Kakor vselej je tudi to pot vse plesne in pevke točke spretno in eklektno spremljal komunistični dirigent dr. D. Švara.

Fr. G.

Iz Medvod

— Naša podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda je doživela dne 21. aprila v Sokolskem domu srečen krst. Občinstvo je pokazalo, da razume narodne potrebe časa, zato je v velikem številu prišlo ter s svojo navzočnostjo podprlo idealno strem-ljenje podružnice. V nabit polni dvorani je pozdrvil prisotne predsednik, odposlanec centralne iz Ljubljane g. prof. Kolar pa je v toplo zasnovanem govoru obrazložil pomen in naše skeleče rane ob meji ter občinstvo povabil, da pristopi k podružnici. Vsa zaveden Slovenec bi moral biti član te nepotrebnosti narodne organizacije. — Sledila je igra »Čez leto dni«. Občinstvo se je dobro zabavalo. Buclik je s svojimi originalnimi kreacijami zabaval ves čas igre, je pač mojster, dober partner mu je Koprivar kot profesor. Kovač je gentleman in vreden namestnik svojega prednika. Tilka, dobra hčerka, a zna biti tudi ljubka ženica. Jelka je bila v formi, resnična, neprisljerna umetnica, pa tudi njena sestra Fani je original zase, ki ima še ne-odkrita talente. Meta, naša primadona, je pa tako simpatična gostilničarka, da ni čudo, če je žan ob njej tako resničen birt, čeprav je naš letošnji teatrski jubilaht že star, simpatičen znanec. Poročnik je bil posrečen; mlad zagorel južnjak, postaja resničen in v gotovih prizorih in kreacijah odličan. Zaletel, nesrečno, predolgo je oženjen ima pač amolo, Ema je rutinirana igralka, zato zna ustvariti iz malega mnogo. Uglajen dohtar je bil Zupančič, nihče ne bi dvomil, da je zrasel na parketu. Po naravi žalivec in korenina zase je Veleturist, v življenju in na odru simpatičen; iz njegovega humorja bogate notranjosti pri-zubori vedno kakšna dobra improvizacija. Pločola je rutiniran star znanec, hčišnica in kočijaž sta sliko spopolnila. Vsi ste se odrezali. Vi pa, ki ste pripomogli in pose-tili našo prireditel, ste pokazali, da razumete resne čase in da ti v vaših arhiv idealizem. Postanite člani, mal položite dar domovini na oltar.

Vtihotapljene tuje uniforme

Bruselj, 4. maja. (Reuter) V bližini nemške meje pri Aachen so našli belgijske oblasti na belgijskih tleh 300 uniform tuje vojske. Domnevajo, da so bile uniforme vtihotapljene v Belgijo v voze-vih za mleko. Oblasti so odredile sedaj strogo kontrolo obmejnega prometa. V Liegeu je bila v zvezi s to zadevo areti-rana neka oseba.

Inserirajte v »Sl. Narodu«!

Ema Grammatica

reprezentantinja najvišje odrske kulture in umetnosti
v prekrasnem — globoko pretresljivem filmu po

Lastništvo filma **Tristan Bernardov**
EMONAFILM, Ljubljana, gledališkemu komadu

V POČASTITEV MATERINSKEGA DNEVA!

Jeanne Doré

MATERINA RADOST IN BOL

Če boste pozabili vse
filme, ki ste jih videli
v svojem življenju —
ta film Vam bo ostal
nepozaben!
Predstave danes ob 16.
19. in 21. uri, jutri v ne-
deljo ob 10.30 dop. (zni-
žane cene!) ter ob 15.
17., 19. in 21. uri
KINO UNION
Tel. 22-21

S poti po Slovenski krafini

Prekmurje je zakladnica našega žlahtnega narodnega starinstva

Ljubljana, 4. maja
Ve pri prevozu čez Muro, če se napoti-
s prelepe Kapele in iz Radencev proti
Tišini in Murski Soboti, se nam odkrije
čisto nov svet. Na poti od Maribora do Ka-
pele, mimo Sv. Marjete, Sv. Lenarta in Sv.
Trojice s tremi zvoniki ob župni cerkvi —
po tej deželici vseh svetnikov, kjer se z
vsakega lepšega griča smeji cerkev — za-
kriva razgled vinorodno gričevje, ki se
preliva iz vaha v val. Pri Radencih, kjer
bije pod zemljo sedemnajst src, ki nam
dajejo sedemnajst zdravih izvirov, se
zemlja umiri. Samo kratek izprehod je od
tam do Mure in onstran nje je že do ob-
zorja ravno Prekmurje, naša zmerom nam
zvesta Slovenska krajina, kjer se stoletja
zilavo upira tujemu vplivu naš »guče« in
kjer je zakladnica našega žlahtnega na-
rodnega starinstva. Pol Prekmurja je tak-
sna ravnina, sočna in podna, ki ji ne vi-
diš konca in kjer vasi v daljavi lahko na-
slutis samo po visokih zvonikih starodav-
nih cerkev.

vino in kupčijo pridobili precejšnja imetja.
Mursko Sobotu odlikujejo tudi njene vin-
ske kleti z izbrano kapljico iz prekmurskih
goric. Kjer rodi trta, so ljudje zmerom
nasmejani in gostoljubni. Takšni so tudi
vsi naši Prekmurci, ki jim je vsak gost
dobrodošel in iskren prijatelj.

Posebna zanimivost Murske Sobotne so
njene sportne naprave. Sredi velikega goz-
da, kjer je tudi banovinska drevnina, je
velik sportni stadion, ob njem pa nenavad-
no lepo urejeno sportno kopališče, ki mu
daje vodo bližnji potok Ledava. Te sobo-
ške sportne naprave sredi gozda — po svo-
jem lepem položaju so res edinstvene v
Sloveniji — skrbje za zdravje mladih Prek-
murcev, ki bodo za sedanjim rodopopel-
ljali Prekmurje v zaslužno boljše bodo-
čnost.

Se starine Murske Sobotne naj omenimo.
Ohranjene so v cerkvah, premostje pa tudi
v starodavnem Szaparyjevem gradu, ki je
zdaj last občine in kjer imajo poleg mo-
dernega kina svoje prostore skoraj vsi

murju med madžarskimi vasi! Pot od
Gederovcev mimo Cankove proti cerkvi sv.
Jurija in Rogoševcem pa vodi ob nemški
meji.

Cerkev v Bogojini, zgrajena po načrtu
prof. Plečnika

Če hočete spoznati Prekmurje, se obrnite
od Rogoševcev tja proti Gornji Lendavi,
ki jo poznajo domačini samo kot Grad.
Zvila se je okoli gradu, ki so ga bili v dobi
križarskih vojsk zgradili templarji. V za-
četku XIV. stoletja so templarje odpravili
in so dobili njihova posestva grofje Szechen-
nyji, ko je l. 1684. izumrl njihov rod, pa
grofje Batthyanyji ter za njimi Szaparyji
in Szechenyji. Zdal je last soboškega žu-
pana Hartnerja. Škoda je, da ta ogromni
grad, ki je eden največjih v vsej Sloveniji,
nagrizo zob časa. Cisto osamel je in v njem
živi le ostareli oskrbniki, ki se ne more
upirati nagrizajočemu času. Grad v Gorn-
ji Lendavi, grad v Gradu, bi bil še zdaj
kljub svoji starodavnosti primeren za kak-
šno strokovno šolo ali za otroško letovišče,
saj leži sredi brezmejnih borovih, smre-
kovih, bukovih in hrastovih gozdov. Bila bi
neprecenljiva škoda, če bi veter razdril še
močna ostrejša in če bi bil grad neizogibno
zapisan počasnemu umiranju...

Mimo Mačkovec, kjer je prijazni dom
industrije Benka, ki je amerikaniziral pot
Prekmurca, hiti pot proti Martjanecem, zna-
nim po starodavni cerkvi, zgrajeni proti
koncu XIII. stoletja in eni izmed najsta-
rejših v Prekmurju...

Čas pa beži in več pozornosti zbudi spet
Bogojina, kjer je Plečnik sredi preproste
in borne vasi postavil po oblikah razkošno,
po notranjosti pa premoderno cerkev, ki
človeka raztrese, namesto da bi ga zbrala

Kmetijska šola v Rakičanu

k molitvi. Kakor vsi Prekmurci, so tudi
Bogojinci srčno dobri in gostoljubni
ljudje, hvalježi za vsako dobro besedo in
za vsak najmanjši dar, ki jim ga prinese
človek iz bogatejšega in večjega sveta. Le
škoda — in to so nam poudarjali doma-
čini — da so jim vzeli tihega boga in ga
prestavili v razkošje svetlobe in sodobnih
oblik, ki jih Prekmurci — v srcu našega
žlahtnega narodnega starinstva — niso že-
leli in ki jih kot neprimernih niso vajeni.
In če se boste napotili v Turnišče, kjer
dekanuje popularni prekmurški narodni
svečenik Ivan Jerič, ki so ga bili zaradi
njegovega narodnega dela Madžari obsodili
na smrt, se boste prepričali, da so besede
o novi bogojinski cerkvi resnične.

Stara cerkev v Turnišču je najstarejša
v Prekmurju in so v njej ohranjene freske

Grad v Murski Soboti

lena, se pot polne še bolj v strmino, do-
kier ne dosežemo Rogoševcev in njihove
prostore cerkve sv. Jurija.

Po narodnosti so ljudje tu že pomešani.
Župniki pridigajo ob nedeljah v slovensčini
in nemščini, nekaj kilometrov v stran —
posebno v vaseh Ocinje, Fikšinci in dru-
gih — pa so že čisto nemška naselja, ki
v njih nikoli ne zazveni slovenska beseda.
V Rogoševcih in drugje vam bodo tudi ra-
di povedali, da je v Prekmurju celo tudi —
kranjska vas, naselje pristnih Kranjcev,
drvarjev, ki so se pred desetletji naselili
od ogromnih gozdovih in ki so v svoji vasi
Kobiljem od dandanes ohranili vse svoje
kranjske šege. Kobilje je čisto na drugi
strani Prekmurja, ob madžarski meji, sredi
madžarskih vasi. Otok Kranjcev v Prek-

leta 1130. Proti koncu XIV. stoletja so
jo gotizirali, vendar pa so v njej ohranili
skoraj vse stare, dragocene in še vedno
žive freske, zaradi katerih je naše Prek-
murje prava zakladnica. Ob stari cerkvi
stoji zdaj nova, ki jo je zgradil po pote-
zah od Plečnika manj sodobni arhitekt, pa
ji je prav zaradi tega ohranil vso njeno
pristnost in zbranost — najlepše odlike
vsake molitnice in vsakega svetišča.

Narodni duhovnik Jerič vam bo z živo
besedo naslikal podobo našega Prekmurca.
Povedal vam bo o vseh njegovih dobrih
straneh in o vseh njegovih razvadah, naj-
več pa o njegovi trdni narodni zavesti, ki
je edina ohranila Prekmurje, da je v vsem
svojem življenju še zmerom res čisto naše
in celo najbolj naše...

še ogel mimo prostranih Beltincev in
spet se vračate proti Murski Soboti. V Ra-
kičanu, nekaj kilometrov pred Soboto, se
morate ustaviti. Tam je kmetijska šola,
ena najzgodnejših v slovenskih krajih, ki
daje naši prekmurški vasi zgled za umno
gospodarstvo — kmetijstvo, sadjarstvo in
živinorejo. Ta šola je najlepši prosvetni

Najslavnejša predstavnica italijanske film
ske in odrske umetnosti Ema Grammatica,
slavna žena, ki je ponesla sloves odrske in
filmske kulture in umetnosti po vsem sve-
tu, se bo predstavila danes ljubljanski ki-
nopolitiki v filmu »Jeanne Doré«, čigar
premiero bo predvajal od danes naprej ki-
no Union v Ljubljani.

Ema Grammatica je umetnica, ki zasluži
da jo poznajo in vidijo vsi ljudje. Njena
igra, njena simpatična pojava, govorica,
njen blažen, topel nasmeh, njena mimika,
vse njene geste so tako prirodne, prepriče-
valne in prijetne, da se ta slavna igralka
prikupi vsakemu gledalcu. V filmu »Jeanne
Doré« bo predstavljala Ema Grammatica
mater, dobro, že priletno ženo-vdovo, ki
visi z vsem srcem na svojem sinu edincu.
Ta sin je svoji materi edini sončni žarek,
kasneje pa bridka bolečina, kakršno more
občutiti edino le mati, katere sin je zašel
na strašno stranpoti in zabredel v mreže

Iz Celja

—c Dvojno gostovanje mariborskega
gledališča v Celju. Mariborsko Narodno
gledališče bo ponovilo jutri ob 15. v celj-
skem gledališču Straussovo opereto »Ci-
gan baron«, ob 20. pa uprizorilo nadvse do-
bro uspešno opereto »Vse za šalo«, za kate-
ro je napisal libreto Celjan Danilo Gorin-
šek, glasbo pa mariborski vojaški kapel-
nik Josip Jiranek. Obe predstavi sta iz-
ven abonmaja. Vstopnice se dobijo danes
še v Slomškovi knjigarni, v nedeljo od 10.
do 12. pa bodo v predprodaji pri blagajni
v gledališču.

—c Vážna šahovska tekma. V nedeljo
5. t. m. ob 14. se bo pričela v vrtni dvo-
rani hotela »Evrope« v Celju revanšna fi-
nalna prvenstvena tekma med Celjskim
šahovskim klubom in mariborskim šahov-
skim klubom »Vidmarjem«, prvakom drav-
skega okrožja. V prvem srečanju med
obema kluboma, ki je bila 28. aprila v Ma-
riboru, je klub rezultatu 4:4 zmagal Celj-
ski šahovski klub, ker je na prvih deskah
dosegel rezultat 3:1. Za nedeljsko revan-
šno srečanje vlada živahno zanimanje.

—c Materinski dan proslavi Kolo jugo-
slovenskih sester v Celju v nedeljo 12. t. m.
Ta dan bo Kolo prodajalo cvetje. Čisti do-
biček je namenjen onim najrevnejšim ma-
teram, ki živijo s svojo dečo v pomanjka-
nju, in onim, ki so v starosti osamljene in
brez sredstev.

—c Pravoslavna cerkev sv. Save v Celju
bo slavila v petek 10. t. m. svojo hrambo-
sko slavo v spomin na dan sežiganja re-
likvij svojega patrona prvega srbskega
arhiepiskopa in prosvetitelja sv. Save na
Vračaru l. 1594. v četrtek, na predvečer
slave, bo od 18.30 v cerkvi bdenje, v pe-
tek 10. t. m., na dan slave, pa bo ob 10.
sahorna liturgija. Po liturgiji bo procesija,
nato pa rezanje slavskega kolača. Na
Djurdjev dan v ponedeljek 6. t. m. bo ob
9. liturgija.

—c Zanimiva nogometna tekma. V ne-
deljo 5. t. m. ob 16. se bo pričela na Olim-
povem igrišču v Gaberju prvorazredna pr-
venstvena tekma med SK Olimpij in SK
Celjem. Ta tekma bo odločila, kateri iz-
med obeh klubov bo zasedel drugo mesto
na prvenstveni tabeli in s tem vstopil v
slovensko ligo. Srečanje bo zelo zanimivo,
upamo pa, da se bodo tudi igralci in gle-
dalci vedli sportno.

—c Na občnem zboru Društva lišnih po-
sestnikov za Celje in celjski okraj so bili
izvoljeni v odbor naslednji gg.: predsed-
nik Anton Fazarinc, odborniki Franc Do-
bovičnik, Ivo Gams, Konrad Golobranc,
Branko Kosmač, ravni. Drago Kralj, Vinko
Prelog, Branko Zemljik in Franc Zohar ter
namestniki Cvahete, F. Prelog, Skale in
Zupančič. Za pregledovalca računov sta
bila izvoljena gg. Anton Lečnik in Anton
Grajčelj. Občnega zbora se je udeležilo
samo 27 članov izmed 307.

—c Akademija podnalcica Jadranske
strane na drž. realni gimnaziji v Celju bo
v sredo 8. t. m. v mestnem gledališču. Spo-
red je pester in lep. Obiščite akademijo v
čim večjem številu!

—c Obisk tuberc. umrljivosti in brezpo-
sestnosti. V mesecu aprilu je obiskalo Ce-
lje 1059 tuberc. (935 Jugoslovenov in 124
inozemcev) nasproti 862 v letošnjem mar-
cu in 1088 v lanskem aprilu. V preteklem
mesecu je umrlo v Celju 45 oseb in sicer
9 v mestu in 36 v javni bolnici. Pri celjski
bolnici je bilo l. t. m. v evidenci 726
brezposelnih (596 moških in 130 žensk)
nasproti 787 (659 moških in 128 žensk)
dne 20. aprila. Delo dobi 20 do 30 ključav-
ničarjev in kovačev ter več orodnih kova-
čev in železostugarjev za Vinkovce, po 10
težakov in hlapcev, 4 poljski delavci, po
2 krojača in mizarja, po 1 kovač in žagar.

dom Slovenske krajine in njeno delo je
najodgovornejše. Tisti, ki so prešli v njej
obilo naukov — v besedi in v zornem de-
janju — se vračajo v svoje vasi. Če bodo
na svojih domačijah pridobili znanje
uporabljivi, kakor jim je bilo v šoli name-
njeno, lahko pričakujejo, da se bo naša
prekmurska vas še visoko dvignila in da
jo bomo morda kmalu lahko postavili za
zgled vsem drugim slovenskim vasem.
Prekmurje ima to možnost. Izrabiti mora
svoje zemeljsko bogastvo in upoštevati, da
je kmet najbolj njen človek, ki lahko naj-
bolj dvigne to plodno in lepo krajino. On
je bodočnost Prekmurja in s to zavestjo
prežeto se bo Prekmurje lahko naglo dvi-
galo in dvignilo na stopnjo, ki mu ga omo-
gočajo razkošne brazde nepreglednih polj.

Samo še en nasvet za vse, ki se bodo na-
potali v našo Slovensko krajino: Vzemite
najprej v roko knjige in spoznajte njeno
zgodovino. Šele potem se napotite po tistih
lepih vaseh, po ravninah in med gričev-
jem, da boste vedeli ceniti to zakladnico
naše besede in naše narodne starine.

VI. Regally.

zločina. Mislite si mater, ki mora pričati,
zagovarjati sina, obtoženega strašnega umo-
ra! Mislite si materino bolečino, ko čuje
v sodni dvorani strašno obsodbo »krive«.
Mislite si trpljenje matere, ko zadnjič vi-
di sina predno ga peljejo v prognanstvo!
Strašno je to slovo! Ema Grammatica po-
daja to materinsko vlogo tako vzvišeno, ta-
ko heroično, tako nepopisno lepo, da si bo
ta slovita umetnica mahoma pridobila srca
vse Ljubljanice, in da bo ta film in ta vlo-
ga slavne Eme Grammatice ostala nepo-
zabna vsem, ki bodo film videli. Nihče naj
ne zamudi edinstvene prilike spoznati umet-
nico tako visoke kvalitete in take eminent-
ne potence, kakršna je Ema Grammatica.
Nihče naj ne zamudi filma »Jeanne Doré«.
Ta film je vzvišena h-mna materinske lju-
bezni, najprimernejši za počastitev mate-
rinskega dneva in je tudi s tega vidika naj-
topoteje priporočati, da si občinstvo film
ogleda v največjem številu 1235

10 kmečkih dekel, 8 kuharic, 7 služkinj
ter po 1 vzgojiteljica, sobarica in postrež-
nica.

—c Uprava Oficirskega doma in podob-
bor UROIR v Celju priredita drevi ob 21.
družben večer v Oficirskem domu na
Dečkovem trgu. Vabljeni so vsi aktivni in
rezervni oficirji z rodbinami in po njih
vpeljani gostje. Posebni vabil in vstop-
nine ni. Obleda promenadna.

—c Sokolsko društvo Celje-matica vabi
članstvo in naraščajo, da se polnoštevilno
udeležita izleta, ki bo v nedeljo 5. t. m.
Udeleženci bodo odpotovali ob 6.40 zjutraj
z vlakom iz Celja v Laško. Iz Laškega bo-
do krenili k Sv. Jediti, po odmoru pa na
Dol in v Sokolski dom v Hrastniku. Če bo
zjutraj močno deževalo, ne bo izleta.

—c Zelo zanimiva nogometna tekma bo
jutri na Olimpovem igrišču v Gaberju. Ob
16. se bo pričela prvorazredna prvenstve-
na tekma med SK Olimpij in SK Celjem.
Ker bo ta tekma odločila, kateri iz-
med obeh klubov bo definitivno zasedel
drugo mesto na tabeli in tako vstopil v
slovensko ligo, bosta obe moštvi gotovo
pokažali vse svoje znanje in se z vso vo-
ljo borili za uspeh. Pričakuje, da bo
srečanje fair in da se bo tudi občinstvo
vedlo sportno.

—c Nesreča. V Zalcu si je 52-letna ku-
harica Alojzija Joštova doma pri padcu po
stopnicah zlomila levo roko v zapustju. Jo-
štova se zdravi v celjski bolnici.

—c Nove cene mesa. Banska uprava je
odobrila mesarskim podjetjem v občinah
Zalec, Grize in Petrovče, zastopanim po
zdrženju mesarjev in klobasčarjev v Ce-
lju, da smejo prodajati goveje meso spred-
nji del po največ 12 din, zadnji del največ
14 din, telečje meso največ 13 din oziroma
15 din, svinjsko meso največ 14 din, oziro-
ma 16 din. — Tvrška Franc Zanger v Ce-
lju sme prodajati svinjsko mast trdke
Klašč po 21.45 din in bučno olje po 21 din
pri prodaji na debelo. Mesarska podjetja
v občini Teharje, zastopana po združenju
mesarjev in klobasčarjev v Celju, smejo
prodajati volovsko meso po 12 do 14 din,
meso od telet po 14 do 16 din, svinjsko
meso po 14 do 16 din in slanino po 18 din.
— Tvrška Krasovič B. iz Zaleca sme pro-
dajati slanino po 19 din, bučno olje pa po
19.50 din za 1 kg pri prodaji na debelo.
—c Občni zbor Slovenske šolske matice.
V nedeljo 5. maja bo ob 11. dopoldne občni
zbor Slovenske šolske matice v risalnici
I. deške ljudske šole. Na dnevnem redu bo
tudi predavanje univ. prof. Karla Ozvalda
»O vzgajanju boljšega človeka«.

—c Umrl je v četrtek v Ipavčevi ulici
6 v Celju 32letni zasebnik Alof Ogrizek.

—c Napad. V četrtek je neznan moški
na dvorišču poleg neke gostilne v ščeta-
nju napadel 24letnega dninarja Petra Pod-
vratnika z Lepe njive pri Mozirju in mu
zasadil nož v desno plečo. Podvratnika so
oddali v celjsko bolnico.

—c Zdravniško dežurno službo za štano
OUZD bo imel v nedeljo 5. t. m. zdravnik
dr. Franc Premšak na Cankarjevi cesti.

Iz Dolnje Lendave

—c Nove cene mesa. Banska uprava je
odobrila mesarskim podjetjem v Dolnji
Lendavi, zastopanim po skupnem združe-
nju obrtnikov v Dolnji Lendavi, da smejo
prodajati svinjsko meso največ po 16 din,
slanino po največ 19 din in mast največ
po 21 din za 1 kg. Povišanje cene goveje-
ga in telečjega mesa je prepovedano.

PRED SODISCEM

Sodnik: Se vedno tajite in vendar se opis
zločinke točno ujema z vami: le pobraz,
majhne nožice, elegantna sloka postava...
Obtoženka vasa srečna: Ah, gospod sod-
nik, če je tako pa raje vse priznam.

PREMIERA!
KINO MATICA, tel. 21-24
Ob 16, 19, in 21. uri
V nedeljo ob 10.30 dop.
ter ob 15, 17, 19, in 21.

Na vsak način oglejte si ta film!
GUVERNER
po gled. komadu **Willy Birgel — Brigitte Horney**
od **ZASTAVA**
od O. E. Grotha

KINO MOSTE
Danes v nedeljo in ponedeljek ob 20.30 predvajamo najlepši film godbe, tempa, šlagerjev v premieri za Ljubljano

Carloca
Ginger Rogers, Dolores del Rio,
Fred Astaire
Pod žarkim soncem
Buck Jones v senzacionalnem kovbojskem filmu.
POZOR! PRICITEK VEČERNIH PREDSTAV JE OB POL 9. URI

DNEVNE VESTI

— Iz »Službenega lista«. »Službeni list kr. banske uprave dravske banovine« št. 36 z dne 4. t. m. objavlja uredbu o hme-lju, uredbu o spremembah in dopolnitvah uredb o skupnem davku na poslovni promet z vsemi njenimi poznejšimi spremembami in dopolnitvami, najnižje odkupne cene oljnatga semena iz žetve 1940, dovolitev proizvodnje in prodaje civilnih mask Nebojša N. M. 1., novi plačilni način z Grčijo, dopolnitev odločbe o ureditvi epidemije doklade zdravnikom, popravek v spremembah in dopolnitvah taksnega in pristojbinskega pravilnika, pravilnik o izvrševanju proračunov cestnih odborov v območju dravske banovine za l. 1940-41 in popravek v naredbi kr. banske uprave dravske banovine o prijavljanju konj.

— Zdravniška vest. V imenik Zdravniške zbornice za dravsko banovino je bil vpisan dr. Derganc Kristijan, zdravnik v Ljubljani.

— Prospekt Slovenskega planinskega društva. Osrednje društvo SPD je izdalo krasen prospekt »Zlatoroga« s 6 v resnici umetniškimi fotografijami naših najboljših planinskih fotografiranih. Prospekt je tiskan v bakrotisku in lahko služi za vzor ustanovam, ki izdajajo turistične prospekte.

— Izplačevanje pokojninskih prejemkov v mobilnem in vojnem stanju. Osebnosti in rodbinski upokojevalci in upokojenke, rentniki, civilni rentniki in milošinski, ki prejema svoje prejemke od direktorja drž. železnice v Ljubljani, naj se glede na uredbu in pravilnik iz l. 1939 o izplačevanju pokojnin itd. v času mobilizacije in vojne zasladijo v prihodnjih dneh na svojih najbližjih železnih postajah, ki jih vodijo v svoji evidenci zaradi legitimacije itd., kjer dobe plačline knjižice. V Ljubljani in Mariboru bosta izdajali knjižice le postaja Ljubljana (računska pisarna) oziroma Maribor (računovodna). Svojo istovetnost mora vsak dokazati s kuponom ček. Po izdaji zadnjega izplačila za maj 1940 oziroma z legitimacijo. Če kdo ne more sam dvigniti knjižice, naj da pooblaščenca nekolkovano pooblastilo in kupon zadnjega izplačila.

— Uredba o agrarni reformi. V kmetijskem ministru pripravljajo načrt uredbe o novi agrarni reformi v naši državi. Kmetijski minister sam je nedavno izjavil, da je v naši državi še okrog 300.000 orolov zemlje, ki bi jo bilo treba razdeliti med koloniste in prostovoljce. Po novi uredbi bo predpisana revizija maksimiranja velikih posestev, tako da bi pod uredbi spadala tudi tako zvana vzorna posestva, kakršna je na primer Belje. Po informacijah iz poučenih krogov bi smela posestva imeti največ 300 orolov. Z novo agrarno reformo bi pridobili za razdelitev 270.000 orolov zemlje.

— Pred sprejetjem uredbe carine prota-ge uvoza koroze. Uredba o brezcarinskem uvozu koroze bo kmalu objavljena. Uredba je že definitivno redigirana in podpisali so jo že mnogi ministri. Uredba je zelo kratka ter določa predvsem odločbo o popisu zaloga koroze v državi in pooblastilo Prizadu, da lahko uvozi iz inozemstva potrebno količino koroze brez plačila carine. Maksimalna količina, ki bo prosta carine, bo znašala 5.000 vagonov, med tem ko se preje računali, da bo uvožene 10.000 vagonov koroze.

— Dopolnitev uredbe o pobijanju draginje in brezvestne spekulacije. Iz Beograda poročajo, da pripravljajo dopolnitev te uredbe. Z njo bo določeno, da prejmejo izvršilni organi posebne nagrade za prijavo prekrškov uredbe, če se bo na sodišču izkazalo, da so bile njihove prijave točne in če bo prekršile kaznovane.

— Zasedanje stalnega nemško-jugoslovenskega gospodarskega odbora se začne v torku v Beogradu. Nemški delegaciji bo na čeloval direktor gospodarskega ministristva Lanfried. Na dnevnem redu zasedanja bodo predvsem redne zadeve, ki se tičejo izmenjave blaga, zlasti v zvezi z vključenjem Češko-Moravske v nemški carinski sistem.

— Italijani zahtevajo od nas 150 vagonov koroze. Italijanski trgovinski delegat v Beogradu je na pristojnih mestih interveniral, da bi izdali dovoljenje za izvoz 150 vagonov koroze za prehrano prebivalstva v Albaniji. Naše pristojne oblasti se niso dale definitivnega odgovora, ker je naša vlada načelno prepovedala že jeseni izvoz koroze, ker je bila slaba letina za koroze.

— Sovjetska Rusija bo udeležena na jesenskem beograjskem velesejmu. Po vestih iz Beograda so Sovjetska Rusija razstavila na letošnjem jesenskem beograjskem velesejmu svoje blago, če bo trgovinski sporazum med njo in našo državo ugodno zaključen, v čemer pa zdaj ni več dvoma. Sovjetska Rusija bo baje zgradila poseben paviljon na velesejmu.

— Dobave ruskega petroleja Jugoslaviji. Po informacijah angleškega lista »Ewelling Standard« trgovinska pogajanja med našo in rusko delegacijo povoljno napredujejo. Po teh informacijah gre predvsem za sklenitev sporazuma, da bi Rusija dobavljala Jugoslaviji večje količine nafte.

— Po stopnicah je padla. 65letna preuzetkarka Ivana Pečnikova iz Smerje se spred nekaj stopnicah v podstrešje, na zgornji stopnici pa ji je spodrsnilo, da je padla vznak in z glavo udarila ob cementni rob na tleh. Stara ženska si je pri padcu prebila lobanjo in so jo morali nemudoma prepeljati v bolnico.

— Žrtve starega sovražstva. Včeraj sta se pred neko gostilno v Kokrici nad Kranjem sporekli 36letni žagar Vinko Družnik in neki njegov že stari nasprotnik. Iz prepira se je mahoma razvil pretep, med katerim je Družnikovo nasprotnik potegnil nož in ga okal na hrbtu ter na obrazu. Poškodovanec je moral zaradi poškodb v bolnico, napadalec pa so aretirali orožniki.

— Rojaki v Ameriki. V Clevelandu je umrla ga. Gertruda Maurer, rojena Bokar, v starosti 66 let. Doma je bila iz Dečje vasi pri Zagradcu. Po dolgi bolezni je umrla Martin Straus, star 61 let. Doma je bil iz Sadinje vasi pri Žužemberku. V Clevelandu je umrla Ignacij Čerček, prav tako iz Sadinje vasi pri Žužemberku. V Glenville je umrla Mary Cevka, rojena Modic, stara 47 let. Doma je bila iz vasi Studenje pri Blokah, kjer ima tri brate in sestre. V Pittsburghu je umrl Ivan Gašperšič v starosti 61 let, iz Prema na Notranjskem.

— Zvišanje izvoznih cen za živino. Minister za trgovino in industrijo je predpisal odlok o zvišanju cen živine, ki jo izvažamo v Italijo. To zvišanje je predpisano v sporazumu s pristojnimi italijanskimi oblastmi, in sicer v ta namen, da se izravna razlika med našimi tržnimi cenami in cenami, ki so bile pred meseci dogovorjene z Italijo.

— Zetska plovidba načrta vzpostaviti redni promet med našimi lukami in Odeso. Družba »Zetska plovidba« ima redno prometno transbalkansko progo. Za promet z balkanskimi državami dobiva od države subvencijo, ki znaša v obrobkih 35 milij. din. Zda je uprava »Zetska plovidba« predložila na pristojnih mestih načrt o vzpostavitvi redne morske proge med Jadranskim morjem in Odeso. Vzpostavitev prometa na tej progi seveda zavisi od sklenitve trgovinskega sporazuma z Rusijo.

— Zadnje poplave so napravile za 35 milijonov din škode v Novem Sadu. V Beogradu je odpotovala delegacija zastopnikov Novega Sada, da na pristojnih mestih predloži uradno poročilo o veliki škodi, ki so jo napravile zadnje poplave. V poročilu je navedeno, da je bilo v Adamovcih naselju porušeni 612 hiš. A razen tega so se zadnje čase porušile še druge izpostopane hiše in računamo, da znaša škoda okrog 35.000.000 din. Kmalu se bo sestal odbor ministrov, ki bo sklepal o podlitvi podpore novosaški občini.

— Ljubljana—Bleke—Prezid—Fargah—Gerovo—Susak redna avtobusna zveza. Odhod iz Ljubljane postajališče gl. kolodvor ob 5.35. Krekov trg 5.40. prihod na Susak ob 11.35. Odhod s Susaka ob 13.—, prihod v Ljubljano ob 18.50. Avtopodjetje Pečnikar, telefon 49-28.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo od časa do časa deževalo, sicer nobenih sprememb sedanjega vremena. Včeraj je deževalo v Ljubljani, Mariboru, Zagrebu, in na Rabu. Najvišja temperatura je znašala v Kumboru 23, v Dubrovniku 22, v Beogradu in Sarajevu 20, v Splitu 19, v Zagrebu 14, v Ljubljani 13,8, na Visu 13, v Mariboru 11. Davi je kazal barometer v Ljubljani 751,8, temperatura je znašala 11,4.

Iz Ljubljane

— Iz O železniki ne reči, ki naj bi se bila pripetila dopoldne pri Zidanem mostu, so bile razširjene po Ljubljani alarmantne vesti, ki so vedele povedati o kopeli mrtvih in ranjenih. V resnici pa gre zgolj za majhno nezgodo tovornega voza. Ki seveda ni zahtevala prav nikakih človeških žrtve, a tudi gmohtna škoda je neznatna. Kdo pač ima interes na tem, da s takimi gorostasmi pretiravajo razburja ljudi?

— Krajevna organizacija protituberkulozne lige v Ljubljani: ima svoj redni letni občni zbor 6. maja ob 18, v mestni posvetovalnici (poslopje magistrata na Mestnem trgu I. nadstropje). Vabljeni so vsi člani in občinstvo, ki se zanima za protituberkulozni pokret.

— Iz Sokolske materinske proslave na Viču. Jutri na praznik naših dobrih mamic bo tudi vsika sokolska deca priredila v sokolskem domu proslavo materinskega praznika z bogatimi in pestrim sporedom. Uvodni nagovor bo imel podstarosta br. Rudi Marinič, nakar bodo sledile deklaracije, godbene in pevске točke in Vide Pezdirjeve igrokaz »Milček išče Mimico«.

Tudi naši mladi telovadci bodo nastopili s prostimi vajami. Poudariti moramo, da je ves program naštdurala mladina sama, zato zasluži vse priznanje in pohvalo. Najlepše zadoščenje pa bo imela sokolska mladina, ako bomo jutri napolnili dvorano do kraja. Začetek proslave bo točno ob 18.

Vstopnice si nabavite že dopoldne v pisarni sokolskega doma. Starši pohitite jutri v polnem številu v naš sokolski dom, da s svojo dečo proslavite materinski praznik.

— Iz Zaključne razstave akad. slik. Fr. Godca v galeriji Oberhel. Jutri 5. t. m. ob 20. bo zaključena razstava del akademskih slikarja Franceta Godca. Dopoldne ob 11. ima slikar vodstvo, pa opozarjamo na to ljubitelje likovne umetnosti. Vstop v razstavne prostore je brezplačen.

— Iz Zaključne predavanja pri »Soča«. Društvo »Soča« v Ljubljani bo zaključilo svojo letošnjo predavateljsko sezono v dvorani pri »Levu« drevi ob pol 21. Kot zadnji predavatelj bo nastopil novinar in publicist g. dr. Branko Vrčon, čigar iztrpni, jasni in stvarni zunanje-politični pregledi so naši publiku v svetem spominu. To pot želji g. predavatelj upoštevati posebne razmere, ki jih je povsod po svetu ustvarila nova vojna, pa nas bo zato v mislih popeljal po Evropi, ne da bi nam podrobno govoril o razvoju glavnih dogodkov, temveč da bi nam prikazal, kaj smatrajo v teh težkih dneh vsi narodi Evrope, zlasti oni izven vojne, za svojo prvo skrb: gojitev morale v zaledju, ki je prav v sedanjih vojni najbolj zanesljiv zaveznik vseh malih držav. Temu predavateljevemu namenu odgovarja naslov aktualnega predavanja: Morala zaledja — glavni zaveznik malih narodov. Predavanje bo predvsem informativno, ker nam bo predavatelj na primerih pokazal, kakšno pozornost posvečajo danes evropske države temu pogo-

mu vprašanju. Po predavanju bo nastopil pevski zbor »Sloga« pod vodstvom g. Premelca. Vabljeni vsi »Sočanci«, prijatelji in sploh vsi, ki se zato zelo važno predavanje zanimajo. Vstop prost vsem! 223-n

— Iz četniški uran. Ljubljanski pododbor udruženja četnikov je pričel zopet živahno delati. Izbral si je društveni lokal na Cesti 29, oktobra št. 17 pri g. Živcu ter ima uradne ure vsak dan od 19. do 20., ob nedeljah in praznikih od 10. do 12. Na sporedu je v tekočem letu več prireditve. Tako bo priredil jutri 5. maja svoj zgodovinski »Uranak« in sicer na Laverici pri Ogrinju. K tej proslavi vabi vso nacionalno javnost, da skupno s četniki proslavi spomin onih četašev, ki so prvi zgradili za puške in boju za svobodo svojega zasuženega naroda. Uranak bo na prostem, v primeru slabega vremena pa v notranjih prostorih. Začetek točno ob pol 9. zjutraj. Vstopnine ne bo, pač pa je treba prispevati za hrano in pijačo od 15. le 15 din. Za pesce je določeno zbirališče ob 5.45 pred društvenim lokalom. Za kolestarske pa ob 6.20 istotam. Ostali bodo odšli z vlakom ob 8., zbirališče ob 7.40 pri električni uri pred glavnim kolodvorom. Povratek z večernim vlakom ob 20.

— Iz Kulturni film o Norveški v kinu Slogi. Norveška, zemlja čudovitih fjordov na skrajnem severu, je domovina slavnih Vikingov, prednikov sedanjih prebivalcev. Že v srednjem veku je bila bojišče velikih severnih osvajačev, kjer so se bile ogorčene borbe za posest tega ozemlja. Njena mesta so bila še nedavno polna miru in privlačila so s svojo lepoto turiste, da se divijo morju in s snegom prekritim obrežjem vrhuncem. Najvažnejša luka te dežele je mesto Bergen s močno razvitim trgovskim in turističnim prometom. Norvežani so izraziti pomorščaki ki skrbno čuvajo tradicije svojih prednikov Vikingov, slavnih mornarjev. Zanimivi so običaji in proslave ob žetvi, pri svatbi pa pokaže mladina vso svojo poskočnost in lepoto narodnih noš. Izredno zdravo pleme so Lapponci, prebivalci na skrajnem severu, ki žive kot Nomadi. Številne črede severnih jelenov so merilo njihovega bogastva. Ta aktualen in izredno poučen film predvaja kino Sloga kot dopolnilo k rednemu sporedu, ter priporočamo, da si ga vsakdo ogleda. 123

— Iz Kolo žen zadrugarj opozarja svoje članice na predavanje, ki bo v sredo 8. maja ob 20. v dvorani glasbenega društva »Sloga«, Pražakova ulica 19. Tema predavanja je »Zadruga misel v sestavi človeške družbe«. Predaval bo univ. prof. dr. Fr. Veber. Za vse članice obvezno. Vabljeni tudi zadrugarji.

— Iz »Uje«, zabavno Nušičevo veseligrado bodo ponovili v šentjakobskem gledališču šestindvajseti drevi ob 20.15. Igra je bila sprejeta z velikim navdušenjem saj so bile vse dosedanje predstave popolnoma razprodane. Ker ni dobilo pri jubilejni, sobotni predstavi ogromno ljudi vstopnic, se je uprava odločila še za eno predstavo. Jutri 5. t. m. ob 15.15 bo zadnja ponovitev izredno uspele veseligrade s petjem in godbo »Pekovska«. Kupite vstopnice že vnaprej, ker jih pred predstavo ne boste več dobili.

— Iz Občni zbor Udruženja jugoslovenskih narodnih železničarjev in brodarjev, oblastnega odbora Ljubljana, bo jutri 5. maja ob 8. v dvorani Delavske zbornice (Miklošičeva cesta). Vabimo članstvo, da se ga v čim večjem številu udeleži. — Ob- lastni odbor UJNZB Ljubljana.

— Iz Idrijski krožek v Ljubljani vabi vse rojake na sestanek, ki bo drevi ob 20 v gostilni pri rojaku Vidmarju na Sv. Jakoba trgu.

— Iz Halo! Halo! Ne pozabimo, da se bo tudi jutri vrtele kolo sreče na Kongresnem trgu, kjer bodo priredili tudi postarji zelo bogato tombolo. Ob 3. popoldne vsi na Kongresni trg! Za borih 5 din se lahko odpeljete domov z avtom ali s kolesom. Zato ne zamudite prilike, ki se vam nudi.

— Vsi rez. podoficirji, člani ljubljanskega podobodora udruženja rez. podoficirjev, se vabijo, naj se zanesljivo udeleže rednega letnega občnega zbora, ki bo jutri 5. maja t. j. ob 10. v predavalnici združenja jug. inženirjev in arhitektov v Ljubljani na Kongresnem trgu (Kazino). — Drevo ob 20. bo tovariški sestanek v salonu gostilne »Derenda« na Borštnikovem trgu št. 2. — Ker se bo na občnem zboru in na tov. sestanku razpravljalo oziroma sklepalo o nadaljnjem delovanju našega podobodora, so vabljeni razen članov tudi vsi oni tovarši, ki se niso vključili. Udeležba je za vsakega častna dolžnost! — Podobor URP v Ljubljani.

— Iz Poroka. V franciskanski cerkvi v Ljubljani sta se v sredo poročila gđ. Tanja Kendova in g. ing. Boris Praprotnik. Mladima poročencema iskreno želimo obilo sreče in blagoslova!

— Iz Recitacija Mrakovega »Karadjordja« bo v torku 7. t. m. ob 20. v dvorani Delavske zbornice. Delo je po svoji snovnosti blizu težkim problemom današnjega časa in bo brez dvoma vzbudilo zanimanje v naši najširši javnosti. Recitiral bo avtor sam, ki mu je vsa naša kritika že priznala močan igralski talent. Predprodaja vstopnic od ponedeljka ob 10. do 13. ter od 15. do 17. pri blagajni Delavske zbornice.

— Iz Razne tatvine. Na glavnem kolodvoru je neki žepar ukradel Melhiorju C. 4000 din vredno zlato uro z zlato verižico vred. — Tudi na Vodnikovem trgu postavljajo žeparji čedalje bolj podjetni. Delavka Marija Mohar je prijavila, da ji je nekdo izmaknil iz žepa denarico s 660 din, Marija Ker pa je prijavila, da ji je bila ukradena iz kosare denarica s 150 din. — V delavnico izdelovalca harmonik Karla Janca na Sv. Petra cesti 42 se je vtihotali oni dan neznan zmlak in ukradel 700 din. — V kinu Sloga sta bila ukradeni Herti Zupančič ter Milki Globelinkovi dva skoro nova, moderna damska desnika.

— Iz kupeja beograjskega brzovika pa je neznan tat odnesel na ljubljanskem kolodvoru inž. Tihomiru Sretaljeviču in inž. Danilu Radojeviču dva svetla letna plašča in nekaj raznih malenkosti, v skupni vrednosti 3000 din.

— Iz Heins Rühman, popularni filmski komik pripoveduje: Ko sem dobil svojega sina, ni bil to več mali neboljani novorojenček, temveč že dražestni triletni fantek. Tem večje pa je bilo zaradi tega moje presenečenje! Kako sem postal iz zakrknjenega samca srečen očka, kako je otrok po mnogih težavah dobil svojo pravo mamico, kako zelo mi je ugajala varuhinja

mojega fantiča, dokler se ni izkazalo, kdo je njegova prava mati — vse to boste videli v sijajni vesele in izredno zabavni filmski komediji, ki jo predvaja kino Sloga. Ogled tega filma vsem prav toplo priporočamo. — 1233

— Iz Carloca, najkrajšejši glasbeni in plesni film, kar jih je prinesla svetovna produkcija, teče v premieri v kinu Moste. S sodelovanjem priljubljenih igralcev Dolores del Rio Ginger Rogers in Fred Astaire, je ta odlično režirani film stopil med najpriljubljenejša glasbena filmska dela. To je film šarma, prekrasnih girls, španskih plesov, komičnih zapletljajev, temperamentne glasbe. Ker predvaja ta film edino kino Moste, vabimo ljubitelje živahnih komadov, naj si ga ogledajo. Za dodatek je za tiste, ki so želni senzacij, Buck Jones v kowboy filmu Pod žarkim soncem.

— Iz Gostilna Martine Zg. Siska. Izbrana vina, dobra kuhinja. Pečene piške in punani. Vsako nedeljo koncert. 224-n

Tožbi proti radeške-mu samostanu vloženi

Ker spadajo Radeče v pristojnost novomeškega okrožnega sodišča, je prišel pred dnevi v Novo mesto sorodnik francoske grofice de Rola, grški novinar Konstantin N. Cimbas, da posreduje v pravni zadevi. Nastanil se je v hotelu Metropol. Cimbas se je oglašil pri državnem tožilstvu ter v imenu grofice Moris de Rola vložil ovadbo proti radeškemu samostanu usmiljenih sester sv. Vincencija Pavelskega. Glavni pravni zastopnik grofice dr. Grossmann iz Ljubljane pa je tudi vložil civilno pravno tožbo pri novomeškem sodišču. V tej pravdi gre za milijonske terjatve. Zato je zbudila v javnosti veliko pozornost.

Vlomilci in sleparji na deželi

Ljubljana, 4. maja
V Loki pri Zidanem mostu sta se pred dnevi vtihotali dve mlajši ciganki v stanovanje Rudolfa Fona in ukradli nad 18 tisoč din v bankovcih po 500 din in po 100 din. Ciganki sta po tatvini odšli proti vasi Breg, nato pa proti Sevnici in dalje proti Hrvaški. Kakor so ugotovili orožniki, sta ciganki najbrž iz družine Nikoličev, ki se navadno zadržujejo okrog Zaprčičev in se klatijo po vsej Sloveniji in Hrvaški.

Orožniki iz št. Pavla pri Preboldu iščejo 38letnega Karla Vegla, po rodu iz Donawitze pri Leobnu, pristojnega pa v št. Pavel. Vegl je bil dalje časa uslužben kot delavec v Mautnerjevi tovarni v št. Pavlu, pa se je kmalu naveličil postopenega dela. Pred dnevi je ponoči vdrl v skladišče tovarne, kjer je ukradel več rezervnih delov strojev in jih kasneje v Celju in drugje prodal za staro železo, denar pa zapravil. Preiskava je ugotovila, da je Vegl že prej v presledkih vlamjal v skladišče, odkoder je odnesel rezervne dele tkalnih stojev in jih spravljal v denar. Vegl, ki je pobegnil najbrž v Nemčijo, je tovarno okoličeval za nad 10.000 din.

K trgovki Justini Malgaj v Vrbi pri Zalcu je prišel nedavno Karel št. doma iz okolice Ptuj in ji na zvit način izvalil še dobro ohranjeno moško kolo znamke »Ideal« pa na nov šivalni stroj znamke »Roet-Gasserk«. Štal je neke v okolici šivalni stroj prodal za 1000 din, s prisiljenim kolesom pa pobegnil.

Iz policijske kronike

Ljubljana, 3. maja
Dva podjetna kmečka fanta, Tone in France, doma iz Zasavja, sta pričela trgovati s senom, ki sta ga prodajala v Ljubljani. Sprva sta iskala le pošten dobiček, ki se jima pa je kmalu zazdel prenizek. Zato sta sklenila, da si pomagata s sleparijo. Preden sta pripeljala za naročnika seno na mitnico v Ljubljano, sta kupila 100-kg soli, ki sta jo zakopala globoko v seno. Na mitnici sta prejela potrdilo z navedbo teže sena. Preden pa sta odpeljala seno naročniku, sta sol zopet izkopala in jo skrila v kako vejo, da sta jo vzela s seboj, ko sta se vračala. Naročnik seveda ni slutil, da je plačal 100 kg sena več kakor ga je res bilo. Podjetna fanta sta na ta način osleparila že kakih pet naročnikov sena in bi sleparila še nadalje, če se ne bi ujela. Ko sta predvčeršnjim zopet odločila sol v veži neke hiše v Fignerjevi ulici, so bili na to opozorjeni policijski organi. Ti so nemili, da gre za tatvino soli, zato so fanta pričakali in ju aretirali, ko sta nameravala nazaj grede sol zopet naložiti. Na policijski sta se izgovarjala na vse načine in šele po dolgem obotavljanju sta priznala, za kakšno svrhu sta potrebovala sol.

»Čemu pa ravno sol?« so se čudili na policijski. »Saj bi lahko naložila tudi kame-nje ali pesek!«

»Hm, je že res, je menil eden izmed obeh prebrisancev, »toda to bi postalo sčasoma sumljivo, če bi kje v mestu odmetavala iz sena pesek. Dočim sva se vedno lahko izgovorila, da sva sol kupila, ker jo potrebujemo, pri tem pa nihče ni mogel misliti, da sva jo potrebovala za otežanje sena.«

Fanta sta bila po priznanju izpuščena, zagovarjati pa se bosta morala zaradi sleparije na sodišču.

V noči na 1. maj je stražnik opazil, kako se skriva in stiska k zidu na Sv. Petra cesti mlajši možki. Ker se mu je zazdel sumljiv, je stopil bliže in ga povprašal, kaj počne. Došli je zmešan odgovor, zato ga je preiskal in videl, da stiska pod suknjem tri zaklane, vendar se tople kosi. Na vprašanje, kje jih je dobil, je mladenič povedal, da jih je malo poprej kupil na kolodvoru od nekega Bosanca. »In noč tuži?« je povprašal stražnik dalje ter pokazal na krvav žepni nož, ki ga je našel v njegovem stranskem žepu. Fant je seveda takoj uvidel, da z lažjo ne bo ničesar opravil. Na stražnici si je umil tudi krvave roke in gladko priznal, da je kokiš ukradel nekemu svojemu sorodniku v Dvoru pri št. Vidu nad Ljubljano, kamor je odšel na lov že pozno zvečer.

Policijska je po nekaj dnevih zasledovanja aretirala 35letnega Antona Jevnikarja. Ki je šele nedavno prišel iz zapora, v katerem je že moral preživeti osem mesecev zaradi raznih sleparij. Tudi ko je bil zopet na svobodi, mu sleparaka šilica ni dala miru. To pot si je izbral za svojo žrtve nek Nežika J. na Zabajaku, kateri se je predstavljal za posredovalca pri prodaji zemljišč. Pod neko pretvezo ji je izvalil za 4000 din obvezno vojno škodo, češ da jla bo

prodal z velikim dobičkom za nakup nekakega zemljišča pa mu je Nežika dal 80.000 din. Slepar je z denarjem izginil in ga seve ni bilo več na spregled. Nežika je čakala več dni, slednjic pa se je odločila in zadevo prijavila na policijo, ki je sedaj iztaknila tudi sleparja in ga zopet vtaknila v klenjo. Nežika je oskodbena za 7 tisoč din. Ki jih je Jevnikar medtem že zapravil v družbi veselih deklic.

Ozpod sita

V petek 26. aprila smo slišali ob desetih zvečer v ljubljanskem radiu takole napoved časa:

»Ura bo triindvajset in enajst minut... gong... ura je bila triindvajset in enajst minut!«

V četrtek 2. maja smo pa slišali takole napoved (zopet seveda ob desetih zvečer):

»Ura bo devetnajst in dve minuti... gong... ura je bila devetnajst in dve minuti...«

Človek se prvi hip vpraša, ali sanja, ali ni morda prvi april, in ko ugotovi, da ni ne prvo ne drugo, pogleda na svojo uro, ki kaže pravi evropski čas: dvaindvajset ali po domače deset zvečer!

Pričeli smo dvomiti v vrednost takih časovnih napovedi po radiu. Že res, da so zadnje čase po Evropi časi precej zmešani, imamo francoske, nemške, srednjeevropske čase, da se res že komaj spoznaš, dovolil bi si pa ponižno svetovati naši kukavici, naj ostane zaenkrat še pri jugoslovenskem času... Kuku, je kukala, spomlad je spet prišla...

Boleznica

KOLENDAR

DANES: Sobota, 4. maja: Florijan, Cvetko
JUTRI: Nedelja, 5. maja: Pij V.

DANASJE PRIREDITVE

KINO MATICA: Guverner
KINO SLOGA: Hura! Sina sem dobil
KINO UNION: Jeanne Doré — Materi-na radost in bol

KINO MOSTE: Carloca in Pod žarkim soncem

KINO SSKA: Vragi neba
DRUŠTVO »SOČA«: predavanje dr. Branka Vrčona »Morala zaledja« ob 20.30 v dvorani pri »Levu«

SENTJAKOBKO GLEDALIŠČE »Ujež« ob 20.15 Mestni dom

PRIREDITVE V NEDELJO

KINEMATOGRAFI ISTI SPEDER
JURJEVANJE NA LJUBLJANSKEM GRADU

TRGOVSKO BOLNIŠKO IN PODPORNO DRUŠTVO občni zbor ob 9. v posvetovalnici mestnega poglavarstva

UDRUŽENJE JUGOSLOVENSkih NARODNIH ŽELEZNIČARJEV IN BRO-DARJEV občni zbor ob 8. v Delavski zbornici

UDRUŽENJE REZERVNIH PODOFICIRJEV občni zbor ob 10. v predavalnici Zdrženja jugoslov. inženirjev in arhitektov, Kazina

OTVORITVE RAZSTAVE SREČKA MAGOLICA ob 11. v Jakopičevem paviljonu

SENTJAKOBKO GLEDALIŠČE »Pekovska« ob 15.15 Mestni dom

SOKOL VIC materinska proslava ob 18. v Sokolskem domu

DEŽURNE LEKARNE

DANES IN JUTRI: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Hočevar, Celovška cesta 62, Garts,

... za sokolskim praporom

Mladinska telovadna akademija v Zagorju

V svojem zlatem jubilejnim letu kaže Sokolsko društvo Zagorje ob Savi povsod izredno veliko delavnost in tako je društveni naraščaj, ki je letos dobil v okviru društva samostojno upravo, v nedeljo 28. aprila zvečer priredil prav zadovoljivo obiskano in lepo uspešno telovadno akademijo na deski sokolskega odra. K pozdravu državni zastavi je nastopilo 82 naraščajnikov, naraščajnic in dece, potem pa je zbranemu občinstvu in mladini starostar br. Lajze Kolenc spregovoril nekaj pomembnih besed, poudarjajoč, da je vsa naša bodočnost v zavezi in v gorečo domovinsko ljubeznijo prežeti mladini, čemur je recitacija Stritarjeve »Mladine po naraščajniku J. Župančiču dala zaključni poudarek. Nato je sledilo sedem telovadnih točk raznoterosti, pri čemer nastop »Malega Sokolčca«, vmes pa ubrano troglasno petje sokolskega mladinskega zbora pod vodstvom br. Ivana Culota, ki je oskrbel tudi klavirsko spremljavo ostalih točk. Tako je vajo v trojicah izvajalo 15 moške dece prav lepo skladno. Slikovita deveterica ženskega naraščaja v mornariških dresih je v barvitim izpreminjanju svetlobe iz reflektorja na galeriji iz ljubko eleganco prednasala simbolično »Na Adrijo!« Potem je deveterica lepo zraščanih naraščajnikov pokazala že kar bravurozno

izvedene vaje na konju, da je gledalkam v dvorani zastajal dih. Izredno ljubke vaje z rožicami dvanaestice ženske dece, rajajoče okrog cvetočega drevesca so močno ugajale. Ženski naraščaj je pokazal na dvovinskih bradli nekaj zanimivih vaj, katerih namen je, da se telo harmonično razvija. Osrednja točka, najbolj zabavna po svoji grotesknosti so bile pač »Raznoterosti«, kjer se je občinstvo namenjalo do solz. Moška deca se je prekopicevala, izvajala razne skoke, kolobarje, hodila po kamelje itd. Višek pa je bil nastop osmih »Egipčanov« v egiptovski opremi. To točko so seveda na neprestani aplavz morali ponoviti. Zletne proste vaje, najprej ženskega, potem moškega naraščaja — zadnje so bile podane nekoliko ohlapno — ter pozdrav državni zastavi in akademija je bila zaključena. Občinstvo, ves čas z vsem srcem pri svojih ljubljenskih, katere je nagradilo z glasno pohvalo, je odhajalo izredno zadovoljno.

Mladina našega Sokolskega društva je z veliko samozavestjo dokazala, da je zmogla samostojnega dela. Želimo, da to delo nadaljuje in da je ne strahijo nobene morebitne težave, da goji vzajemno bratško ljubezen in da nam s tem v največji meri potrdi veliko zaupanje vanjo, ki jo goji zbor starejših bratov in sester. Naj krepko živi in razvija za čast sokolstva, ki budi najtrdnjši steber lepe naše domovine. Zdravo!

di videti. Izvajanju obeh predavateljev so tečajniki pazljivo sledili, saj so se pri tem spet nekaj novega naučili.

Na tečaju so pokazali vsi udeleženci brez izjeme veliko zanimanje, razumevanje in discipliniranost.

Uspešno delo naših sadjarjev

Skofja Loka, 3. maja. Skofjeloški okraj ima 14 podružnic SVD. Na zboru sadjarjev skofjeloškega okraja se je zbralo 1. maja v šolski dvorani toliko zborovalcev, da so komaj našli prostor. Učinkoviti zbor pomologov je otvoril kot predstavnik skofjeloške SVD ravnatelj g. Sovre, vodstvo okrajnega zbora pa je prevzel notar g. Sink.

Iz preglednega poročila glavnega odbora g. Skulja iz Ljubljane je razvidno, da ima loški okraj podružnic SVD v Dražgošah, na Češnjici, v Gabrku, v Javorjah, v Lucinjah, v Poljanah, v Selcah, v Sori, v Zabnici, v Skofji Loki, v Retačah, pri Sv. Duhu, v Sovodnju in na Trati, ter je v vseh organiziranih 466 sadjarjev. Vsekar pompozantno število. Delo naših sadjarjev je prav lepo, napredek dovolj. Prizadevanja naših sadjarjev se razvijajo v štirih smereh. Predvsem se hoče skrbno oskrbovati drevesa, zanemarjati in propadajo drevesa se bodo nabavljala čim bolj množično skupno in po sadnem izboru. Vsa pozornost se bo posvečala čim bolj ekonomični prabi sadja. Ker pomni suho sadje velevažno živilo, se bo akcija za graditev sušilnic smotrno nadaljevala. Hočejo pa naši sadjarji tudi na področju najnovejših izsledkov preumerni porabo sadja v kuhanje marmelade in pridobivanje sadnih sokov.

Zelo zanimiva so bila poročila delegatov podružnic, ki so podali pred zborovalci izčrpano sliko skrbnega dela po srezu. Število sušilnic se dviga, prireajo se tečaji. Solska mladina se uvaja k delu v sadonosnih, precejšanje pa se vrši v smislu sadnega izbora, da dobivamo nove sadnosnike.

Delegat Grum je navedel, da ima ožje loško območje zdaj štiri podružnice, dočim je pripadalo vse to članstvo prej v Skofjo Loko. Čeprav je rodila najboljši plod, saj se je članstvo dvignilo za 400 odstotkov! Kot posebnost ima Skofja Loka svoj vrtnarski odsek. Pripravljeni sadni sejem (v 92 zabojskih je bilo 40 vrst) je bila dobra šola. Le poštna solidna trgovina ima bodičnost! O čistilnosti, ki bo v korist vsemu našemu sadjarskemu svetu, je govoril g. Sink. Nabava sterilizatorjev pa bo morala biti skrb vsake podružnice same. O likvidaciji razstavnega odbora je govoril g. Sovre, o potrebi večje povezanosti med sreskim kmetijskim odborom in sadjarskimi podružnicami pa g. Planina, Hladnik, Skulj, Korenčan, Hafner in drugi.

Ko je bilo ugotovljeno, da so pogledi vseh sadjarjev skofjeloškega okraja usmerjeni v isto smer, in s poudarkom, da se bodo skupni zbori vseh podružnic SVD v okraju še priredili, je bilo zborovanje po trinitnem delu zaključeno.

— **Razpis zdravniške službe.** Banska uprava v Ljubljani razpisuje službo zdravniške uradniškega pripravnika v javni bolnici v Celju. Prosilci morajo imeti pogoje za sprejem v banovinsko službo v smislu § 3. zakona o uradnih v zvezi s čl. 1 pravilnika o službenih razmerjih, ustanovitveni list in prejemki banovinskih uslužbencev državne banovine ter dovršeno zdravniško pripravljalo dobo. Prošnje naj se vlože pri banški upravi v Ljubljani do 15. maja.

SPORT

Okrog Šmarne gore bodo dirkali

Jutri ob 2. popoldne se bodo kolesarji lovili okrog Šmarne gore na progi Zg. Gmeljne, Šmartno, Skarčeva, Repnje, Vidice, Hraše, Sv. Valburga, Smlednik, Vikarje Tacen, Šmartno, se enkrat isto progo s ciljem v Zg. Gmeljnah. To progo, ki meri 46 km, bodo vozili verificirani dirkači v sistemu »handicap«, t. j. po načinu, kjer bodo juniorski dirkači startali tri minute pred prvorazrednimi, ki bodo morali te tri minute pridobiti z večjim tempom vožnje. Borba bo zato ostra, ker bodo tako v juniorski kakor v prvorazredni skupini udeleženi dirkači, ki so po svoji zmoglosti dobro znani. Med prvorazrednimi konkurenti bodo Peternej, Gartner, Gregorič, Podmiljšak, Štim, morda znani hrvatski dirkač Pokupce, Grabner, ki je doslej vozil med juniorji, a mora sedaj med glavne, in morda še kdo drugi; med juniorji pa Berlič, Bislj, Korenčan itd. Če bo le količikaj ugodno vreme in proga ne preveč blatna, se lahko pričakuje dokaj visoka povprečna brzina, ki jo bodo dirkači morali voziti, če se hočejo na cilj dobro plasirati, kajti klasificiranje bo enotno ne glede na kategorije.

Da bo ugodno tudi turističnim dirkačem, ki niso v posesti pravih dirkalnih koles, je zanje priredil določil krajšo dirkalno progo na tritoku Zg. Gmeljne, Šmartno, Povodje, Zg. Gmeljne. Ta vrsta dirkačev, med katerimi je tudi nekaj takih, ki bi se prav lahko kosali s praviimi dirkači, bo vozila v skupinah po dva kroga predvožen in izbrani v finalu še dva kroga finala. Predvožnje bodo odvozili pred startom glavne dirke, finale pa po startu istih, t. j. med razvojem glavne dirke. Tudi vožnja teh bo zanimiva in jo bodo prav različno opazovali celo izletniki s Šmarne gore, odkoder je dobro vidna celotna proga.

Razdelitev nagrad, ki so jih prispevale razne tvrdke in pa posamezni dobrotniki, bo po končanih dirkah pri Magistru v Zg.

Več stoletij že zdravi ROGAŠKA SLATINA s čudodelno močjo svojih zdravilnih vrelcev razne bolezni: želodca, črev, jeter, zlatenico, žolčnih kamnov, preanove, zamaščenosti, ledvic, mehurja, sladkorne bolezni itd.

Znana strogo dietetična kuhinja — Krasno sportno kopališče — Idealno okrevališče — v pred- in posezoni znatni popusti.

ZDRAVLJENJE POZIMI IN POLETI.
INFORMACIJE DAJE RAVNATELJSTVO ZDRAVILIŠČA

ROGAŠKA SLATINA

Nova pridobitev v središču Ljubljane

Na Tyrševi cesti, v hiši, kjer ima »Putnik« svoje prostore — tik pred Figovcem — je tukajšnja ugledna slaščičarna »Petriček« odprla svojo podružnico Lokal, ki ga je do polovice odstopil »Putnik« v ta namen, je tvrdka Petriček temeljito preuredila tako v estetskem kakor tudi v higien-skem oziru, kar je glavni pogoj za vzorno slaščičarno oziroma sladoledarno. Lokal in pohištvo je v domačem, narodnem slogu.

Tvrdka »Petriček«, ki ima svoje glavne poslovne prostore na Aleksandrovi cesti in je danes menda že vodilna slaščičarna Jugoslavije, ki po svojih izredno finih in nad vse okusnih slaščicah in bonbonih slovi celo preko naših meja, hoče v svoji podružnici nuditi isto kvaliteto blaga kakor v svoji trgovini v palači »Dunava« na Aleksandrovi cesti. Poleg tega pa hoče posvetiti vso svojo pazljivost in ves svoj trud izdelavi res prvovrstnega sladoleda po nizki ceni, predvsem za stoječe, oziroma mimoido-ke goste.

Kakor izvemo, pade otvoritev podružnice baš v 65. jubilejno leto, odkar deluje slaščičarna Petriček. K otvoritvi te lične podružnice kakor tudi k njenemu jubileju ji iskreno čestitamo in ji želimo najboljšega uspeha. Ljubitelji fine slaščičarske umetnosti dobro vemo, kolikoga pomena so moderno urejene in vedno s prvovrstno izbiro založene slaščičarne. Nujno so potrebne vsakemu mestu in jih zlasti tujski promet ne more pogrešati. V Ljubljani je zatorej nova podružnica Petričkove slaščičarne posebno na pravem mestu.

ZVOCNI KINO SOKOLSKI DOM V ŠISKI, telefon 41-79

Največji aviatični film, kateri na realistični način prikazuje vratolomno življenjske opasnosti pilota

Vragi neba

V gl. vlogah: Myrna Loy, Clark Gable, Spencer Tracy

Predstave: danes ob pol 9. uri, jutri ob 3., 5., 7. in 9. uri ter v ponedeljek ob pol 9. uri

Prihodnji spored za binkošti:
Grofica Walewska

Spominu zaslužne učiteljice

V ponedeljek zvečer je umrla v Ljubljani učiteljica v p. Kristina Demšar, stara 83 let. Zadnji pot k Sv. Križu je nastopila v sredo 1. maja popoldne. Spremilo jo je poleg sorodnikov lepo število njenih stanovalskih tovarišic in tovarišev ter dokaj njenih nekdanjih učencev in učenek in drugih. Bila je učiteljica iz dobe, ko je bilo treba orati še kaj trdo in zapuščenosti ledno in mnogo presatiti, zlasti kdor se je postavljala za napredek in prebujala tedaj še dokaj zaostalega našega naroda. Pokojnica se ni strahla nobenega truda, niti groženj nasprotnikov proti naprednemu pokretu. Ostala je trdna in odločno odbijala vse napade ter se z vsem trudom žrtvovala za napredne ideale, katere si je osvojila že v mladosti kot mlada učiteljica. Tem idealom in nazorom je ostala zvesta vse življenje in je delala zanje, dokler so ji dopuščale telesne moči.

Rodila se je leta 1857 v Železnikih kot hči uglednega obrtnika. Že v svoji mladosti je pokazala veliko nadarjenost. Zato ji je postal oče, ki je omogočil vsem svojim otrokom potrebno izobrazbo, v Ljubljano v šolo, kjer je leta 1877 absolvirala učiteljice.

Njena prva in večletna učiteljska služba je bila v Zireh. Bila je lepe postave, živahna in odločnega temperamenta. Kot taka je znala pridobiti mladino za napredek in znanje ter se tudi sama poglobiti v svoj poklic. Iz Zirov je prišla v Šmartno pri Litiji, kjer je ostala približno trideset let. Tu se je pričelo šele njeno pravo delo tudi izven šole na prosvetnih in humanitarnih naprednih ter nacionalnih ustanovah, pri CMD, Sokolu, bralnih in pevskih društvih. To njeno delovanje, še bolj pa uspehi in pridobivanje naklonjenosti ljudstva za napredno prepričanje seveda ni bilo po volji nekaterim, še bolj jih je pa grizlo, ker je bila naročena na »Sloven. Narod«, ki je bil tedaj po cerkveni oblasti prepovedan. In pričela se je gonja proti njej z vsakovrstnimi pritiski in školske oblasti, da bi jo premestili.

Bilo je pred približno štiridesetimi leti, ko je prišla neka taka zadeva pri seji tedanjega kranjskega deželnega šolskega sveta na vrsto. K besedi se je takoj priključil tedanji prošt Klorfutar kot zastopnik cerkve v tej korporaciji. Bil je bolj nemškutarskega duha in v izrazih tudi ne preveč izbirljiv, če je bilo treba koga pobijati. Med njegovim govorom ga je vprašal baron Hein kot predsednik: »Prečastiti, kaj vendar imate toliko proti tej učiteljici?« In Klorfutar se je na kratko odrezal: »Ona bere »Slovenski Narod!« Na te besede je sledil takoj oster odgovor naprednih zastopnikov in pokojni dr. Tavčar ga je kot tedanji »Narodov« šef z vso ostrino svoje sposobnosti zavrnil, da ga od tedaj ni bilo več k nobeni seji in se je sam izrazil, da ne bo prišel več, dokler bo ta človek notri. Seveda so bile vse priložbe proti njej kot neutemeljene zavrnjene in je Kristina Demšar ostala v Šmartnem ter delovala v tej smeri naprej. Šele čez nekaj let, ko je nastopila šusteršič-Lampetova doba pred vojno, so jo premestili v Cerklje pri Krškem. Hodila je tudi tu po započeti poti in se tudi »Narodu« ni odrekala.

Učit. Demšar si je v Cerkljah s svojim delom v šoli in izven nje kmalu pridobila zaupanje in vdanost ljudstva. Od tu je po vojni po 45letnem učiteljskem delovanju odšla leta 1922 v pokoj, ki ga je nekaj let uživala na Gorenjskem pri Bledu, nakar se je preselila v Ljubljano. Tudi v pokoju se je še vedno udeleževala pri delu v raznih stanovskih in pri drugih kulturnih naprednih društvih. Pri srcu ji je bil vedno in povsod Sokol in njegov napredek. Pred dobrimi tremi leti je začela pešati, noge so ji odpovedale in bila je navezana na sobo in posteljo, vendar pa je duševno svežost ohranila skoraj do zadnjega trenutka. Dokončala je, a njen spomin bo ohranjen pri vseh, ki so jo poznali in uživali dobroto njenega truda pri pouku kakor tudi izven učilnice. Slava njenemu spominu!

Inserirajte v »Sl. Narodu«!

Za svojega 4 in pol letnega dražestnega fantka iščem pripravno mamico. Ponudbe s sliko sprejema Heinz Rühmann

HURRA!

SINA SEM DOBIL

Vesela in zabavna filmska komedija, polna zdravega humorja in vedrega razpoloženja!

PREMIERA DANES!

KINO SLOGA, tel. 27-30

Predstave danes ob 18., 19. in 21. uri, jutri ob 10.30 (matineja) ter ob 15., 17., 19. in 21. uri

Pogrešan vojaški obveznik

Mokronog, 1. maja

Posestnik in oče sedmih otrok Janez Pavšič iz Lakenca pri Mokronogu je bil že nekaj časa pred veliko nočjo na orožnih vajah na Sušaku. Pričakovali so ga za praznični domov. Ker ga ni bilo, so bili domači in tudi žena menila, da je ostal dalje časa v vojaški službi. Ko pa ga teden za tednom le ni bilo domov in tudi ni bilo nobenega glasu o njem, niti niso prešli nikakega sporočila, se jim je začela zdeti stvar sumljiva. Prišli so sumiti, da se je mogoče ponesrečil pri znani železniški nesreči blizu Metlike na Hrvaskem. Tako je mineval čas, ki je sum domačih čedalje bolj potrjeval. Zena je naprosila za poizvedovanje pri domačem občinskem predsedstvu, ki pa do sedaj ni še nič gotovega doznalo. Pogrešani je bil dober mož in skrben oče ter bi njegova smrt številno družino hudo prizadela. Potrebno bo vse storiti, da se dožene, kaj se je pogrešanemu pripetilo in če ni bil morda res med ponesrečenimi pri hudi železniški katastrofi.

Iz Novega mesta

— Nove cene moke. Banska uprava je odobrila tvrdkam, zastopanim po združenju trgovcev za arez Novo mesto v Novem mestu, da smejo prodajati pšenično moko povprečnega provenienca s pribitkom 22%, zaokroženim na 5 para pri 1 kg, na dnevno borzno ceno pšenične moke št. 0, kakor niti na novosadeški produktivni borzi, oziroma s pribitkom 20 odstotkov ob enakih pogojih na pšenično moko slavonske provenienca in z znižanjem po 20 para pri 1 kg za moko št. 2 in po nadaljnjih 22 para za moko št. 5 oziroma 6, oziroma 7 na bazi označenih borznih cen za pšenično moko št. 0. Isti pribitek velja za ceno otrobov.

Alkohol spodjeda naše obrambne zidove ob meji

Iz študije g. Vojka Jagodiča o razširjenosti in vplivu alkohola na slovensko mladino — Porazne ugotovitve o obmejnih krajih

Ljubljana, 4. maja. Površina vinogradov v Sloveniji meri 25.455 ha. Z žlahtno trto je zasajenih 23 tisoč 602 ha, s samorodnicami pa 1953 ha. Vina so pridelali l. 1937 535.394 hl. Vinogradi zavzemajo 3% celotne površine Slovenije. Največ površine zavzemajo v okrajih Maribor, Ptuj, Smarje, Sadovnjaki zavzemajo 21.318 ha. Povprečni pridelek jabolk je okoli 250.000 stotov, češnje 32.000 stotov, sliv 27.000 stotov, hrusk 100.000 stotov. Če upoštevamo, da sta prodaja in izvoz grozdja in sadja, kakor tudi vina in žganja minimalna, je sklepati, da se večina pridelanih alkoholnih pijač popije doma, bodisi v kraju, kjer se pridelajo, ali pa v bližnjih krajih. Pri tem ni upoštevan uvoz tujih vin, kakor tudi ne suhih pijač za kuhanje žganja. Povprečno pride na enega prebivalca v Sloveniji 50 l vina in po mnenju gospodarskih strokovnjakov 35 l žganja.

Zanimaja nas vprašanje, koliko otrok in mladostnikov (do 18. leta) uživa alkoholne pijače, ali z drugimi besedami, koliko mladih pijecev je med našo mladino, ne glede na to, ali pijejo redno ali ob priliki, vino ali žganje, zanima nas, kolik je odstotek alkoholizacije mladine.

Pri zadevnem raziskovanju sem zajel 192.611 učencev ljudskih, srednjih in meščanskih šol. Izmed teh je uživalo alkoholne pijače 129.061 ali 67% in sicer 73,57% moških in 60,23% ženskih preiskovancev. Od vseh jih je bilo v ljudskih šolah 66,71 odst., v meščanskih 69,86%, v srednjih šolah pa 69%.

Ako razdelimo Slovenijo glede na površino vinogradov v tri skupine in so v 1. skupini nevinorodni kraji, v 2. skupini kraji, ki imajo manj kot 3% površine posajene z vinogradi, ter v 3. skupini kraji, ki imajo nad 3% površine posajene z vinogradi, se izkaže, da je uživanje alkohola med ljudskošolsko mladino razširjeno takole: V 1. skupini 39,92% in v 2. skupini 60,25% in v 3. skupini 85,65% alkoholizacije mladine.

Največja je razširjenost uživanja alkohola med mladino v vseh, najmanjša v meštih. Večja ali manjša vinorodna ali nevinorodna struktura okraja vpliva tudi na mesta in trge, industrijske kraje in vasi glede razširjenosti uživanja alkoholnih pijač med ljudskošolsko mladino.

Glede na naša aktualna obsejna vprašanja je važna naslednja ugotovitev:

Ce vzamemo mejo od Strojne v dravograjskem okraju vzdolž vse nemške in madžarske sosesčine do Pince v dolinjelendavskem okraju, meji na Nemčijo in Madžarsko 56 naših šolskih okolišev. Med 10.614 otroki teh ljudskih šol je bilo pijecev 7410 ali 70%. So pa vasi, v katerih pijejo redno vsi otroci vino ali žganje vsak dan, kakor n. pr. v Genterovcih, Motvarjevcih, Pincih, Domanjčevcih itd. Najslabša je naša »Maginotova črta« ob državni meji dolinjelendavskega okraja, kjer pije redno vsak peti otrok.

Med nosečimi materami je pri Slovincih uživanje alkoholnih pijač zelo razširjeno, kar je v skladu z vražami in prepričaji, da bo otrok lepši, čim več bo mati popila med nosečnostjo vina in žganja. Med 744 raziskanimi kraji je bilo 471 ali 64,34% takih, v katerih je razširjeno uživanje alkohola med nosečimi materami. Če jih razdelimo po prej omenjenih skupinah, pije v prvi skupini vsaka tretja, v drugi skupini vsaka druga, v tretji skupini pa vse noseče matere.

Navada, dajati dojenčkom alkoholne pijače, je razširjena med omenjenimi v 259 krajih (34,77%), in sicer dobi alkoholne pijače v prvi skupini vsak deveti, v drugi vsak peti in v tretji skupini vsak drugi dojenček. Uživanja alkoholnih pijač med šoli odraslo mladino ni bilo opaziti v 84 krajih (11%), uživanje alkohola ob raznih prilikah v 216 krajih (29%), pogostejše in redno uživanje alkohola v 444 krajih (59 odst.). Med šoli odraslo mladino imamo torej samo 12% abstinentov.

Najpogostejši in najvidnejši znaki vpliva alkohola na mladino so zaostajanje v šolskem napredovanju, manjnadarjenost, moralna pokvarjenost, telesna bolehnost in bolezni.

Manjnadarjenih otrok, namreč takih, ki po mnenju učiteljev v razredu ne morejo napredovati, ali napredujejo z največjo težavo, je bilo 22.091 ali 12,94%, med njimi 8,28% dečkov in 5,06% deklet. Sporedno z razširjenostjo uživanja alkoholnih pijač med mladino raste tudi odstotek manjnadarjenih in je v 1. skupini manjnadarjen vsak 12. deček oziroma vsaka 20. deklica, v 2. skupini vsak 7. deček oziroma vsaka 12. deklica, v 3. skupini pa vsak 5. deček oziroma vsaka 7. deklica.

Za povzdigo našega kmetijstva

Krško, maja. Kmetiska nadaljevalna šola na Vidmu pri Krškem je te dni z uspehom zaključila svoje prvo šolsko leto. 24 mladih kmetijskih sinov si je v zimskih mesecih nabralo novega znanja, ki ga bodo lahko sedaj tudi praktično uporabljali. Učni načrt je upošteval predvsem krajevne potrebe glede na klimatske razmere. Pokazalo se je namreč, da prav v okoliših, kjer je klima najbolj ugodna v naši banovini, vladajo žal marsikje takšne razmere, ki ključijo k nujni reformi kmetijskega dela. Povsod se opaža pomanjkanje izloanih kmetijskih fantov v kmetijskih ali kmetisko-nadaljevalnih šolah. Čeprav bi bilo stremenje po večji izpolnitvi še tako močno, bi bilo vsem nemogoče ustreči, ker imamo pre malo kmetijskih šol, pa še te lahko poseja le majhno število iz vsakega sreza.

Ker so bili pogoji v naši okolici v vsem povoljni ter smo imeli na razpolago tudi strokovnjake za vse gospodarske panoge, se je tudi pri nas lahko ustanovila kmetisko-nadaljevalna šola na Vidmu. V njej so se tečajniki lahko seznanili le z delom potrebnega znanja v vseh panogah kmetijstva. Najbolj jih je zanimalo, kar jim je zaradi važnosti in težkosti časa najvažnejše: vinograd, klet, poljedelstvo, živinoreja, sadjarstvo in zadržništvo. Tudi izlet v kmetijsko šolo v St. Juriju in na vinarsko razstavo v Smarju pri Jelajah je imel to obeležje. V kmetijski šoli v St. Juriju so si pod strokovnim vodstvom ravnatelja g. inž. Koprivška ogledali kmetijsko šolo in vse kmetijsko-gospodarske naprave. Ogledali so si tudi nekatere vrste živine. Od tu so krenili na vinarsko razstavo v Smarje, kjer so se seznanili z različnimi vini šmarskega sreza ter jih primerjali z domačimi vini.

Za zaključek šolskega leta je vodstvo tečaja pod vodstvom Iv. Hrovata, šolskega upravitelja iz Krškega, priredilo še zadnja predavanja s filmi. Ob tej priliki so videli tečajniki film o gnojenju krompirja, ki ga je tolmачil g. Pučnik, nakar je predaval Ivo Hrovat o sadjarstvu. Njegova izvajanja je spremljal filmski trak in so imeli gojenci priliko vsako stvar tu-

Ob stoletnici rojstva ruskega glasbenega velikana

Peter Iljič Čajkovski genialni tolmač slovanske tragike
Pevec melanholičnega koprnjenja, neutešeni iskalec
ljubezni in pokoja

V torek 7. maja bo sto let, odkar so rojenice povile rudarskemu ravnatelju Iliji Petroviču Čajkovskemu v Votkinsku v vzhodni Rusiji dečka, ki mu je bilo namenjeno, da zavzame v skladu svetovne in ruske glasbe eno najzanimivejših in najbrž nenadomestljivih mest, tako samosvoj je lik tega ruskega skladatelja, samostojen v krogu svojih ruskih tovarišev, še bolj pa izven v družbi svetovne glasbe.

Značilna za njegovo glasbo je bila od vsega začetka mehka poteza francoske duovitosti, ki jo je bil podedoval po svoji materi Aleksandri Assieri, hčerki francoskega izseljenca, pa tudi njegova guvernanca v zgodnjih otroških letih je bila francoskega porekla. Naš skladatelj se je bil narodil v drugem zakonu, pred njim je bil njegov starejši brat Nikolaj, za njim sta prišla v prihodnjih štirih letih še dva otroka, naposled pa dvojčka Anatol in Modest. Poslednji je bil dolgo vrsto let Čajkovskemu umetniški mentor in po njegovi smrti tudi življenjski prijatelj.

V njegovi rodbini so pridno muzicirali in je Čajkovski rano prišel v stik z glasbo. Že kot otrok je poslušal Chopinove skladbe. V njegovem sedmem letu se je rodbina preselila v Petrograd, kjer je čez leto dni stopil v pripravljani tečaj za pravno šolo. L. 1854 mu je kolera pobrala mater. Poleti 1859 je Čajkovski končal svoje učenje in je služil do l. 1863 v petrogradskem finančnem ministrstvu. Uradniško delo mu ni kaj prišlo in njegovo nagajanje do glasbe se je čimdalje bolj uveljavljalo. V zadnjem letu svojega službovanja je že obiskoval prav tiste čase ustanovljeni konservatorij, ki ga je vodil Anton Rubinstein. Na zavodu je ostal dve leti, nakar se je preselil v začetku l. 1866 v Moskvo. Prevzel je pouk teoretične glasbe na tamšnjem konservatoriju, ki ga je vodil Antonov brat Nikolaj. Od l. 1878 dalje do svoje smrti se je Čajkovski posvetil ves čas svojemu umetniškemu poslanstvu. Sprva se je priselil k svoji sestri Aleksandri Davidov v Kamenki. Tu je ostal pod varnim okriljem svoje sestre do l. 1884, ko si je ustanovil lastno domačijo v podeželskem mestecu Klinu med Moskvo in Petrogradom. Od l. 1887 se pričnjenja mojstrov poslednje obdobje. Čajkovski prireja koncerte, dirigira lastna in tuja dela doma in v tujini, 6. novembra l. 1893 pa je umrl v Petrogradu zaradi kolere.

Čajkovski je imel notranje zelo voharno življenje. Še danes, ko je literatura o tem izrednem možu narasla do nepreglednosti in ko so se zadnja leta odprli tudi dolgo neznani in tajni ruski arhivi, zlasti spomini, ki osvetlujejo razmerje Čajkovskega do njegove neznane oboževalke pl. Meckove, ki ji gre glavna zasluga, da je skladatelja podpirala in mu z bogatimi darovi omogočila samoumetniško življenje in delovanje, si raziskovalci njegove psihe še niso povsem na jasnem. Mnogi so se razpisali o njegovi melanholiji, drugi so modrovali o njegovi slovanski usodnosti, tretji so poizkušali s psihološko in z raznimi drugimi razlagami. Pojav Čajkovskega pa še vedno ni pojasnjen. Preplita so vedra, s katerimi skušamo zajemati iz njegove nedogane duše, pregloboko so vrelci, da bi mogli z besedo označiti skrivnostne sile, ki so Čajkovskemu narekivale božanstvene melodije njegovih oper in simfonij, njegovih klavirskih skladb, skratka njegovega dela kot celote.

Njegova ljubezen do oboževane neznane prijateljice, ki ji je bil posvetil tudi svoje remek delo, svoj labudji spev, svojo 6. simfonijo, nosi, kakor se mnoga stran njegovega življenja tajne na sebi, ki jih bo težko pojasniti. Navzlic temu bi se motti, če bi si Čajkovskega predstavljali kot tihega, vase poglabljenega in od sveta in življenja odmaknjene misleca, ki se je bil odtrgal vsakdanjemu življenju. Bil je za svojo dobo svetli človek. Poznal je vso Evropo. Prepotoval jo je na svojih umetniških turnejah križem in krazem. Zaslovel je doma in v tujini, celo v daljni Ameriki že v zgodnjih letih svoje tvornosti. Njegov klavirski koncert v b-molu je igral v tvorčiji navzočnosti Nikolaj Rubinstein na pariški svetovni razstavi l. 1878. Že l. 1881 so igrali Evgena Onjegina na dunajski dvorni operi. L. 1886 ga najdemo na veliki umetniški turneji po Evropi. Gostuje s svojimi deli in kot dirigent v Berlinu, Parizu, Londonu. L. 1890 ga vodi pot v Pariz in New York. V naslednjem letu se kladi po Nemčiji in Rusiji. L. 1892 je znova na Dunaju in v Parizu. V letu njegove smrti, se odpravil v Belgijo in Veliko Britanijo. Vseučilišče v Cambridgeu mu podeli častni doktorat, ki so ga pri tej priliki deležni tudi Max Bruch, Saint-Saens in Boito.

Po svoji zunanosti je bil Čajkovski vse drugo kakor melanholik. Rdečkasta barva njegovih lic ni oddajala nevrastenika. Po svoji izobrazbi kakor tudi po svoji vzgoji je bil naš skladatelj izredno otmel, na višini zapadnoevropskega razumnika svoje dobe. Obvladal je laščino, čital angleški, govoril tudi nekaj nemščine. Odlikoval se je z elegantnimi družabnimi kretnjami. Čeprav je oboje »krokarije« svojih moskovskih prijateljev, je sam tudi kdaj pogledal globlje v kozarec in si zlasti v tujini tolažil svoje domotožje s kakšnim krepkejšim porokom.

Posebno nežno je bilo njegovo razmerje do pokrajine in ruskega krajstva še posebej. V svojem domu si je bil uredil romantičen vrt. Pogledi po ruski širni pokrajini z brezovimi gozdiči, konturami cerkva, bežnimi oblaki, ki drve usodno čez zemljo in njene rodove, so mu bili stalni viri globokih občutij. Mnogo let je preživel na posestvih ge. Meckove, ki mu jih je dala na razpolago. Dolgo je užival tudi pri rodne lepote San Rema, Florencia in drugih krajinsko nedosegljivih krajev Italije in Švice.

Kakor nit pa se je čez vse to nemirno umetniško in človeško življenje vilo bolesto koprnjenje po neznanih in nedosegljivih tajnih ciljih. Kakšen je bil pri teh krizah srca delež skladateljeve neznane prijateljice, pač ne bo mogoče nikoli dognati. Za njegovo glasbo se je razvnela po vijolinistu Koteku, ki jo je opozoril na skladatelja. Čeprav 9 let starejša, mati 11 otrok, grde zunanosti, je takoj stopila z njim v pisemske stike in jih nadaljevala do skladateljeve smrti. Nikoli se nista seznanila.

Čajkovski je prejemal njeno pokojnino, ki mu je omogočila nemoteno umetniško življenje. Morda sta se mnogokrat srečala v gledališču in si nemo pogledala v oči, ne da bi vedela drug za drugega. Svojo četrto simfonijo ji je posvetil s kratkimi, a čustveno neznansko bogatimi besedami »Svojemu najboljšemu prijatelju«. Čajkovskega je bilo presunilo, ko mu je l. 1890 morala sporočiti, da mu zaradi propalega gmotnega položaja mora ukiniti pokojnino. Vedel je le predobro, da je to bil le izgovor. Živno strta se je njegova neznana prijateljica odtujila svetu. Čajkovski je še na svoji smrtni postelji, ko je zapadel v delirij težke bolezni, izgovarjal njeno ime ob najhujših občutkih sebi in svojemu ravnanju. Preživela ga je komaj dva meseca in preminila 13. januarja 1894.

L. 1877 se je bil Čajkovski poročil z učenko moskovskega konservatorija Antonino Ivanovo Miljukovo, a ta zakon je bil že po prav kratkem času raztrgal. Čajkovski je čez nekaj tednov pobegnil v samoto Clarensa ob Zenevskem jezeru. Tragedija tega zakona še ni docela pojasnjena. Gotovo je, da se je Čajkovski čutil od vsega začetka ob strani te žene silno nesrečnega. Mnogi so spravljali to krizo v zvezo z nagnjenjem našega skladatelja, ki pa v tem ni osamljen, saj so podobni občutki že leteli proti mnogim velikom duha, kakor na pr. Michelangelu, Wildeju, da ne omenjamo drugih.

Čajkovski je skladal že v rani mladosti.

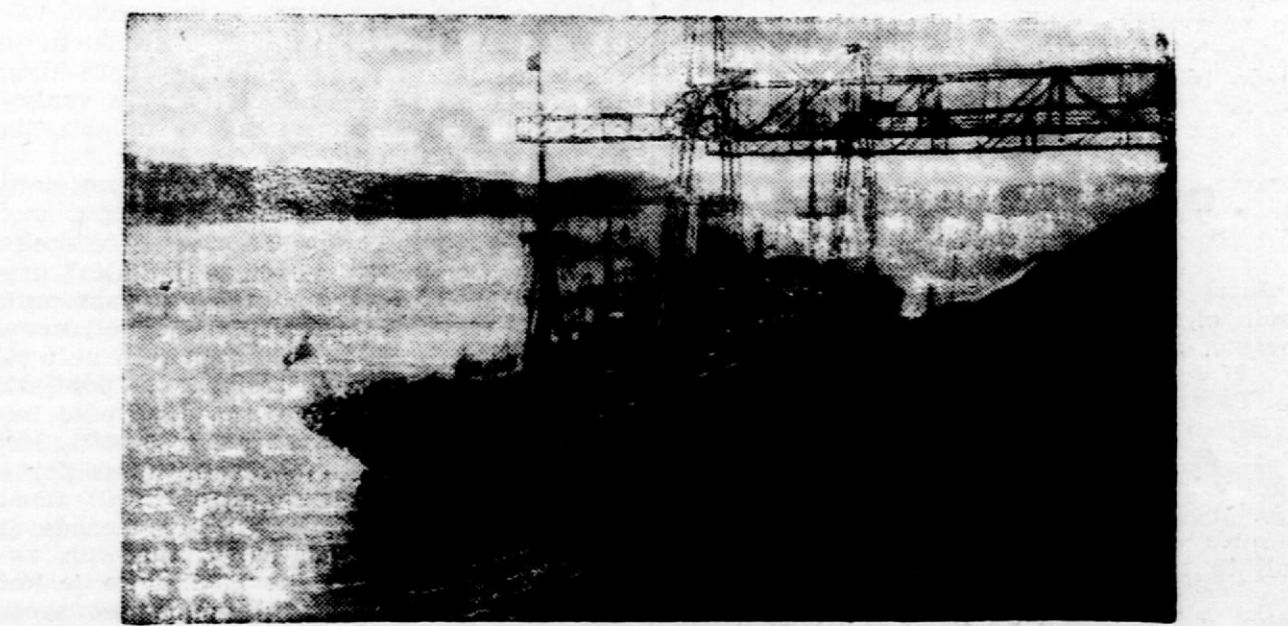
Neizčrpna ležišča železne rude na Švedskem

Švedska ruda ima 60 do 70% čistega železa

Švedska ležišča železne rude so postala zadnje čase zelo popularna, saj so predmet svetovne politike. Razumljivo je, da so si hotele velesile, ki so zapletene v sedanjo vojno, zagotoviti bogastvo švedskih železnih rudnikov in da je bilo prav to vzgon važnih mednarodnih dogovorov zadnjega časa. Brez železa ni vojne in železa ruda je dandanes še bolj dragocena kakor zakladi zlata v kletih narodnih bank. Bogatim ležiščem železne rude na Švedskem je treba pripisovati visok življenjski standard švedskega prebivalstva.

Narvik, nakladanje železa. — Posnetek iz časa, ko so Nemci na svoje tovarne ladje nakladali železno rudo v Narviku

Rezerve železa na Švedskem spadajo med največja ležišča na svetu. Tudi pri povprečni produkciji 10.000.000 ton na leto je teh rezerv dovolj za več stoletij, saj so ocenjena na 3 milijarde ton. Po sedanjih političnih in gospodarskih računih so torej ležišča švedske železne rude neizčrpna. Vrednost švedske železne rude je še tem večja, ker vsebuje 60 do 70% čistega železa in je izvrstna za predelavo. Ležišča švedske železne rude so visoko na severu, deželi polnočnega solnca, na Laponskem. Središče tega rudarskega področja sta Gällivare in Kiruna, torej približno na sredini med Severnim morjem in Botniškim zalivom.

Pridobivanje bogastva švedske železne rude je zelo enostavno, a poslužnoje se najmodernejših tehničnih pripomočkov. Enostavno je zato, ker je ruda v 30 do 40 metrov debelih žilah in ker tvori greben čezlega pogorja skoraj čista železna ruda. Zato torej ni treba globokih rovov, saj leži ruda po večini na površju. Pod goro Kirunavaara na severnem Švedskem, ki je vsa železna, je malo jezera Luossajärvi, ki ima železno dno. Od jezera Luossajärvi drži 5 km dolga žila železne rude, debela 40 do 196 m. Bogastvo te gore cenijo na 100.000.000 ton železa. Skozi to goro so Švedi vrtali predor za železnico. Nad predorom so rudarski jaski. V nadstropjih ob

Zelo rad je fantaziral na klavirju, spremljal petje in plesne prireditve v domačem krogu. Tu so mu rojile melodije zapovrstjo po glavi, da se ni mogel ubraniti njihovega toku. Šele s 24. letom je pisal orkestralna dela, v njegovem 27. letu pa je njegov založnik Jurgenson izdal prve klavirske skladbe. Čajkovski je pisal zelo skrbno. Njegove partiture so se odlikovale, kakor svoj čas Mozartove po pravi kaligrafiji. Naš skladatelj je bil vrsto let tudi glasbeni kritik in je kot tak, pa tudi v posebnih spisih obelodanil marsikatero opazko, ki kaže, kako je delal in ustvarjal. Največje težave je imel z vmesnimi vlozki, ki so morali spajati njegove, iz čistega navdihnjenja nastale melodične odstavke. Največje umetnine je napisal za orkester. Njegov zvočni čut je ustvaril na tem področju edinstvene glasbene domisleke. Posebne tajne je znal izvesti iz tonskih globin. Vedno pa je pisal v skladu z značajem posameznih instrumentov.

In njegova dela? Pisal je simfonične pesnitve, opere, kvartete, komorno glasbo, samospeve, baletno glasbo, mase itd. Kdo ne ve za njegove zadnje tri simfonije (četrto, peto in šesto), njegove simfonične pesnitve Romeo in Julija, Francesco da Rimini, njegov violinski koncert, oba klavirska koncerta, njegovo Serenado za godalni orkester, njegove godalne kvartete, njegove Letne čase za klavir, njegovi divno nežni operi Evgen Onegin in Pikovo damo, baletne Labodje jezero, Snegulčico, njegove cerkvene zборе!

Harmonično in melodično je oplodil skladatelje vsega sveta. Nekaj tajno omanega liče iz njegovih del, še danes po vsej priliki nedoseženo v svoji čustvenosti in elementarni moči.

Ob stoletnici njegovega rojstva in prav ob njem se pa še posebej spominjamo in zavedamo, kolikšna je sila slovanske glasbene čustva in kako izvirna in oplajajoče je prispevek velikega ruskega naroda k vsečloveški glasbeni kulturi!

Pred slovesno otvoritvijo razširjenega »šlajmarjevega doma«

Zasebni nameštenci so dobili vzorno bolnico

Ljubljana, 4. maja
Trgovsko bolniško in podporno društvo bo jutri praznovalo vsaj tako lep praznik, če ne še celo lepšega kakor pred leti, ko je obhajalo 100letnico ustanovitve; otvoritev razširjenega sanatorija »šlajmarjevega doma« pomeni v resnici največji uspeh društva. S povečanim sanatorijem so dobili zasebni nameštenci vzorno bolnico, zdravstveni zavod, ki po svoji ureditvi, opremljenosti in organizaciji v resnici povsem ustreza sodobnemu razvoju medicine ter zdravstvenim zahtevam. Jutri bo slovesna otvoritev razširjenega sanatorija; včeraj so si zavod ogledali zastopniki ljubljanskih listov. Novinarjem so razkazali poslopje šef zdravnika dr. Kramarja s projektantom in nadzornikom inženjerskega arh. Domijanom Serajnikom ter predsednikom TBPD E. Gombačem.

PRIJAZNO KAKOR — V HOTELU

Bolnice, kakršne poznamo pri nas, imajo nekaj odbojajočega na sebi, da postaneš bolan že ob pogledu na nje. Prvi vtis pri »šlajmarjevem domu« je pa povsem drugačen. Tudi ko vstopiš v lepo avlo, se ti še vedno ne zdi, da si v bolnici. Zdi se, da tudi marmornate stene — domači kamen — diha jo toplo. Barve so v lepem skladu, vse je svetlo ter veselo, a brez tiste bledečnosti, kričev belih sten, kakršne so navadno v starejših bolnicah. Počutiš se kakor v penzionu ali udobnem hotelu. Tudi barva linoleja, ki glasi korak, je prijazna in v skladu z notranjostjo. Zrak je čist, brez vsiljivega vonja po lizolu in drugih razkužilih. V avli pri vhodu ima svojo sobo vratar — kakor v hotelu. Poleg na desni je upravljavska pisarna. Na levo drži hodnik v novi del sanatorija, na desni so stari prostori, a tudi adaptirani, s sprejemno pisarno, kirurško ambulanco, dalje z operacijskimi prostori, veliko dvorano in manjšo pomožno itd.

SMOTRNA, VZORNA

RAZDELITEV PROSTOROV

S samim nastajanjem prostorov pa nikakor ne moremo, povedati, kar je najpomembnejše: prostori niso razvrščeni tako in tako le po naključju. Vse je v tem velikem poslopiju, ki zavzema skoraj 1400 kv. metrov zidane ploskve (novi del 970 kv. metrov), urejeno premišljeno do zadnje podrobnosti. Ko so proučevali moderne sanatorije, da bi se zgledevali pri njih, so skrbno pazili, da bi ne presajali napak na naša tla. Razširjenec majhnega starega sanatorija je bil povezan s celim kompleksom tehničnih vprašanj, ki zaradi lege tesne parcele. Ni bilo tako lahko rešiti vprašanja kako povezati prizidek s stari poslopjem, da bi celotno poslopje tvorilo smotren, notranje organizatorno povezan obrat. Parcela je bila tako tesna, da novi del poslopja ni mogel biti sezidan niti v isti črti s stari delom. Projektantu se je pa posrečilo situirati poslopje tako, da imajo bolniške sobe tudi dovolj sonca.

Notranja razdelitev je v glavnem takšna: od središča, kjer vežejo štiri etaže (klet, pritličje in dve nadstropji) dvigala, se cepijo posamezni oddelki. Bolniška pripeljejo v sanatorij, če ne more priti, pod pristrešek posebnega vhoda, od koder je le nekaj korakov v prizemlju do dvigala. Bolniki ne prihajajo tako skozi avlo, kjer bi se srečali z zdravimi ljudmi. Z dvigalom prepečijo bolniška takoj tja, kamor spada. V pritličju so na desni glavni operacijski prostori na levi interni oddelki. Tam je tudi otolaringolog, ordinacijski prostori za interne bolezni, dalje poseben prostor za kardiograf, kemični laboratorij, dnevna soba za bolnike, bolniške sobe itd. Nekateri izmed teh prostorov bi pa zaslužili, če sami obišli opis, tako n. pr. soba za kardiograf, ki je izolirana z omrežjem od vseh strani zelo temeljito, da bi zunanji električni valovi ne mogli vplivati na občutljivi aparat. V I. nadstropju novega poslopja je kirurški oddelki. Nadstropje ima veliko teraso, okrog 90 m² razsežno, da bodo bolniki lahko po potrebi prišli na prosto ob ugodnem vremenu. Terasa je dobro zaščitena pred vetrovi. V drugem nadstropju je pa oddelki, ki budi največ zanimanja: porodnišnica.

V PONEDELJEK OTVORITEV

PORODNIŠKEGA ODDELKA

Ta oddelki je nov Sanatorij je obratoval ves čas, ko so ga razširjali in tudi letnojnjo zimo, ko so prezidavali ter preurejali stari del poslopja. Porodniškega oddelka doslej ni bilo; potreben je bil zelo, saj je naša ženska bolnica vedno prenapolnjena. V javnosti vlada zato še tem večje zanimanje za novi oddelki in nedvomno bo vedno dobro zaseden. O njegovi ureditvi bi lahko govorili zelo obširno, tudi predvsem v superlativih. Pri tem nikakor ne mislimo le na same bolniške sobe, ki so v vseh oddelkih prav za prav enake, a jih po potrebi — katerokoli — lahko spremeni v I. o. o. o. I. razred. Mimogrede naj omenimo, da imajo vse te sobe stenske omare, priključke za telefon, radio in priprave za fizikalno zdravljenje. Stene med sobami so izredno dobro izolirane proti zvoku. V bolniško sobo ne prode iz sosedne sobe ali s hodnika noben vznemirljiv zvok. Sobe v porodniškem oddelku so slikane v prijetno modri barvi, kakršna se je izkazala kot najprijetnejša za porodnice.

Glavno pa je, da ima porodniški oddelki vse prostore in vzorno razdeljene, od sobe za babico, porodniške sobe, operacijske, dežurnega zdravnika, za dojenčke pa do septične porodniške sobe. Vse je povsod urejeno strogo po predpisih in opremljeno v resnici izvrstno. Vse kaže sledove premišljenega dela — pri vsem jih je vodilo načelo smotnosti. Porodniški oddelki ima 22 postelj. Tudi to nadstropje ima veliko teraso.

VELIKI OBRATI V KLETI

Ob tej priliki lahko samo naštejemo glavne prostore v sanatoriju, brez opisovanja. Že v sami kleti bi se morali ponuditi tako dolgo, da bi le en članek ne mogel vsebovati popolnega opisa. V kleti je več obratov v pravem pomenu. Tako je obrat sam za sebe pralnica. V klet spuščajo s posebnim dvigalom umazano perilo v prostor z desinfektorjem. Umazano perilo najprej desinficirajo in ga razkužene jemljejo v drugem prostoru, v pralnici, iz desinfektorja. Pralnica je opremljena z vsemi stroji. Ob nji je parna sušilnica, v naslednjem prostoru pa likalnica. Posebno dvigalo dviga oprano perilo iz kleti. Vsi ti prostori so ločeni od drugih v kleti tako,

da so povsem obrat zase.

Prav tako so ločeni prostori za fizikalno zdravljenje s kopalnicami: električne in parne kopeli, obsevanje itd., ortopedska soba, interkliner in drugi stranski prostori. Tudi ta oddelki so zelo dobro opremljeni.

Končno je v kleti še vzorno urejena in opremljena kuhinja. V nji imajo štedilnike na plin in premog in kotle za kuhinje s parom. To je najbrž najlepša kuhinja v Ljubljani. Ob kuhinji je cela vrsta shramb za živila. Sanatorij ima v zalogi za 6 mesecev živil. (Prav tako ima vedno v zalogi za pol leta medikamentov). Ena izmed shramb je hladilnica, ki ima vedno enako temperaturo. Prostor hladijo avtomatično s posebnim motorjem.

Praktično je urejena tudi kurilnica, ki je zopet povsem ločen oddelki zase.

NAJMODERNEJŠI RENTGENSKI

APARAT V SLOVENIJI

Sanatorij bo kmalu dobil tudi nov rentgenski aparat, ki bo veljal nad 300.000 din. To bo najmodernejši aparat svoje vrste v Sloveniji. Prostor za rentgen je v pritličju na desni, v starem delu poslopja.

Marsikoga bo zanimalo, koliko stroškov zahteva tako vzorno urejen sanatorij, ki ima 46 bolniških sob in 90 do 100 postelj TBPD je začelo urejevati »šlajmarjev dom« l. 1931 in naslednje leto je bil odprt. Sanatorij so pa začeli razširjati 10. oktobra predlanskim. Za razširjenje in opremo sanatorija so najeli pri Pokojninskem zavodu 7 milijonov din posojila. Skupni stroški za ureditev sanatorija so doslej znašali 12 milijonov din. Društvo kot stavbni gospodar je pod vodstvom finančnih in tehničnih strokovnjakov dobro gospodarilo ter se mu je posrečilo prebroditi vse cvire, ki bi lahko ogrozile veliko akcijo, ko se je jeseni po izbruhu vojne začelo vse naglo podraževati.

V marmornato ploščo v avli sanatorija je vklesan napis:

Sanatorij »šlajmarjev dom« se v plemenitem stremeljuju po medsebojni pomoči sezidali slovenski nameštenci včlanjeni v TBPD, ob sodelovanju Pokojninskega zavoda in mestne občine ljubljanske v letih 1931 do 1940.

Ta preprosti in kleni napis pove več kakor še tako lepe fraze; v njem je rečeno, da so si naši nameštenci postavili krasen spomenik.

Učitelj pretepel kmečkega fanta

Glede na notico, objavljeno pod gornjim naslovom v »Slov. Narod« dne 26. aprila, smo prejeli naslednji popravek:

V nedeljo 21. aprila okrog 2. popoldne je prišla v Cadreže k ge. Ani Čudovan posestnica Lili Zalokar z namenom, da najo povabi v svoj vinograd, ki ga ima na Vinjem vrhu pri Beli cerkvi. Okrog pol treh smo vsi trije odšli v vinograd k ge. Lili Zalokarjevi.

Kmalu po odhodu iz Cadreže me je iskal v Cadrežah na posestvu ge. Anje Čudovanove ga. Jožefa Komljanec, posestnik iz Brinjevca 37 pri Škocjanu. Z njo je prišel tudi njen zet Janez Tramte, posestnik in kovaški mojster iz Škocjana.

Ga. Jožefa Komljanec je hotel na vsak način govoriti z menoj zaradi neke za njo življenjsko važne stvari; zato je prosila ge. Antona Andrejčiča, naj ji pokaže pot do vinograda ge. Lili Zalokarjeve. Ob pol šestih popoldne so prišli za nami v vinograd ga. Jožefa Komljanec, njen zet Janez Tramte in g. Anton Andrejčič, kot vodnik.

Okrog 9. zvečer smo se vračali iz vinograda proti vasi Štracnik. Malo izpod Drežnikove hišice smo šli čez neobdelano in neposejano in do takrat še ne preorano njivo, ki je last posestnice Marije Zajčeve iz Vinjega vrha in si s tem skrajšal pot. Steza naredi namreč tam precej velik ovinek in ne drži, kakor je bilo poročano: »da bi ne delal g. Zajc Adolf nepotrebnih ovinkov po cesti, se je poslužil poljskih stez in končno že posejanih in obdelanih njiv, po katerih je možko pešati.«

Skozi vasio Štracnik smo šli spredaj ga. Komljančeva, ga. Lili Zalokarjeva in Dolfe Zajec v prav prijetnem razgovoru. Ko smo bili že pod vasio Štracnik, začujemo »aufbiksanje« in glasno preklinjanje. Po glasu ne smemo spoznati, da je to Alojzij Drežnik, ne pa Alojzij Dvenik, kakor je bilo poročano v vašem dnevniku. Poznam ga dobro po glasu — bil sem svoj čas vodja orkestra v Metliki — in je bil g. Drežnik Alojzij pri moji gospodnji nad leto dni v službi kot hlapec.

Obrnem se nazaj in ker ni bilo nikjer videti zaostalih treh, smo šli vsi trije nazaj s pospešenim korakom, ker je preklinjanje iz ust Drežnika Alojza obetalo zelo težak, nevaren in resen položaj.

Med »aufbiksanjem«, preklinjanjem in zasledovanjem s strani Alojza Drežnika je zadnja trojica prišla v stik z napadalcem in sicer v bližini hiše posestnice Marije Zajčeve iz Štracnika. Drežnik Alojz je sikel suklnjič, v roki pa je imel nož. G. Anton Andrejčič je pozval Drežnika, naj nož spravi. Ker ni hotel to takoj storiti, temveč je še nadalje ogražal družino z nožem, ga je udaril Tone Andrejčič po glavi, in ni res, kakor je bilo poročano, da ga je udaril Dolfe Zajec, šolski upravitelj iz Cadreže. Andrejčič Tone je udaril s kolom po glavi Alojza Drežnika zato, da bi odvrnil protipraven napad z nožem.

Lojze Drežnik, ki je odšel naslednji dan v bolnico usmiljenih bratov v Novo mesto, se je v par dneh vrnil in je bila njegova poškodba ocenjena kot lahka.

Cadreže, 30. aprila 1940. Adolf Zajec.

Kuhinja brez kuharja

V gostilniškem podjetju italijanske fašistične organizacije »Dopolavoro albergo e menza« so priredili oni dan obed, pripravljen v kuhinji brez kuharja. Obed je obstojal iz treh jedi in pripravil je bil za šest ali celo več oseb. Jedila so bila v posebnih posodah, v katerih se kuhajo na plin ali elektriko. Kuhinja brez kuharja se zapre in kuhar lahko mirno odide, kamor hoče ter ostane odsoten tudi tri ure. Obed, ki se skuhaja brez gospodarja, stane 50 centimov.

To je novost v italijanski fašistični prehrani. K prvemu brez kuharja skuhanemu obedu so se zbrali zastopniki tehničnih in življskih korporacij, ki so bili z uspehom te novotarije zelo zadovoljni.

Skandinavija iz ptičje perspektive

Mnogo drugod neznanih lepot in posebnosti nudi njena природа

Prekrasen lev v skoku z mogočno grivo v obliki pogorja, tako je opisoval Skandinavijo Jules Verne, kakor jo vidimo na zemljevidu. Slikovita veriga pogorij, razprostirajoča se v dolžini nad 1800 km, deli potokov v dva med seboj močno različna dela. Na vzhodu je Švedska, globoko razčlenjena s koriti rek. Švedska je skalovita in lahno nagnjena proti obmorskim nižinam. Bottnie in Balta. Južni kraj močno spominja na nasproti ležečo Finsko. Tam so tiha jezera v naročju temnih gozdov, reke se vijajo med močvirnatimi bregovi, zaraščenimi s jelkami in vrhami, šumeti potoki brže ob kamenitih pobočjih pod temnimi

jelkami in smrekami. Tu pa tam bobne mogočni vodopadi, ki jih niti skandinavska zima ne more ukliniti v svoj ledeni oklep. Severni del Švedske je še bolj gorat in pust kakor južni. Pod mračnimi grebeni golih pogorij se razprostirajo neskončni gozdovi, odražajoči se v dolgih rečnih jezerih in blestečih močvirjih. Trda je narava tu in ostro je podnebje Švedske. Jeseni so dolgačasne, deževne, zime dolge, pomladi mogle s pogostimi poplavlami, ko se začne topiti led in sneg, poletje pa pogosto zelo vroče in soparno. Če je Švedska po svoji zunanosti in prirodi v splošnem v skladu z drugimi deli

Balta, je Norveška čudovito podobna Škotski, čeprav sta daleč narazen in čeprav leži med njima široko Severno ledeno morje. Obala je namreč gola pusta in strma, kakor stara vojna zastava, razčlenjena v mnogih bitkah. Na mnogih krajih se je zajedlo v celino morje. Ob Švedski je vse polno otočkov, med katerimi morajo voziti ladje zelo previdno, da ne zavozijo na pečine. Norvežost Švedske nudi sliko mračne gorske pustine. Strme pečine in globoke morske kotline, skalnati žlebovi in mogočni gorski grebeni dajejo Švedski pečat divje krajine. Z meglo zastrta močvirja še bolj poglobe ta vtis. Nekoliko poživljajo to mračno sliko gorska jezera, v katerih se zrcalijo bližnje gore in pa bistri potoki ter bobneči vodopadi nad globokimi prepadi. Nad vsem se pa razprostira severno nebo, zdaj jasno in mirno, zdaj zopet mračno, zastrto s črnimi oblaki in burno kakor Severno morje.

Skandinavska planota pa prekaša Škotsko po svojem obsegu, zlasti pa po višini svojih gor. Pogorje Skandinavije ne tvori celotnega pasu, temveč je razkldano. Nižji pasovi so pokriti z bujnim gozdom, srednji in zgornji pa so večinoma goli. Bogastvo jezer in morja ob Skandinaviji je neizmerno. Visoki gorski grebeni zadržujejo oblake, podočje se iz na morja, in zato ima Skandinavija mnogo padavin. Zemlja se dobro namaka, gorskih potokov in rek je mnogo.

Skandinavski sever se razprostira že v arktični oblasti. Gore so tam še bolj mračne v svoji popolni osamljenosti. To je pustinja v pravem pomenu besede. Ob njihovem vznožju leži prav tako pusta krajina, preprežena z griči in kotlinami. Vse je golo, brez drevoja in grmovja, daleč tja proti vzhodu. To je severna tundra, ki se začne na meji gozdnatega pasu in zaključuje v tipično polarno krajino. Niti stebelca ne vidiš tu pozimi, kjer obseva sonce na mračnem nebu samo visok sneg, ležeč tu skoraj vse leto. Obala ledenega oceana ima pod vplivom topljših morskih tokov zmernejše podnebje, čeprav se vidi tudi tam zlasti v dolgi polarni noči samonikli in fantastični pojavi daljnega mrzlega severa, temne skale strme razorene obale, črna voda širnega morja in temno nebo se izgubljajo v sivih meglah in črnih oblakih. Koliko drugod neznanih lepot in koliko posebnosti nudi priroda Skandinavije. Ob Baltu se razprostirajo rodovitna polja in zeleni listnati gozdovi Švedska ima še pragozdove, Norveška mračne visoke gore, potem pa sledi daljni sever, meja polarne ledene krajine. Končno pridemo do skandinavskega morja, tako nemirnega in izpremenljivega z neskončnim šumenjem svojih valov in bobnenjem plime, morje, nad katerim se dvigajo visoko proti nebu mračne gore v svojem skrivnostnem miru.

Jesenice v dimu in prahu

Pogled na jeseniške ceste je v sončnih dneh naravnost strašen

Jesenice, 3. maja
O stanju jeseniških cest smo že mnogo pisali. Jeseničani se v suhih dneh dušimo v neznozem prahu, v deževnih dneh tonevmo v blatu, v hujši vročini pa naspijemo ceste na debelo z gramozom, da frči kamenje na vse strani.

Že nekaj let sem se po mestu govoril, da bodo jeseniške ceste kmalu asfaltirane, da so proračuni in načrti izdelani in da se bodo dobila sredstva za modernizacijo cest iz državnega kaldrminskega fonda. Proračun za modernizacijo glavne ceste znaša menda okoli 10 milijonov din, proračun za rekonstrukcijo Kralja Petra ceste pa okoli pol milijona din.

Mestna občina je zaradi zboljšanja cest napravila na pristojnih mestih že nešteto intervencij, ki pa so menda ostale le glas vpijočega v puščavi. Glavne tranzitne ceste so vse razrile in razkopane, cestišče je tako razdejano, da ob deževnih dneh moli iz cestišča debelo kamenje, ki je služilo za temeljno podlago pri gradnji teh cest.

Priznamo, da občinska uprava v pogledu nujne rekonstrukcije cest ne more delati čudežev, ker to presega njeno kompetenco in finančna sredstva. Ceste se bodo morale urediti na račun banovine in države. Toda občinska uprava bi lahko ukrenila, da bi se občani ne dušili v neznozem cestnem prahu.

Proračun mestne občine za leto 1940-41 predvideva 3.657.806 din dohodkov in prav toliko izdatkov. V tem proračunu, ki je največji, odkar stoji Jesenice, pa zastojni išemo postavke za nabavo prepotrebne škroplilne avtomobila. Na to nujno za-

devo opozarjamo mestno občino že nekaj let, toda zaman. Jeseniška občina ima velike in v redu prihajajoče dohodke. Če bi občinska uprava vnesla v proračun še din 180.000 za nabavo škroplilne avtomobila, bi zaradi tega mesto še ne šlo na kant, saj bi se s to postavko proračun zvišal komaj za 5 odstotkov.

Neznosni zrak pa ima hude posledice za zdravje občanov. Dognano je, da približno četrtnina vsega prebivalstva bolega za bronhialnim katarom. V revirju so se močno razpasle bolezni na pljučih, v nosu in grlu. Vedno več je bolnikov, ki imajo huda ocesa na vnetja, ker jim veter zanaša prah v oči. Jesenice so samostojna zdravstvena občina. Mestna zdravstvena oblastva bi morala v tem primeru imeti prvo in odločilno besedo. Skrb za zdravje občanov bi morala biti najbolj upoštevana in bi morali pasti vsi drugi oziroma se odložiti druge naprave, ki so manj potrebne.

Pogled na jeseniške ceste je v sončnih dneh naravnost strašen. Avtomobili puščajo za seboj goste oblake prahu, ki se vlečejo kakor dim za tovornim vlakom. Toda vlaki vozijo po progah v večjih časovnih razdobjih, avtomobili pa drče po cestah 1 za drugim, da vozači vidijo le nekaj metrov pred seboj.

Druga leta nas je te neznozne nadloge rešila za kratek čas tista stara predpostavka škroplilnice, ki je vso zimo stala v brezdelju na nekem dvorišču. Sedaj pa, ko je prišla njena »visoka sezona«, so jo menda dali v popravilo, in kakor se čuje, bo gotova baje še pred jesenskimi deževjem.

Ponarejevalci petstotakov na Vrhovem

Novo aretacije — Osumljeni so zaarali premogovnik „Sušica“ v Podsredi brez lastnega denarja, računajoč na ponarejene petstotake

Radeče, 2. maja
Naši ljudje so še vedno pod vtisom velike ponarejevalske afeze na Vrhovem pri Radečah, kjer so delali petstotake in stotake ter jih potem razpečavali po raznih krajih v dravski banovini in v Zagrebu. Glavna člana ponarejevalske družine Majcen Franc in Grašič Anton sta pobegnila oblastem in sta za sedaj še vedno na svobodi. Najbrže se skrivata pri svojih ljudeh, katere bržkone zalagata s ponarejenimi bankovci. Našo javnost obveščamo, da bo vsakdo, ki bi skrivaj zločinca, kaznovan po kazenskem zakonu in da je dolžnost slehernega, ki bi vedel za zatočišče obeh pobežlih, da takoj javi najbližji orožniški postaji. Glavni ponarejevalec denarja je bil odpuščen učitelj Mohor Vabič. Doma iz mariborskega okrožja, ki odseveda sedaj 15 mesečno ječo v kaznilišnici v Mariboru zaradi ponarejanja denarja.

Po pismih so sedaj ugotovili, da je Majhenc Jozef, posestnik na Vrhovem, pričel s postopacem žurajem Antonom že l. 1937 razmišljati, kako bi se ponarejal denar. Žuraj je privedel omenjeno trojico na Vr-

hovo in tako so po temeljitih posvetih in po daljšem času s pripravami, katere je finančni Majhenc, pričel ponarejati denar. Nadalje so ugotovili, da je pri tej družbi sodelovalo še okoli 30 ljudi, ki pa so že vsi v preiskovalnem zaporu mariborskega okrožnega sodišča.

S tem v zvezi so nedavno naše oblasti aretirale 35-letnega Pihlerja Franca, po poklicu soferja iz Rimske Toplice, in 36 letnega Hochkrauta Franca iz Podsrede pri Rajhenburgu, podzakupnika premogovnika »Sušica« v Podsredi. Oba sta osumljena, da sta vedela, da Majcen ponareja denar, in je verjetno, da sta ga tudi financirala. Pihler si je namreč izposodil okoli 3000 din, kar je potem dal nekemu Jurju Bogomiru, da bi ta lahko kupil rudnik »Sušica« v Podsredi. Sama sta bila brez vsakršnega denarja in sta bržkone računala na denarno podporo, ki bi jo imela dobiti pri ponarejenih petstotinskih bankovcih. Oba sta bila oddana v preiskovalne zapore okrožnega sodišča v Mariboru. Vsa javnost nestrpno pričakuje razprave, za katero vlada veliko zanimanje.

Rešitev iz gorečega skednja

Zagorje, 2. maja
Danes okrog pol 4. je Toplice prebudil pravcat letalski alarm. Rudniška sirena je brizgala, bilo je plat zvona, slišati pa je bilo tudi kakor ornenje letala. Prebivalci so prestrašeni poskakali iz postelj in nekateri v vsej naglici tudi zbežali bodisi v kritja ali pa v varno zavetje bližnjih bregov, izkazalo pa se je, da to pot še ni šlo zares, temveč da gori zvelikim plamenom Borškov skedenj v Toplicah.

Ko je v tem času odhajal na posad rudar Ludoviko Franc, je mimo Borškovskega skednja gredel opazil, da sikajo skozi vrata plameni. Stel je po stopnicah in planil v skedenj, da bi udušil ogenj. V svoje presenečenje je opazil sredi slamnatega ležišča, ki je že začenjal goriti, nekega domačina, ki je v največjem miru kadil cigareto in naslonjen na roko topo občudoval, kaj se godi okrog njega. Ludoviko je stresel in videl, da ima opravka s vinjenim človekom, ki se ne zaveda velike nevarnosti. Ročno ga je dvignil in potisnil skozi vrata na hodnik, odkoder je pononjak letel kakor dva metra na tla pred vrata hleva. K sreči, — pijanec ima pač tradicionalno srečo — ga je ta padec samo predrnil iz otopenosti. Ludoviko je nato komaj prebudil domačega lastnika, ki je brž poslal svojega sina z motornim kolesom v Zagorje po gasilce. Medtem pa je ožen zdel vse poslopje, napolnjeno s slamo in krmo. Borškov sin je tačas pridrl z malo brigadnico, ki si jo je priprgel na motorno kolo, izkazalo pa se je, da ni vode. Medtem so prispeli že tudi gasilci in po daljšem času, ko je končno vendar odnekod pritekla voda, namerili curen na Borškovo stredo, da so obvarovali vsaj poslopje, kajti skedenj je go-

rel kot grmada in ni bilo mogoče ničesar več rešiti. Poleg krme je pogorel tudi mlatični stroj in je škode blizu 50.000 dinarjev, zavarovalnice bo pa kvečjemu za opeko. To noč je spodaj v hlevu prenočeval tudi neki nadležni, blizu 50 let stari berač, ki je že v prvem preplahu izgubil in ga sedaj iščejo orožniki, ki so prej omenjenega aretirali in se je šele okrog 8. zjutraj streznil. Razume se, da se ničesar ne spominja, odgovarjati pa bo menda moral kljub temu.

To pot se je zopet vnovič pokazala slaba stran pomanjkljivega zagorskega vodovoda. K sreči ni v bližini s slamo kritih streh, če ne bi nastala pravcata katastrofa.

Otroci in nadmorska višina

Otrok je menda povsod na svetu po kmeth več nego po mestih. O tem pričajo tudi statistike vseh držav. Zanimivo v zvezi populacijske krivulje z nadmorsko višino je pokazalo nedavno proučevanje deželne kmetijske zveze alpskih krajev v Nemčiji, kjer so proučili populacijske razmere na Tirolskem in Predalpejskem.

Na Tirolskem je odpadlo v prejšnjem pokolenju na en kmeth dom 5.13 otrok, v sedanjem pokolenju, ki njegov razvoj še ni zaključen pa 4.04. Posebno veliko je povprečno število otrok v nadmorski višini od 1400 do 1500 m, kjer je odpadlo na en kmeth dom v prejšnjem pokolenju 7.44, v sedanjem pa 5.61 otrok. V nadmorski višini od 1600 do 2000 m pa pride v sedanjem pokolenju na en kmeth dom 6.15 otrok. Iz tega je torej razvidno, da je na kmeth tem več otrok, čim višje gremo v planine. Težko je pa reči, če velja to splošno.

Zahteve trgovcev s tekočimi gorivi

Osrednji odsek trgovcev s tekočimi gorivi se odločno bori proti temu, da bi bila monopolizirana še nadrobna prodaja bencina

Ljubljana, 4. maja

Obširno smo poročali o borbi trgovcev s tekočimi gorivi v Ljubljani. Znano je, da se ta organizacija bori proti stremiljenju, da bi tudi nadrobna prodaja tekočih goriv postala monopol petrolejskih družb. Zato so tudi trgovci morali ustaviti prodajo tekočih goriv, ko so bili izdani novi predpisi o prodaji bencinske mešanice na nakaznice. Tedaj so bile določene za prodajo tako majhne količine bencinske mešanice, da bi trgovci z zaslužkom ne mogli niti kriti svoje režije. In ob tej priliki je javnost zvedela, da je zaslužek trgovcev s tekočimi gorivi zelo majhen. Trgovci so zahtevali na pristojnih mestih, naj bi uprava državnih monopolov skušala doseči pri petrolejskih družbah, da bi dajale trgovcem bencin pod ugodnejšimi pogoji, tako da bi zaslužili 10 odstotkov. Uprava državnih monopolov je pa odgovorila osrednjemu odseku trgovcev s tekočimi gorivi, da nima zakonske možnosti, da bi prisilila petrolejske družbe, po čem naj dajejo blago trgovcem, češ da je to stvar svobodnega dogovora med interesenti. Odbor za določanje cen bencina je pri finančnem ministristvu in naj bi se trgovci obrnili nanj.

Osrednji odsek trgovcev s tekočimi gorivi je odgovoril upravi državnih monopolov, da ga njen odgovor nikakor ne zadovoljuje. Trgovci se sklicujejo, da § 27. uredbe o tekočih gorivih določa, da se lahko prodajne cene tekočih goriv na debelo maksimirajo, in celo, da lahko monopolna uprava pridržati sebi in organizira izključno prodajo tekočega goriva v celi državi ali le v nekaterih območjih. Zakonska možnost je torej podana. Pa tudi če bi ne bilo

zakonskih možnosti za predlagani ukrep, je obstoj domače trgovine s tekočimi gorivi vendar tako važna zadeva, da bi bilo treba zakonske možnosti ustvariti. Osrednji odsek ve, da monopolna uprava lahko predlaga potrebne ukrepe ter pripravi osnutke uredb za resnega ministra, ki bo potem že poskrbel za zakonitost. Če so našli zakonske možnosti na primer o spremembi št. 171. uvozne carinske tarife, po kateri plačujejo industrijske rafinerije ali njihova zajednica le 1.50 din v zlatu za uvoz 100 kg sirove nafte, vsi drugi uvozniki pa 3 din v zlatu, ukrep, s katerim je bil zatrt razvoj domače veletrgovine s tekočimi gorivi, je treba najti tudi zakonske možnosti za ohranitev samostojne nacionalne trgovine s tekočimi gorivi, kolikor jo je pač še ohranjeno. S spremembo odločbe ministrskega sveta o spremembi št. 171. car. tarife prav lahko dosežemo, da so industrijske rafinerije, če hočejo obdržati svoje velikanke privilegije, zavezane prodajati bencinsko mešanico ne samo porabnikom, temveč tudi trgovcem, in sicer po ceni na debelo.

Trgovci s tekočimi gorivi na drobno so tudi zahtevali spremembe obratovalnega časa v tem smislu, da velja za prodajo bencinske mešanice čas, kakor ga predpisujejo banovinske naredbe o odpiranju in zapiranju obratov za druge stroke. Uprava jim pa ni ustregla tudi v tem pogledu, čeprav ni bilo nobenih ovir.

Osrednji odbor pa prav dobro tudi ve, da je odbor za določanje cen bencinske mešanice pri oddelku za carine ministrstva financ. V odseku so želeli, da bi monopolna uprava sprevidela, kako upravičeno in potrebno je, da je v tem odboru

tudi zastopnik osrednjega odseka trgovcev s tekočimi gorivi. Monopolna uprava bi lahko ta predlog zagovarjala pri finančnem ministristvu.

V dravski banovini je še okrog 150 kolikor toliko samostojnih trgovcev s tekočimi gorivi na drobno. Če ne bodo ustregli upravičnim predlogom osrednjega odseka glede določitve zaslužka in obvezne prodaje industrijskih rafinerij vsem trgovcem, bodo zavladale petrolejske družbe tudi v nadrobni prodaji kot neomejen gospodar, kajti domači trgovci ne bodo mogli več dolgo vztrajati v neenaki eksistencijski borbi. Zato pri osrednjem odseku mislijo, da bi se morala uprava državnih monopolov zavedati, da je njena prva dolžnost skrbeti za interese domačih ljudi in domačega kapitala. Odgovor uprave monopolov, kakršnega so prejeli trgovci, pa ne kaže, da bi upravi monopolov bili pri srcu interesi naših trgovcev.

2 milijona tjunlov prepeljejo

Iz newyorškega pristanišča sta odpluli dve dni ameriški obalni stražarski ladji »Perseus« in »Shoshone«, ki spremljata okrog 2.000.000 tjunlov iz Južne Kalifornije v Beringovo morje. V začetku pomladni se zbera tjunli, ki prežime na obali Kalifornije in Mehike v vodah pri San Diegu, od koder nastopijo pot ob obali in okrog Aleutskih otokov v Beringovo morje. kamor prispijo v začetku junija, seveda če je vreme ugodno, in če gre tudi sicer vse po sreči.

Washingtonska vlada štiti v sporazumu z Rusijo in Japonsko tjunle, da bi jih lovci ne pokončali, odnosno, da bi ne podlegli raznim elementarnim katastrofom. Preden je bila sklenjena pogodba, so ameriški, ruski in japonski lovci med selitvijo tako neusmiljeno pobijali tjunle, da bi bili kmalu iztrebljeni, kar bi bila velika škoda, saj gre za najbolj koristne morske sesalce

je lepa Bertranda Gaelova vrnila v svoj samostan.

— Bila je preveč domišljajva, da bi se omožila s fantom iz našega kraja, — so govorili ljudje. — Raje nosi redovniško kuto, pod katero ni mogoče spoznati vojvodinje sardin. Demon ponosa je bil torej tisti, ki je privedel to dušo k bogu.

Tudi starka je bila prvotno prepričana o tem. S pravo vero je potrjevala najprej to, kar so govorili ljudje. Toda kmalu je jela razmišljati, da vendarle ni mogla njena vnujinka oditi v samostan kar tako brez slovesa. Vzela je pero in napisala z okorno roko pismo predstojnici quimperkega samostana. Odgovor je prišel z obratno pošto.

Bertranda sploh ni bila prišla v samostan. Nesrečnica! Kje je?

Gotovo jo je zapeljala izkušnjava in napotila se je v Pariz, da bi tam zaslužila mnogo denarja kot čipkarica. Ujela se je v mamečo past strašnega mesta liki galeb, ki udarja s krili ob trd, toda blesteč kristal morskega svetilnika. Kako naj jo najde v tem brezdnju? Kako naj jo privede nazaj?

Mathurina je takoj pomislila na to, da bi obvestila markiza de Valcora, tako naklonjenega njim vsem. On se je zlasti zanimal za Bertrando in on je dobro poznal Pariz. Imel je tam prijatelje... Če bi bila starka vedela, da je eden izmed njih...

Toda Mathurina niti v svojem največjem strahu ni pomislila na to, da bi bila njena nečakinja pobegnila z ljubljekom. Z Gilbertom se ni nikoli sestajala. Nikoli ni prodrla prinčevno ime do njenih ušes.

Ugrabitelj je bil previden. Nikoli ga ni nihče videl z dekletom. Nihče ni mogel povedati materi Gaelovi, da se Bertranda z nekom sestaja.

Napor za njene noge, da bi se bila napotila v grad Valcor, jo je oviral manj, nego ovire moralnega značaja, tisti korak, ki se ji je zdel zadnje zavetišče nesrečne babice.

Markiz v svojem gradu ni bil lahko dostopen, saj ni živel v njem sam. Tam sta bili dami, ki iz razlogov neprijetne podobnosti obeh deklet nista vzpodbujali ljudi k obisku. Kako pojasniti jima vse? Rotiti gospoda Renauda, da bi dal čuvati izgubljeno ovčico — recimo. Toda izpostaviti se zaničevanju markize in Micheline, njunim opazkam, njunim očitkom, njunemu ogorčenju — in to vedno samo zaradi tiste zopne podobnosti, ki je nekoliko kompromitirala plemiško dedinjo. Ne, tega pa že ne!

Ponosna žena se za to ni mogla odločiti. Ko je slednjič obup zmagal nad fizičnimi ovirami, ko je Mathurina Gaelova krenila na pot peš, da bi ji ne bilo treba najeti kočije in vzbuditi s tem pozornost ljudi, ko je končno vsa izčrpana in izmučena prišla do gradu, so ji povedali, da je markiz že prejšnji dan odšel z doma.

— Ah, bože moj, kje pa je?

— Kaj je mogoče, da ni bil tega povedal vam, mamica?

— Kdaj se vrne? — je silila vanj starka.

— Pustite nam to svojo vizitko. Brzujavim vam, — se ji je rogala sluga.

Krinka ljubezni

Roman

Valcoru se je zdel sumljiv samo zato, ker je bil nenadoma izginil in zato je bil prepričan o njegovem smrtnem sovraštvu.

Temu sovraštvu je prizanašal in ga obenem preziral. Delal se je vedno kakor da ga ne opaza in sicer že takrat, ko mu je ugrabil lepo Vamahire. Takrat ga je sicer opazil v črnih Bolivijskih očeh, v pogledih, ki so bili tako srditi, da mu je za hip zastala kri v žilah. Toda domneval je, da bo obrnil nohte in krepilje divje zveri s tem, da jo zasnuje s preobilico paše. Tako je živel Bolivijski brezskrbno življenje in vsega je imel v izobilju. Renaud je dobro pazil, da mu ni dal nikoli v roke kapitala, ki bi mu bil zagotovil neodvisnost, čeprav bi ga bil lahko s tem povsem kupil. Med drugim je bil tudi tako previden, da mu je dal razumeti, da mu ne bo v oporoki ničesar zapustil.

Tako si je Renaud zavaroval hrbet. Nikoli mu ni

prišlo na misel, da bi se mogla nekega dne raziti in da bi ugnitila priti Bolivijskega pohlepnost v sklad z maščevalnostjo. Naivni Marc je bil prižgal pred njegovimi očmi medlo nado na ogromno nagrado, — je pomislil Renaud. Kaj bi pomagalo preplačati ga, da bi se prepričal škandal? Nič — je presodil hitro z logiko, opto na poznavanje ljudi. — Če nima ta podlež drugega namena, kakor odirati me, pride sam, da mi ponudi ceno. Če bi mu pa šlo samo za osvetlo, bi ga napotil, da bi delal tako s tem večjo vno, če bi mu pokazal, da se ga bojim. Pustimo tega napol rdečekoža v zaničevanju, ki ga gojim do njega že dvajset let. Bog mi je priča, da uničim prej druge, nego tega črvička, če bi se drznil kdo doktati se imena, ki ga nosim.

Kar se tiče princa de Villigena, ni markiz niti za hip pomislil nanj. Gilbert je bil zapustil grad de Valcor dva tedna potem, ko je bil prejel povabilo, in sicer med najspoštlivejšimi pokloni.

Renaud ni vedel, da je ostal mladenič v Brestu, še manj pa, da se je mudil tako blizu, da bi zapeljal Bertrando Gaelovo. Faze tega zapeljevanja so ostale tajne tega gizdalina in njegovega naivnega plena. Kar se tiče razvozljanja nelojalne idile — Bertrandinoga poba — markiz de Valcor ni mogel biti obveščen o njem. On sam je bil odpoval v prestolnico, preden je bila stara Mathurina vsa v skrbh zaradi zagonetne usode svoje vnujke opustila vsako nado, da bi se vrnila, in preden je sklenila odkriti to sramoto. Po zaslugi klepetave pastirice, s katero je govorila na paši, se je razširila vest, da se

Križanka

1	2	3	4	5	6	7	8
9							
10				11			
				12			
13	14	15		16		17	
	18	19			20		
	21						
22		23				24	25
		26				27	
28	29	30		31		32	
33							
34				35			

Pomen besed

Vodoravno: 1. mesto v Severni Afriki, 5. bivši ruski parlament, 9. zdravilo, 10. levi pritok Tobola, 11. vrsta masti, 13. glasbena nota, 15. ruska tiskovna agencija, 17. veznik, 18. poslednja volja, 21. pogodba, 22. kem. znak za prvino, 23. ruska reka, 24. iniciale slovenskega pesnika, 28. medmet, ki se rabi največkrat pri telefoniranju, 31. grški bog, 33. italijanska kolonija, 34. del telesa, 35. svetopisemska oseba.

Navpično: 1. tropska žival, 2. zver, 3. grški bog, 4. steblo gomoljk, 5. glasbena nota, 6. trupena kača, 7. vrsta glasbene skale, 8. del električne baterije, 12. dežela v Severni Afriki, 14. pralno sredstvo, 15. japonski admiral iz rusko-japonske vojne, 16. nočna ptica, 17. denarna enota, 19. predlog, 20. veznik, 22. operetni skladatelj, 25. mašna knjiga, 26. levi pritok Urala, 27. gora, 29. finski mesto, 30. žuželka, 31. števniki, 32. del voza.

Rešitev križanke, objavljene danes teden

Vodoravno: 1. kosa, 4. Krim, 8. oda, 10. oba, 11. le, 12. fes, 13. ar, 14. prt, 16. hrt, 17. onuša, 20. Arizona, 22. etapa, 24. puk, 26. Krk, 28. l. r., 29. pes, 30. Al (aluminij), 31. Ind, 33. one, 34. Tara, 35. snop.

Navpično: 1. Kolpa, 2. oder, 3. za, 5. ro, 6. Ibar, 7. Marta, 9. Jeruzalem, 15. terek, 16. Hanak, 18. nit, 19. Cop, 21. Split, 23. oklep, 25. urna, 27. rano, 32. dr., 33. on.

Iz Zagorja

Sokoljski igralci ponovno v nedeljo 5. maja ob 19. v Sokolskem domu na Lokah igrajo »Dr.«, ki je bila na našem odru deležna že velikanskega uspeha. Na novem domu imajo Lokači še dolg in se pozdravlja ti misel naših igralcev, da tamonjske marljive sokolske delavce na tak način podprejo.

Smrt pobira. V torko so pokopali rudarskega upokojenca Josipa Berganta. Bergant se je zelo udeleževal v nacionalnih strokovnih in političnih organizacijah. Bil je mož poštenjak in splošno priljubljen, kar je pokazala številna udeležba na njegovem pogrebu. Dalje je v ljubljanski bolnici preminil upokojeni rudar in posestnik Drnovšek Ivan. Drnovšek se je bil zdravil v bolnišnici zaradi poškodbe na nogi. Gonil je bil namreč telico svojemu sinu Francetu, ki je mesar v Toplicah. Žival se je splašala in potegnila moža, ki je imel vrv ovito okrog roke. Za seboj, da je padel in si zlomil okostje. Pričakovani so, da pride zdrav domov, pa je pljučnica vzele dobremu možu življenje. Kot rudar je delal v Nemčiji in Zagorju. Svoje številne otroke je dobro vzgojil in so vsi v dobrih pozicijah. Na njegovi zadnji poti ga je spremljalo veliko število znancev in prijateljev. V Kotredu pa je umrl Franc Pavlič. Zapustil je ženo s petimi otroki. Pokojnim blag spomin.

Akcijski odbor za rešitev Aškerčeve domačije (krajevni odbor v Zagorju) bo priredil drevi ob 20. v velikih dvorani Sokolskega doma spominski večer Antona Aškerca. Na sporedu je pregled njegovega plodnega pesniškega dela v obliki recitacij, govornih zborov, dialogov, dramatičnih prizorov, petja, glasbe in podobnega. Rokopis je pripravil br. Arnost Adamič. Sodelujejo s. Ule Ivanka, br. Golob Franci, br. Kopriva Janez, br. Košmeri Vinko ter mladinski pevski zbor pod vodstvom br. Culota Ivana. Večer je namenjen spoznanju dela, vzorov in bojev enega naših velikanov duha, ki se je trdo in neizprosno boril za svobodo naroda in duha. Zbudi naj umevanje za veliko akcijo, katere končni cilj je ta, da napredna javnost, s tem priznavajoč in časteč spomin neupogljivega borca, zbere potrebna sredstva za odkup Aškerčeve domačije, da nam tako ostane ohranjena tudi gruda, na kateri se je rodil nepozabljeni naš klicar za-

tiranih, ponižanih, a ne premaganih. Vstopnine ni! Prostovoljni prispevki se hvaležno sprejemajo!

Dva primera meningitisa imamo tudi pri nas. Najprej je zbolel petletni Ludovaj Ludvik, ki pa se mu sedaj v ljubljanski bolnišnici obrača na bolje. Otroški vrt, v katerega je pohajal, je bil zaradi razkuženja tri dni zaprt. V soboto pa so po odredbi dr. Slavka Gruma odpeljali v ljubljansko bolnišnico 18 let staro služkinjo Ano Jalovčevno, na kateri so se pokazali znaki meningitisa.

Poročil se je pretekli teden mizarški mojster g. Zaletel Ciril z gđ. Mici Jeranovo iz Šmarce pri Kamniku. Cestitamo!

Aškerčeva proslava bo v soboto 4. maja zvečer v velikih dvorani Sokolskega doma. V okviru akcije za rešitev Aškerčeve domačije bo dramska družina Sokola počastila spomin velikega pesnika in borca z bogatim sporedom citiranih in dramatičnih njegovih del, sodeloval pa bo tudi mladinski pevski zbor Zasedba vlog je v rokah preizkušenih članov in članic dramske družine. Vstop k proslavi bo prost. Vabljeni je vsa naša narodna javnost.

Samostojna ljudska šola na Lokah. Te dni je izdala banska uprava pod številko 6174 z dne 22. aprila t. l. odlok, s katerim je končnoveljavno postal dotedanji del toplejske šole v samostojnem posloju na Lokah avtonomna šola, ki bo dobila svojega upravitelja in tjakaj dekretirano učiteljstvo. Šola je sestavljena iz treh oddelkov, ki so: 1. oddelka, 2. oddelka, 3. oddelka. S tem je zaključena debata med zagovorniki in omahljivci tako, da bodo, kakor kaže, Lokači kar zadovoljni. Je pa tudi v interesu šole kot take, da ni navezana na doslej oddaljeno upravno središče, kar je v marsičem oviralo smotni razvoj.

Spremembe v vodstvu rudnika na vidiku. Zvezo, da pripravljajo generalno ravnanjstvo TPD izpremembo rudniškega vodstva tudi v Zagorju. Vest o tem sprejemamo z deljenimi občutki, gotovo pa vsi edini v tem da bomo v danem primeru izredno težko pogrešali našega ravnatelja inž. Alojzija Kolko, ki je kot stvarjen, uviden in naroden predstojnik in človek priljubljen pri vseh slojih brez izjeme. Prevzel bo ravnateljsko mesto v Trbovljah, na njegovo mesto pa pride rudniški inž. inšpektor inž. Silvija Burger iz Trbovelj, ki bi potemtakem postal prvi rudniški ravnatelj v sestavi TPD po narodnosti Slovenec. Izpremembe naj bi se izvršile s 1. julijem letos.

Velik uspeh so dosegli podmladkarji RK iz Trbovelj, ko so na praznik gostoval v našem Sokolskem domu s pravilčno Goljevo petdejanjo »Princesa in pastirček« v režiji učitelja g. Tiča. Dvorana je bila polna mladega drobiža, ki se je zabaval nad vsemi temi bajnimi postavami, stari in sodobni, in se veselil prigradov princeze in pastirčka Boštjančka in vseh, ki jih ne moremo naštet, ki pa so vsi od kraja z občudovanja vredno pridonostjo podali svoje hvaležne vloge. Pevske točke je spremljal mali orkester. Podjetnim sosedom smo hvalčili za lep užitek in jih želimo še in še pozdraviti v svoji sredi.

Iz Litije

Harmonikarski tečaj. Mali harmonikarji, ki imajo svoj poseben tečaj pod okriljem Glasbene šole, bodo nadaljevali tečaj prihodnji petek 10. maja. Pouk v harmonikarskem tečaju je bil prekinjen zaradi nalezljive otroške bolezni meningitisa.

Cepljenje koz bo v ponedeljek 6. t. m. ob 8. v litijski ljudski šoli. K cepljenju se naj javijo vsi šolarji, ki bodo v tem letu dopolnili 10. leto in seveda tudi dojenčki. Pregled o uspehu cepjenja koz pa bo teden dni kasneje ob isti uri in prav tako v III. razredu naše ljudske šole.

Le dva delovna dneva v tem tednu. Delavci naše predilnice so imeli ta teden le dva »šhtak«. Tovarna je delala le v ponedeljek in torek. Ostale dneve je bilo delo ukinjeno zaradi pomanjkanja surovin. V tovarni imajo sicer še nekaj zaloge, ki pa se je ne upajo prehitro izrabiti, zato bodo prihodnje tedne uvedli še nekaj prazničnih dni. Delavci, ki jih je sedaj pri nas okrog 600, so z uvedbo počitka močno prizadeti. Produkcija je v naši tovarni sedaj, ko je nameščenih manj delavcev kakor prejšnja leta, večja. Povečana produkcija je narasla zaradi moderniziranih strojev.

Z Zidanega mosta

Popravitve ograje! Cesta od Sv. Petra pri Radečah do Zidanega mosta je zelo obiljena. Ponekod strmo pada k bregu Save, kjer je popolnoma nezavarovana. Tod se vidi, da sledovi ograje, ki je bila v zadnjem času odstranjena, zaradi česar je promet zelo ogrožen. Napravimo oblastva, naj napravijo novo ograjo. Pred časom so bili na cesti naloženi kupi gramoza, ki pa so ga pešci ter vozniki precej uhodili in segajo skoroda do polovice ceste, s čimer ovirajo promet. Ali ne bi kazalo ta gramoz razvoziti in raztrstti

po velikih kotanjah ceste, s čimer bi bilo ustrezno voznikom kakor tudi pešcem.

Iz Radeč

Cepljenje koz. Preteklo sredo je tukajšnji banovinski zdravnik cepil proti kozam otroke, ki bodo jeseni stopili v prvi oddelk. V sredo 8. maja bo zdravnik pregledal vse učence in učitelje, ki že štiri leta niso bili sistematsko pregledani. Pregledal bo tudi vse otroke, ki bodo izstopili iz šole.

Iz Velenja

Maksimiranje mesnih cen. Banska uprava je odobrila mesarskim podjetjem v občini Velenje, da smejo prodajati goveje meso po 14 din, telečje meso po 14 din in svinjino po 16 din oziroma 18 din.

z Vranskega

Maksimiranje mesnih cen. Banska uprava je odobrila Slavkoti Košenini in Ladislavu Cukali, mesarjema z Vranskega, da smeta prodajati goveje meso sprednji del po 12 din, zadnji del pa po 14 din.

Blago

za pohištvo, vedno najnovejši vzorci v veliki izbiri kupite pri SEVER, Ljubljana - Marijin trg 2

Makulturni papir

proda

uprava »Slovenskega Naroda«
Ljubljana, Knafljeva ulica šte. 5

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Prekliti, izjave beseda din 1.- davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. - Popustov za male oglase ne priznamo.

Linolej

za kuhinje ima najceneje v zalogi SEVER - Ljubljana
Strokovno polaganje unoleja.

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.- din.

PRVOVSTVNA VINA

ter pristno žganje si nabavite po sledečih konkurenčnih cenah
Namizno belo liter din 8.-
srbski prokupac » » 9.-
rizling » » 9.-
dolenjski cviček » » 10.-
jabolčnik » » 5.-
muškadni silvanec » » 12.-
dingač » » 12.-

žganja:

litrovno liter din 28.-
slivovka » » 28.-
brinjevec » » 36.-
rum » » 36.-
borovničar » » 36.-

Mrzla jedila!

Se priporoča »Buffet« J. Jeraj, nasl. Minka Videnič, Ljubljana, Sv. Petra c. 38. 9. L.

Ali res nimate še srečke drž. razr. loterije?

Sporočite čim prej svoj enjen naslov na navadni dopisnici: niši sreče, bančni poslovvalnici

Bezjak

Maribor, Gosposka ul. 25

VSAKOVSTNO POHISTVO se vedno po starih cenah donavija v moderni in solidni izdelavi trdka »Oprava«. Celovska 50 Sprejemajo se naročila 6. L.

PRED NAKUPOM OBUVE si oglejte našo nedeljsko razstavo. Bratkovič Žilvko, diplomirano čevljarstvo, Ljubljana, Igriška 3 (pri Drami). 122

TRGOVSKE LOKALE v centru Bleda ob jezeru in parku, oddam v najem. Kolman, Bled. 1219

ZA VSAKO PRILIKO najboljši in najcenejši oblačila si nabavite pri PRESKEER Sv. Petra cesta 14

50 PAR ENTLANJE ašuriranje, vezanje zave, perila, monogramov, gumbic. - Velika zaloga perja po 7.- din. - Julijana, Gosposvetska c. 12 in Francišanska ul. 3. 4. L.

Radioprogram

Nedelja, 5. maja

8.00: Jutranji pozdrav. - 8.15: Wurliške orgle in hav. kitare (plošče). - 9.00: Napovedi, poročila. - 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. - 9.45: Verski govor (g. ravn. Jože Jagodic). - 10.00: Nedeljski koncert radijskega orkestra. - 11.30: Pevski koncert: g. Boris Popov, operni bariton, pri klavirju g. prof. Pavel Sivic, vmes plošče (operni napavi). - 12.30: Poročila, objave. - 13.00: Napovedi. - 13.02: Duet harmonik (gg. Jože Jurman, Ivo Podobnikar). - 14.00: Pisan drobšč (plošče). - 16.30: Farna skupnost in ZFO (g. dr. Andrej Farkaš). - 17.00: Kmet. ura: Mleko in mlečne pijače (g. inž. Erpič Jože). - 17.30: Citraški trio »Vesna«. - 18.15: Prenos šmaric iz francišanske cerkve. 19.00: Napovedi, poročila. - 19.20: Nac. ura. - 19.40: Objave. - 20.00: Razigrani zvoki (plošče). - 20.30: Cerkevni pevski zbor z Ježice. - 21.15: Šramelkvartet »Murnček«. - 22.00: Napovedi, poročila. - 22.15: Radostni zvoki (radijski orkester).

Ponedeljek, 6. maja

7.00: Jutranji pozdrav. - 7.05: Napovedi, poročila. - 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. - 12.00: Korške pesmice (plošče). - 12.30: Poročila, objave. - 13.00: Napovedi. - 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. - 14.00: Poročila. - 18.00: Zdravstveno predavanje: Telesna in duševna občutljivost (ga. dr. Božena Zajc-Lavričeva). - 18.20: Veseli utrinki (plošče). - 18.40: Srednjeveško lončarstvo v Sloveniji (g. dr. Rajko Ložar). - 19.00: Napovedi, poročila. - 19.20: Nac. ura. - 19.40: Objave. - 19.45: Več manire - pa brez zamere (g. Fran Govekar). - 20.00: Rezervirano za prenos. - 22.00: Napovedi, poročila. - 22.15: Večerni koncert radijskega orkestra.

V TRGOVINI

Danes so bili v naši trgovini sami orientali.

Kako to? No, vsak se je hotel orientirati kakšne so cene, kupil pa ni nihče ničesar.

PRI ZDRAVNIKU

Vaše srce bije zelo nepravilno. Ali pijete? Bolnik: Da, toda zelo nepravilno.

Naznanilo!

Slaščičarna Petriček

vijudno naznanja, da je

OTVORILA SVOJO PODRUŽNICO na Tyrševi cesti - poleg »Putnika«

in prosi cenjeno občinstvo za blagohotno naklonjenost.

POSEST

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.- din.

DAMA ISCE

starejšega samskega dobro situiranega gospoda, da bi šla skupaj na letovišče na Gorenjsko za daljši čas. Ponudbe je poslati na upravo Sl. Naroda pod »Srčno prijateljstvo«. 1226

POSESTVA V BOSNI vodne sile in hiše nudi realitetna pisarna geometer Tripalo i drug, Banja Luka. 1232

HIŠO Z ZEMLJIŠCEM

800 kv. m prodam. Cena din 16.000. - Vprašati: Bizjak - Zgornje Radvanje, Hostejeva ul. 73, pri Mariboru. 1233

SLUŽBE

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.- din.

UCENCA

krepkega, zdravega in poštenega, sprejem v trgovino z mešanim blagom. Ivan Malešič, Metlika. 1234

Najnovejša frizure, barvanje las, trajna ondulacija. Salon komfortno modernno opremljen.

»RAKAR«
Prešernova 7
poleg glavne pošte

RADI VELIKE IZBIRE NIZKE CENE!

Najnovejši otroški in igračni vozički, dvokolesa, šivalni stroji, prevozi trickl, pnevmatike. - Ceniki franko! TRIBUNA F. B. L. Ljubljana, Karlovska 4 MARIBOR - ALEKSANDROVA C. ŠT. 26

SAMO NEKOLIKO PAR VEČ in Vaše zdravje je sigurno zavarovano

Neprimerno bolj fina in zdrava

Najboljši vod.lik po radijskem svetu je »NAŠ VAL«

sporedi evropskih postaj na vseh valovih, strokovni članki, roman, novela, novice s radijskega in televizijskega sveta, filmski pregled, nagradni natečaj, smešnice.

izhaja vsak petek in je tudi lepo ilustriran! UPRAVA: Ljubljana, Knafljeva ulica 6.

NARODNA TISKARNA LJUBLJANA

SVETLOŠE VSE PRSTE TISKOVNE PRIPRAVE IN NAJNovejši

NAJLEPŠE ČTIVO

Ravljen: ZGODBE BREZ GROZE

Klabund: PJOTR - RASPUTIN

Ravljen: ČRNA VOJNA

Thompson: SIVKO

Majerjeva: RUDARSKA BALADA

Broširana knjiga stane 10.- din.

Vezana knjiga stane 15.- din.

ZALOŽBA »CESTA«
LJUBLJANA - KNAFLJEVA UL. 6

Ema Grammatica

reprezentantinja najvišje odrske kulture in umetnosti
v prekrasnem — globoko pretresljivem filmu po

Lastništvo filma **Tristan Bernardovcem**
EMONAFILM, Ljubljana, gledališkem komadu

V POČASTITEV MATERINSKEGA DNEVA!

Jeanne Doré

Če boste pozabili vse
filme, ki ste jih videli
v svojem življenju —
ta film vam bo ostal
nepozaben!

Predstave danes ob 16.,
19. in 21. uri, jutri v ne-
deljo ob 10.30 dop. (zni-
žane cene!) ter ob 15.,
17., 19. in 21. uri

KINO UNION

Tel. 22-21

S poti po Slovenski krafini

Prekmurje je zakladnica našega žlahtnega narodnega starinstva

Ljubljana, 4. maja
Ve pri prevozu čez Muro, če se napoti-
mo s prelepe Kapele in iz Radencev proti
Tišini in Murški Soboti, se nam odkrije
čisto nov svet. Na poti od Maribora do Ka-
pele, mimo Sv. Marije, Sv. Lenarta in Sv.
Trojice s tremi zvoniki ob župni cerkvi —
po tej deželici vseh svetnikov, kjer se z
vsakega lepšega grča smeji cerkev — za-
kriva razgled vinorodno grčevje, ki se
preliva iz vala v val. Pri Radencih, kjer
bije pod zemljo sedemnajst src, ki nam
dajejo sedemnajst zdravilnih izvirov, se
zemlja umiri. Samo kratek izprehod je od
tam do Mure in onstran nje je že do ob-
zorja ravno Prekmurje, naša zmerom nam
zvesta Slovenska krajina, kjer se stoletja
žilavo upira tujemu vplivu naš »guče«
in kjer je zakladnica našega žlahtnega na-
rodnega starinstva. Pol Prekmurja je tak-
šna ravnina, sočna in plodna, ki ji ne vi-
diš konca in kjer vasi v daljavi lahko na-
slutiš samo po visokih zvonikih starodav-
nih cerkva.

vino in kupčijo pridobili precejšnjo imetja.
Mursko Sobotu odključuje tudi njene vin-
ske kleti z izbrano kapljico iz prekmurških
goric. Kjer rodi trta, so ljudje zmerom
nasmejani in gostoljubni. Takšni so tudi
vsi naši Prekmurci, ki jim je vsak gost
dobrodošel in iskren prijatelj.
Posebna zanimivost Murske Sobotne so
njene sportne naprave. Sredi velikega goz-
da, kjer je tudi banovinska drevesnica, je
velik sportni stadion, ob njem pa nenavad-
no lepo urejeno sportno kopališče, ki mu
daje vodo bližnji potok Ledava. Te sobo-
ške sportne naprave sredi gozda — po svo-
jem lepem položaju so res edinstvene v
Sloveniji — skrbijo za zdravje mladih Prek-
murcev, ki bodo za sedanjim rodom pope-
ljali Prekmurje v zasluženo boljšo bodo-
nost.

Se starine Murske Sobotne naj omenimo.
Ohranjene so v cerkvah, premnoge pa tudi
v starodavnem Szaparyjevem gradu, ki je
zdaj last občine in kjer imajo poleg mo-
dernega kina svoje prostore skoraj vsi

murjari med madžarskimi vasi! Pot od
Gederovcev mimo Cankove poti cerkvi sv.
Jurija in Rogoševcem pa vodi ob nemški
meji.

Cerkev v Bogojini, zgrajena po načrtu
prof. Plečnika

Če hočete spoznati Prekmurje, se obrnite
od Rogoševcev tja proti Gornji Lendavi,
ki jo poznajo domačini samo kot Grad.
Zvila se je okoli gradu, ki so ga bili v dobi
križarskih vojsk zgradili templarji. V za-
četku XIV. stoletja so templarje odpravili
in so dobili njihova posestva grofje Szechen-
nyji, ki je l. 1684. izumrl njihov rod, pa
grofje Batthyanyji ter za njimi Szaparyji
in Szechenyji. Zdal je last soboškega žu-
pana Hartnerja. Škoda je, da ta ogromni
grad, ki je eden največjih v vsej Sloveniji,
nagrizla zob časa. Čisto osamel je in v njem
živi le ostareli oskrbniki, ki se ne more
upirati nagrizajočemu času. Grad v Gor-
nji Lendavi, grad v Gradu, bi bil še zdaj
kljub svoji starodavnosti primeren za kak-
šno strokovno šolo ali za otroško letovišče,
saj leži sredi brezmejnih borovih, smre-
kovih, bukovih in hrastovih gozdov. Bila bi
neprecenljiva škoda, če bi veter razrdil še
močna ostrešja in če bi bil grad neizogibno
zapisan počasnemu umiranju...

Mimo Mačkovcev, kjer je prijazni dom
industrijske Benke, ki je amerikaniziral pot
Prekmurca, hiti pot proti Martjancem, zna-
nim po starodavni cerkvi, zgrajeni proti
koncu XIII. stoletja in eni izmed najsta-
rejših v Prekmurju...

Čas pa beži in več pozornosti zbudi spet
Bogojina, kjer je Plečnik sredi preproste
in borne vasi postavil po oblikah razkošno,
po notranjosti pa premoderno cerkev, ki
človeka raztrese, namesto da bi ga zbrala

Kmetijska šola v Rakičanu

k molitvi. Kakor vsi Prekmurci, so tudi
Bogojinci srčno dobri in gostoljubni
ljudje, hvaležni za vsako dobro besedo in
za vsak najmanjši dar, ki jim ga prinese
človek iz bogatejšega in večjega sveta. Le
škoda — in to so nam poudarjali doma-
čini — da so jim vzeli tihega boga in ga
prestavili v razkošje svetlobe in sodobnih
oblik, ki jih Prekmurci — v srcu našega
žlahtnega narodnega starinstva — niso že-
leli in ki jih kot neprimernih niso vajeni.
In če se boste napotili v Turnišče, kjer
dekanuje popularni prekmurški narodni
svečenik Ivan Jerič, ki so ga bili zaradi
njegovega narodnega dela Madžari obsodili
na smrt, se boste prepračili, da so besede
o novi bogojinski cerkvi resnične.

Stara cerkev v Turnišču je najstarejša
v Prekmurju in so v njej ohranjene freske

Grad v Murški Soboti

lena, se pot pošene še bolj v strmino, do-
kier ne dosežemo Rogoševcev in njihove
prostore cerkve sv. Jurija.
Po narodnosti so ljudje tu že pomešani.
Župniki pridigajo ob nedeljah v slovenščini
in nemščini, nekaj kilometrov v stran —
posebno v vaseh Ocenje, Flitkinci in dru-
gih — pa so že čisto nemška naselja, ki
v njih nikoli ne zavpija slovenska beseda.
V Rogoševcih in drugje vam bodo tudi ra-
di povedali, da je v Prekmurju celo tudi —
kranjska vas, naselje pristanišča Kranjcev,
drvarjev, ki so se pred desetletji naselili
ob ogromnih gozdovih in ki so v svoji vasi
Kobiljem do dandanes ohranili vse svoje
kranjske šege. Kobilje je čisto na drugi
strani Prekmurja, ob madžarski meji, sredi
madžarskih vasi. Otok Kranjcev v Prek-

leta 1130. Proti koncu XIV. stoletja so
jo gotizirali, vendar pa so v njej ohranili
skoraj vse stare, dragocene in še vedno
žive freske, zaradi katerih je naše Prek-
murje prava zakladnica. Ob stari cerkvi
stoji zdaj nova, ki jo je zgradil po pote-
zah od Plečnika manj sodobni arhitekt, pa
ji je prav zaradi tega ohranil vso njeno
prisknost in zbranost — najlepše odlike
vsake molitnice in vsakega svetišča.
Narodni duhovnik Jerič vam bo z živo
besedo naslikal podobo našega Prekmurca.
Povedal vam bo o vseh njegovih dobrih
straneh in o vseh njegovih razvadah, naj-
več pa o njegovi trdni narodni zavesti, ki
je edina ohranila Prekmurje, da je v vsem
svojem življenju še zmerom res čisto naše
in celo najbolj naše...

Se ogel mimo prostranih Beltincev in
spet se vračate proti Murški Soboti. V Ra-
kičanu, nekaj kilometrov pred Sobotno, se
morate ustaviti. Tam je kmetijska šola,
ena najzornjših v slovenskih krajih, ki
daje naši prekmurški vasi zgled za umno
gospodarstvo — kmetijstvo, sadjarstvo in
živilorejo. Ta šola je najlepši prosvetni

dom Slovenske krajine in njeno delo je
najodgovornejše. Tisti, ki so prejeli v njej
obilo naukov — v besedi in v vzornem de-
janju — se vračajo v svoje vasi. Če bodo
na svojih domačijah pridobljeno znanje
uporabili, kakor jim je bilo v šoli name-
njeno, lahko pričakujemo, da se bo naša
prekmurška vas še visoko dvignila in da
jo bomo morda kmalu lahko postavili za
zgled vsem drugim slovenskim vasi.
Prekmurje ima to možnost. Izrabiti mora
svoje zemeljsko bogastvo in upoštevati, da
je kmet najbolj njen človek, ki lahko naj-
bolj dvigne to plodno in lepo krajino. On
je bodočnost Prekmurja in s to zavestjo
prežeto se bo Prekmurje lahko naglo dvi-
galo in dvignilo na stopnjo, ki mu ga omo-
gočajo razkošne brazde nepreglednih polj.
Samo še en nasvet za vse, ki se bodo na-
potili v našo Slovensko krajino: Vzemite
najprej v roko knjige in spoznajte njeno
zgodovino. Šele potem se napotite po tistih
lepih vaseh, po ravninah in med grčev-
jem, da boste vedeli ceniti to zakladnico
naše besede in naše narodne starine.

VI. Regally.

Najslavnejša predstavnica italijanske film
ske in odrske umetnosti Ema Grammatica,
slavna žena, ki je ponela sloves odrske in
filmske kulture in umetnosti po vsem sve-
tu, se bo predstavila danes ljubljanski ki-
nopolitiki v filmu »Jeanne Doré«, čigar
premiero bo predvajal od danes naprej ki-
no Union v Ljubljani.

Ema Grammatica je umetnica, ki zasluži
da jo pozna in vidi vsi ljudje. Njena
igra, njena simpatična pojava, govorica,
njen blešč, topel nasmeh, njena mimika,
vse njene geste so tako prirodne, prepriče-
valne in prijetne, da se ta slavna igralka
prikupi vsakemu gledalcu. V filmu »Jeanne
Doré«
bo predstavljala Ema Grammatica
mater, dobro, že priletno ženo-vdovo, ki
visi z vsem srcem na svojem sinu edincu.
Ta sin je svoji materi edini sončni žarek,
kasneje pa bridka bolečina, kakršno more
občutiti edino le mati, katere sin je zašel
na strašno stranpoti in zabredel v mreže

zločina. Mislite si mater, ki mora pričati,
zagovarjati sina, obtoženega strašnega umor-
a! Mislite si materino bolečino, ko čuje
v sodni dvorani strašno obsodbo »krive«
Mislite si trpljenje matere, ko zadnjič vi-
di sina predno ga peljejo v prognanstvo!
Strašno je to slovo! Ema Grammatica po-
daja to materinsko vlogo tako vzvišeno, ta-
ko heroično, tako nepopisno lepo, da si bo
ta slovitca umetnica mahoma pridobila srca
vse Ljubljane, in da bo ta film in ta vlo-
ga slavne Eme Grammatice ostala nepo-
zabna vsem, ki bodo film videli. Nihče naj
ne zamudi edinstvene prilike spoznati umet-
nico tako visoke kvalitete in take eminent-
ne potence, kakršna je Ema Grammatica.
Nihče naj ne zamudi filma »Jeanne Doré«.
Ta film je vzvišena h-mna materinske lju-
bezni, najprimernejši za počastitev mate-
rinskega dneva in je tudi s tega vidika naj-
topleje priporočati, da si občinstvo film
ogleda v največjem številu 1235

Iz Celja

—c Dvojno gostovanje mariborskega
gledališča v Celju. Mariborsko Narodno
gledališče bo ponovilo jutri ob 15. v celj-
skem gledališču Straussovo opereto »Ci-
gan baron«, ob 20. pa uprizorilo nadvse do-
bro uspešno opereto »Vse za šalo«, za kate-
ro je napisal libreto Celjan Danilo Gorin-
šek, glasbo pa mariborski vojaški kapel-
nik Josip Jiranek. Obe predstavi sta iz-
ven abonmaja. Vstopnice se dobijo danes
se v Sloimškovi knjigarni, v nedeljo od 10.
do 12. pa bodo v predprodaji pri blagajni
v gledališču.

—c Vazna šahovska tekma. V nedeljo
5. t. m. ob 14. se bo pričela v vrtni dvo-
rani hotela »Evropa«
v Celju revanšna fi-
nalna prvenstvena tekma med Celjskim
šahovskim klubom in mariborskim šahov-
skim klubom »Vidmarjem«, prvakom drav-
skega okrožja. V prvem srečanju med
obema kluboma, ki je bila 28. aprila v Ma-
riboru, je klub rezultat 4:4 zmagal Celj-
ski šahovski klub, ker je na prvih deskah
dosegel rezultat 3:1. Za nedeljsko revan-
šo srečanje vlada živahno zanimanje.

—c Materinski dan proslavi Kolo jugo-
slovenskih sester v Celju v nedeljo 12. tm.
Ta dan bo Kolo prodajalo cvetje. Čisti do-
brotek je namenjen onim najrevnejšim ma-
teram, ki živijo s svojo dečo v pomanjka-
nju, in onim, ki so v starosti osamljene in
brez sredstev.

—c Prerodna cerkev sv. Save v Celju
bo slavila v petek 10. t. m. svojo hramov-
sko slavo v spomin na dan sežiganja re-
likvij svojega patrona prvega srbskega
arhiepiskopa in prosvetitelja sv. Save na
Vračaru l. 1594. v četrtki, na predvečer
slave, bo od 18.30 v cerkvi bdenije, v pe-
tek 10. t. m. na dan slave, pa bo ob 10.
saborna liturgija. Po liturgiji bo procesija,
nato pa rezanje slavskega kolača. Na
Djurdjev dan v ponedeljek 6. t. m. bo ob
9. liturgija.

—c Zanimiva nogometna tekma. V ne-
deljo 5. t. m. ob 16. se bo pričela na Olim-
povem igrišču v Gaberju prvorazredna pr-
venstvena tekma med SK Olimpom in SK
Celjem. Ta tekma bo odločila, kateri iz-
med obeh klubov bo zasedel drugo mesto
na prvenstveni tabeli in s tem vstopil v
slovensko ligo. Srečanje bo zelo zanimivo,
upamo pa, da se bodo tudi igralci in gle-
dalci vedli sportsko.

—c Na občnem zboru Društva blišnih po-
sestnikov za Celje in celjski okraj so bili
izvoljeni v odbor naslednji člani: predsed-
nik Anton Fazarič, odborniki Franc Do-
bovičnik, Ivo Gams, Konrad Golobranec,
Branko Kosmač, ravn. Drago Kralj, Vinko
Prelog, Branko Zmelnik in Franc Zohar ter
namestniki Cvahte, F. Prelog, Skale in
Zupančič. Za predložitelj računov sta
bila izvoljena gg. Anton Lečnik in Anton
Grajčelj. Občnega zbora se je udeležilo
samo 27 članov izmed 307.

—c Akademija podmladka Jadranske
straže na drž. realni gimnaziji v Celju bo
v sredo 8. t. m. v mestnem gledališču. Spo-
red je pester in lep. Obiščite akademijo v
čim večjem številu!

—c Obisk talcev, umrtijevost in brezpo-
sestnost. V mesecu aprilu je obiskalo Cel-
lje 1050 talcev (935 Jugoslovenov in 124
inocencev) nasproti 862 v letošnjem mar-
cu in 1068 v lanskem aprilu. V preteklem
mesecu je umrlo v Celju 45 oseb in sicer
9 v mestu in 36 v javni bolnici. Pri celjski
borzi dela je bilo 1. t. m. v evidenci 726
brezposelnih (596 moških in 130 žensk)
nasproti 787 (659 moških in 128 žensk) dne
20. aprila. Delo dobi 20 do 30 ključav-
ničarjev in kovačev ter več orodnih kova-
čev in železostugarjev za Vinkovce, po 10
težakov in hlapcev, 4 poljski delavci, po 2
krojača in mizarja, po 1 kovač in žagar,

10 kmečkih dekel, 8 kuharic, 7 služkinj
ter po 1 vzgojiteljica, sobarica in postrež-
nica.

—c Uprava Officirskega doma in podod-
bor UROIR v Celju priredita drevi ob 21.
družben večer v Officirskem domu na
Dečkovem trgu. Vabljeni so vsi aktivni in
rezervni oficirji z rodbinami in po njih
vpeljani gostje. Posebnih vabil in vstop-
nine ni. Obležka promenadna.

—c Sokolsko društvo Celje-matica vabi
članstvo in naraščaj, da se polnoštevilno
udeležita izleta, ki bo v nedeljo 5. t. m.
Udeleženci bodo odpotovali ob 6.40 zjutraj
z vlakom iz Celja v Laško. Iz Laškega bo-
do krenili k Sv. Jederti, po odmoru na na
Dol in v Sokolski dom v Hrastniku. Če bo
zjutraj močno deževalo, ne bo izleta.

—c Zelo zanimiva nogometna tekma bo
jutri na Olimpovem igrišču v Gaberju. Ob
16. se bo pričela prvorazredna prvenstve-
na tekma med SK Olimpom in SK Cel-
jem. Ker bo ta tekma odločila, kateri iz-
med obeh klubov bo definitivno zasedel
drugo mesto na tabeli in tako vstopil v
slovensko ligo, bosta obe moštvi gotovo
pokažali vse svoje znanje in se z vso vo-
ljo borili za uspeh. Pričakujemo, da bo
srečanje fair in da se bo tudi občinstvo
vedlo sportsko.

—c Nesreča. V Zalcu si je 52-letna ku-
harica Alojzija Joštova doma pri padcu po
stopnicah zlomila levo roko v zapistju. Jo-
štova se zdravi v celjski bolnici.

—c Nove cene mesa. Banska uprava je
odobrila mesarskim podjetjem v občinah
Zalec, Grize in Petrovče, zastopanim po
zdrženju mesarjev in klobasničarjev v Cel-
lju, da smejo prodajati goveje meso spred-
nji del po največ 12 din, zadnji del največ
14 din, teletje meso največ 13 din oziroma
15 din, svinjsko meso največ 14 din, oziro-
ma 16 din. — Tvrška Franc Zangerer v Cel-
lju sme prodajati svinjsko mast trdke
Klaič po 21.45 din in bučno olje po 21 din
pri prodaji na debelo. Mesarska podjetja
v občini Teharje, zastopana po združenju
mesarjev in klobasničarjev v Celju, smejo
prodajati volovsko meso po 12 do 14 din,
meso od telet po 14 do 16 din, svinjsko
meso po 14 do 16 din in slanino po 18 din.
— Tvrška Krašovic B. iz Zalcu sme pro-
dajati slanino po 19 din, bučno olje po 19
din, nato po 1 kg pri prodaji na debelo.
—c Občni zbor Slovenske šolske matice.
V nedeljo 5. maja bo ob 11. dopoldne občni
zbor Slovenske šolske matice v risanici
I. deške ljudske šole. Na dnevnem redu bo
tudi predavanje univ. prof. Karla Ozvalda
»O vzgajanju boljše človeka«.

—c Umri je v četrtki v Ipavčevi ulici
6 v Celju 32letni zasebnik Alojd Ogrizek.

—c Napad. V četrtki je neznan moški
na dvorišču poleg neke gostilne v sošča-
nju napadel 24letnega dinarja Petra Pod-
vratnika z Lepe njive pri Mozirju in mu
zasadi nož v desno plečo. Podvratnika so
oddali v celjsko bolnico.

—c Zdravniško dežurno službo za člane
OUZD bo imel v nedeljo 5. t. m. zdravnik
dr. Franc Premšak na Cankarjevi cesti.

Iz Dolnje Lendave

— Nove cene mesa. Banska uprava je
odobrila mesarskim podjetjem v Dolnji
Lendavi, zastopanim po skupnem združe-
nju obrtnikov v Dolnji Lendavi, da smejo
prodajati svinjsko meso največ po 16 din,
slanino po največ 19 din in mast največ
po 21 din za 1 kg. Povšanje cene goveje-
ga in teletjega mesa je prepovedano.

PRED SODIŠČEM

Sodnik: Še vedno tajite in vendar se opis
zločinca točno ujema z vami: le pobraz,
majhne nožice, elegantna sloka postava...
Obtoženka vsa srečna: Ah, gospod sod-
nik, če je tako pa raje vas priznam.

PREMIERA!
KINO MATICA, tel. 21-24
Ob 16, 19, in 21. uri
V nedeljo ob 10.30 dop.
ter ob 15., 17., 19. in 21.

Na vsak način ogledajte si ta film!
GUVERNER

po gled. komadu
»ZASTAVA«
od O. E. Grotha

v režiji slavnega **TURZANSKEGA**
Willy Birgel — Brigitte
Horney

KINO MOSTE
Danes v nedeljo in ponedeljek ob 20.30 predvajamo najlepši film godbe, tempa, šlagerjev v premieri za Ljubljano
Carioca
Ginger Rogers, Dolores del Rio
Fred Astaire
Pod žarkim soncem
Buck Jones v senzacionalnem kovbojskem filmu.
POZOR! PRICETEK VEČERNIH PREDSTAV JE OB POL 9. URI

DNEVNE VESTI

— **Izplačevanje pokojninskih prejemkov v mobilnem in vojnem stanju.** Osebnosti in rodbinski upokojenci in upokojenke, rentniki, civilni rentniki in miloščarji, ki prejema svoje prejemke od direktorja drž. železnice v Ljubljani, naj se glede na uredbi in pravilnik iz l. 1939 o izplačevanju pokojnin itd. v času mobilizacije in vojne zglasijo v prihodnjih dneh na svojih najbližjih železn. postajah, ki jih vodijo v svoji evidenci zaradi legitimacije itd., kjer dobe plačila knjižice. V Ljubljani in Mariboru bosta izdajali knjižice le postaja Ljubljana (računska pisarna) oziroma Maribor gl. kolodvor. Svojo istovestnost mora vsak dokazati s kuponom ček. po ločnice zadnjega izplačila za maj 1940 oziroma z legitimacijo. Če kdo ne more sam dvigniti knjižice, naj da pooblaščenca nekolkovano pooblastilo in kupon zadnjega izplačila.

— **Uredba o agrarni reformi.** V kmetijskem ministru pripravljajo načrt uredbe o novi agrarni reformi v naši državi. Kmetijski minister sam je nedavno izjavil, da je v naši državi okrog 300.000 orolov zemlje, ki bi jo bilo treba razdeliti med koloniste in prostovoljce. Po novi uredbi bo predpisana revizija maksimiranja velikih posestev, tako da bi pod uredbi spadala tudi tako zvana vzorna posestva, kakršna je na primer Belje. Po informacijah iz poučenih krogov bi smela posestva imeti največ 300 orolov. Z novo agrarno reformo bi pridobili za razdelitev 270.000 orolov zemlje.

— **Pred sprejetjem uredbe carine** proste uvoza kromarje. Uredba o brezcarinskem uvozu kromarje bo kmalu objavljena. Uredba je že definitivno redigirana in podpisali so jo že mnogi ministri. Uredba je zelo kratka ter določa predvsem odločbo o popisu zaloga kromarje v državi in pooblastilo Prizadu, da lahko uvozi iz inozemstva potrebne količine kromarje brez plačila carine. Maksimalna količina, ki bo prosta carine, bo znašala 5.000 vagonov, med tem ko so preje računali, da bo uvožene 10.000 vagonov kromarje.

— **Dopolnitev uredbe o pobirjanju draginje in brezvestne spekulacije.** Iz Beograda poročajo, da pripravljajo dopolnitev te uredbe. Z njo bo določeno, da prejmejo izvršni organi posebne nagrade za prijavo prekrškov uredbe, če se bo na sodišču izkazalo, da so bile njihove prijave točne in če bo prekršek kaznovan.

— **Zasedanje stalnega nemško-jugoslovenskega gospodarskega odbora** se začne v torku v Beogradu. Nemški delegaciji bo načeloval direktor gospodarskega ministarstva Lanfrid. Na dnevnem redu zasedanja bodo predvsem redne zadeve, ki se tičejo izmenjave blaga, zlasti v zvezi z vključenjem Češko-Moravske v nemški carinski sistem.

— **Italijani zahtevajo od nas 150 vagonov kromarje.** Italijanski trgovinski delegat v Beogradu je na pristojnih mestih interveniral, da bi izdali dovoljenje za izvoz 150 vagonov kromarje za prehrano prebivalstva v Albaniji. Naše pristojne oblasti še niso dale definitivnega odgovora, ker je naša vlada načelno prepovedala že jeseni izvoz kromarje, ker je bila slaba letina za kromarje.

— **Sovjetska Rusija bo udeležena na jesenskem beograjskem velesejmu.** Po vestih iz Beograda bo Sovjetska Rusija razstavila na letošnjem jesenskem beograjskem velesejmu svoje blago, če bo trgovinski sporazum med njo in našo državo ugodno zaključen, v čemer pa zdaj ni več dvoma. Sovjetska Rusija bo baje zgradila poseben paviljon na velesejmu.

— **Dobave ruskega petroleja Jugoslaviji.** Po informacijah angleškega lista »Economic Standard« trgovinska pogajanja med našo in rusko delegacijo povoljno napredujejo. Po teh informacijah gre predvsem za sklenitev sporazuma, da bi Rusija dobavljala Jugoslaviji večje količine nafte.

Kulturno delo sokolske mladine na Tezmem Pripravila je lep Prešernov večer s pestrim sporedom

Tezmo, 3. maja. Frecej očitkov pade na naslov naše mladine. Zlasti ji očitajo, da posveča preveč svojih moči sportu in premalo narodno-kulturnemu delu. In vendar delamo tej mladini nemalokrat krivico, ker ne opažamo, kaj počnejo mladina drugih večjih narodov in gledamo na njeno delo s prevelikim subjektivnim mnenjem. Dokaz, da gre mladina tudi v naših ne povsem ugodnih razmerah svojo ravno pot, nam je doprinešla tezemska sokolska mladina, ki je iz lastnega nagiba v samostojni upravi sestavila svoj delovni načrt, ki obsega poleg telovadbe, tekem, letovanja in drugih prireditiv tudi lepo kulturno delovanje z debatnimi večeri in akademijami.

Prvič nas je prijetno presenetila s prireditvijo Prešernovega večera, ki je obsegal uvodno besedo, recitacijo »Krst pri Savici«, govor o razvoju književnosti do Prešerna, »Snete nesreče«, besedo o Prešernu in njegovi dobi ter recitacijo »Zdravice«. Vse točke so bile tako skrbno pripravljene in podane, da so imeli vsi navzoči prijeten občutek ne samo glede izvajanja posameznih točk, ampak se je tudi utrjevalo prepričanje, da je tezemska sokolska mladina na pravi poti, ki ji lahko popolnoma zaupamo, da bo svojo dediščino

— **Zvišanje izvoznih cen za živino.** Minister za trgovino in industrijo je predpisal odlok o zvišanju cen živine, ki jo izvažamo v Italijo. To zvišanje je predpisano v sporazumu s pristojnimi italijanskimi oblastmi, in sicer v ta namen, da se izravnava razlika med našimi tržnimi cenami in cenami, ki so bile pred meseci dogovorjene z Italijo.

— **Zetska plovidba namerava vzpostaviti redni promet** med našimi lukami in Odeso. Družba »Zetska plovidba« ima redno prometno transbalkansko progo. Za promet z balkanskimi državami dobiva od države subvencijo, ki znaša v obliki 35 milij. din. Zidaj je uprava »Zetska plovidba« predložila na pristojnih mestih načrt o vzpostavitvi redne morske proge med Jadranskim morjem in Odeso. Vzpostavitev prometa na tej progi seveda zavisi od sklenitve trgovinskega sporazuma z Rusijo.

— **Zadnje poplave** so napravile za 35 milijonov din škode v Novem Sadu. V Beogradu je odpotovala delegacija zastopnikov Novega Sada, da na pristojnih mestih predloži uradno poročilo o veliki škodi, ki jo so napravile zadnje poplave. V poročilu je navedeno, da je bilo v Adamoviem naselju porušeno 612 hiš. A razen tega so se zadnje čase porušile še druge izpodkopane hiše in računajo, da znaša škoda okrog 35.000.000 din. Kmalu se bo sestel odbor ministrov, ki bo sklepal o pomoči za poplavo poškodovanih občin.

— **Ljubljana—Bleke—Prezid—Parg—Čabar—Gorovo—Sušak** redna avtobusna zveza. Odhod iz Ljubljane postajašči gl. kolodvor ob 5.35. Krokov trg 5.40, prihod na Sušak ob 11.35. Odhod s Sušaka ob 13.—, prihod v Ljubljano ob 18.50. Avtopodjetje Pečnikar, telefon 49-28.

Iz Ljubljane

— **Iz Sokolske materinske proslave** na Viču. Jutri na praznik naših dobrih mamic bo tudi viška sokolska deka priredila v sokolskem domu proslavo materinskega praznika z bogatim in pestrim sporedom. Uvodni nagovor bo imel podstarosta br. Rudi Marinič, nakar bodo sledile deklaracije, godbene in pevške točke in Vide Pezdrijeve igrokaz »Milček išče Mimico«. Tudi naši mladi telovadci bodo nastopili s prostimi vajami. Poudariti moramo, da je ves program naštelirala mladina sama, zato zasluži vse priznanje in pohvalo. Najlepše zadoščenje pa bo imela sokolska mladina, ako bomo jutri napolnili dvorano do kraja. Začetek proslave bo točno ob 18. Vstopnice si nabavite že dopoldne v pisarni sokolskega doma. Starši pohitite jutri v polnem številu v naš sokolski dom, da s svojo dečo proslavite materinski praznik.

— **Iz Kulturni film o Norveški v kinu Slogi.** Norveška, zemlja čudovitih fjordov na skrajnem severu, je domovina slavnih Vikingov, prednikov sedanjih prebivalcev. Že v srednjem veku je bila bojišče velikih severnih osvajačev, kjer so se bile ogrožene borbe za posest tega ozemlja. Njena mesta so bila še nedavno polna miru in privlačila so s svojo lepoto turiste, da se divijo morju in s snegom prekritim obrežjem vrhuncem. Najvažnejša luka te dežele je mesto Bergen z močno razvitim trgovskim in turističnim prometom. Norvežani so izraziti pomorščaki ki skrbno čuvajo tradicije svojih prednikov Vikingov, slavnih mornarjev. Zanimivi so običaji in proslave ob žetvi, pri svatbi pa pokaže mladina vso svojo poskočnost in lepoto narodnih noš. Izredno zdravo pleme so Lapponci, prebivalci na skrajnem severu, ki žive kot Nomadi. Stevilne črede severnih jelenov so merilo njihovega bogastva. Ta aktualen in izredno poučen film predvaja kino Sloga kot dopolnilo k rednemu sporedu, ter priporočamo, da si ga vsakdo ogleda. 123

— **Iz »Ujez«, zabavno Nušičevo veseligrbo** bodo ponovili v šentjakobskem gledališču šestindvajseti dnevi ob 20.15. Igra je bila sprejeta z velikim navdušenjem saj so bile vse dosežene predstave popolnoma razprodane. Ker ni dobilo pri jubilejni, sobotni predstavi ogromno ljudi vstopnic, se je uprava odra odločila še za eno predstavo. Jutri 5. t. m. ob 15.15 bo zadnja ponovitev izredno uspele veseligrbe s petjem in godbo »Pekovski«. Kupite vstopnice že vnaprej, ker jih pred predstavo ne boste več dobili.

s pridom uporabljala. Ker jo ljubi, spoštuje in ceni. Posvetiti hoče vse svoje moči in odlike narodno kulturnim ciljem ter vrednotam. Ljubke recitacije so ga nile vse navzoče, podane so bile z nežno toploto in globokim občutjem, ki ga lahko izrazi le mladina. Oba govora sta pokazala vestnost glede studija naše domače književnosti. Zelo posrečena je misel, da si je izbrala tezemska sokolska mladina ravno Prešerna za svoj prvi večer. Mladina pravilno pojmuje, da mora najprej dobro spoznati ter oceniti slovenske kulturne vrednote. Le po spoznavanju teh vrednot vodi pravilna pot k pristnemu jugoslovenstvu. Spored je potekel brezhibno, vrli mladi predstojniki so bili deležni odkritosrčnega priznanja številno zbrane sokolske mladine in članstva. Nabrani prostovoljni prispevki pa bodo v podporo revnim naraščajočim za tabore, kar je druga razveseljiva stran smotrnega kulturnega dela. Vodstvu agilnega naraščajočega odelca pa budi polni priznanja ter čestitke izrečena tudi najtoplejše zahvala za prijeten večer z željo, da izvede započet delo do konca. Z veseljem je treba priznati, da je bil ta večer najlepši, kar jih je priredila naša mladina.

lj— **Občni zbor Udruženja jugoslovenskih narodnih železničarjev** in brodarjev, občinskega odbora Ljubljana, bo jutri 5. maja ob 8. v dvorani Delavske zbornice (Miklošičeva cesta). Vabimo članstvo, da se ga v čim večjem številu udeleži. — **Občinski odbor UJNZB Ljubljana.**

lj— **Idrijski krožek** v Ljubljani vabi vse rojake na sestanek, ki bo drevi ob 20. v gostilni pri rojaku Vidmarju na Sv. Jakobu trgu.

lj— **Halo! Halo!** Ne pozabimo, da se bo tudi jutri vrlo kolo sreče na Kongresnem trgu, kjer bodo priredili naši postarji zelo bogato tombolo. Ob 3. popoldne vsi na Kongresni trg! Za borih 5 din se lahko odpeljete domov z avtom ali s kolesom. Zato ne zamudite prilike, ki se vam nudi.

lj— **Vsi rez. podoficirji**, člani ljubljanskega pododboru udruženja rez. podoficirjev, se vabijo, naj se zanesljivo udeležijo rednega letnega občnega zbora, ki bo jutri 5. maja t. l. ob 10. v predavalnici združenja jug. inženirjev in arhitektov v Ljubljani na Kongresnem trgu (Kazino). — Drevi ob 20. bo tovariški sestanek v salo-

Maribor, 3. maja. V šabedrovi gostilni na Tezmem je bil dobro obiskan redni občni zbor Udruženja obrtnikov za mariborsko okolico na Tezmem, ki je ena naših najgostejših, pa tudi številčno najmočnejših stanovskih organizacij. Zbor je potokeel ob živahnem zanimanju vseh navzočih za razna aktualna vprašanja. Ki tarejo danes prav poseben podoželski obrtniki vseh strok, zlasti zaradi vednega naraščanja cen življenjskih potrebščin, pa tudi zaradi pomanjkanja gotovine. Zborovanje sta posetila tudi zbornična svetnika gg. Bureš in Sojč iz Maribora, dočim je zastopal domačega župana občinski odbornik gg. Šabeder.

Zasluzni načelnik g. Joško Šabeder je podal izčrpen pregled o tajniškem poslovanju in stanju blagajne, kar so zborovalci s priznanjem sprejeli na znanje. Po poročilu revizorjev je bila soglasno sprejeta razrešnica blagajniku ter upravl.

Zelo zanimiva je bila debata o reorganizaciji združenja. Debate se je udeležilo več govornikov, ki so izrazili napram temu vprašanju svoje tehtno mnenje. Kot rezultat izčrpe debate je bil sprejet soglasen sklep, naj ostane združenje neokrnjeno, tako da se ne sme iz lastiga izločiti nobena obrtniška stroka. Sličen sklep je bil sprejet tudi glede kovinarjev, ki se nedejo izločiti iz skupne zadruge na Tezmem, ker so popolnoma zadovoljni z delom dosežane skupne zadruge, ki dela v pravi slogi za procvit obrtnišva raznih strok. Tudi so razmere, v katerih živijo podoželski mojstri, popolnoma drugačne od razmer, v katerih so mestni mojstri. Tega se podoželski obrtniki prav dobro zavedajo.

»Izdaja pri Novari« v mariborskem gledališču Prodoren uspeh izredno močne švicarske drame

Maribor, 3. maja. Po petih letih smo spet gledali na našem odru pretresljivo ter izredno dinamično in močno Arxovo švicarsko dramo »Izdaja pri Novari« v F. Albrechtovem prevodu ter v izborni režiji g. Petra Malca. O delu samem smo poročali že svojčas ob priliki njegove prve uprizoritve na mariborskem odru. Režiser je še bolj podčrtal realistično in dramatično razgibano stran celotne uprizoritve. Pritegnili je stare igralce ter igralke, ki so pred petimi leti z odlično interpretacijo kreirali posamezne vloge. Omeniti je le razliko v zasedbi vloge Turmanovega brata Gilga, ki ga je pred petimi leti mojstrsko podal takratni član Narodnega gledališča v Mariboru g. Mako Furjan.

Osnredni lik te pretresljive in globoko zajete drame je kmet Turman iz Urija. Kakor pred 5 leti, tako je Pavle Kovič tudi sedaj z živim občutjem zajel globoko tragiko v borbi za domačijo, ki gre do smrti in žrtvovanja samega. Nekatere značilne poteze na tem svojem Turmanu je še poglobil ter podrobneje izdelal. Poleg Turmana je bila najmočnejša podoba njegova mati, ki jo je z umetniško širino

Mariborske in okoliške novice

— **Uprava mariborskega pododboru združenja rezervnih oficirjev** poziva vse rezervne oficirje, ki se zanimajo za skupno nabavo predpisane vojaškega kovčka in oficirske torbe, naj se prijavijo do 15. maja pisмено ozir. med uradnimi urami ustmeno, pododboru v Mariboru. Uradne ure so vsako sredo od 19. do 20. v pisarni v Narodnem domu.

— **Ljudska univerza v Mariboru.** V ponedeljek 6. maja bo predaval univ. prof. dr. Andrej Gosar iz Ljubljane o socialnih problemih modernega meznega razmerja.

— **Delavska majka »Ademija«** bo drevi ob 20. v dvorani Sokolskega doma v Mariboru. Nastopila bodo naslednja pevstva, glasbena, kulturna in sportna delavska društva: Pevski zbor in glasbeni odesk pekovski pomočnikov, »Grafika«, »Froh-sinn«, »Enakost« Studenci, »Detoljub«, Glasbeno društvo železniških uslužbencev, mandolnistični odesk Vzemnost-Maribor, Vzemnost Studenci ter fanfara Prvega delavskega kolesarskega društva. Skupni pevski zbor pod vodstvom g. V. Živka in s spremljevanjem godbe bo zapel »Mi hočemo pesnik« od A. Jobsta.

— **Tužja v Mariboru.** V preteklem mesecu je obiskalo Maribor 1515 turistov, ki so imeli skupno 2610 nočnin. Med turisti je bilo največ naših državljanov in sicer 1191, ki so imeli 2050 nočnin. Nemcev je bilo v mesecu aprili v našem mestu 235 (383 nočnin), nadalje 27 Čehov (54), 14 Italijanov (19), 13 Madžarov (28), 6 Avstrijcev (2), 6 Francozov (12), 3 Rumunov (5), 2 Turka (7), 3 Bolgari (6), ter po 1 Anglež (3), Grk (1), Nizozemec (1) in Šved (3).

nu gostilne »Derenda« na Borštnikovem trgu št. 2. — Ker se bo na občnem zboru in na tov. sestanku razpravljalo oziroma sklepalo o nadaljnjem delovanju našega pododboru, so vabljivi razen članov tudi vsi oni tovariši, ki še niso vključeni. Udeležba je za vsakega častna dolžnost! — Pododbor URP v Ljubljani.

— **Ij Poroka.** V franciskanski cerkvi v Ljubljani sta se v sredo poročila gđc. Tanja Kendova in g. ing. Boris Praprotnik. Mladima poročenoma iskreno želimo obilo sreče in blagoslova!

— **Ij Recitacija Mrakovca »Karadordja«** bo v torek 7. t. m. ob 20. v dvorani Delavske zbornice. Delo je po svoji snovnosti blizu težkim problemom današnjega časa in bo brez dvoma vzbudilo zanimanje v naši najširši javnosti. Recital bo avtor sam, ki mu je vsa naša kritika že priznala močan igralski talent. Predprodaja vstopnic od ponedeljka ob 10. do 13. ter ob 15. do 17. pri blagajni Delavske zbornice.

— **AMERIŠKI SENATOR BORAH** O nedavno umrlem ameriškem senatorju Borahu je bilo splošno znano, da se je njegovo mnenje vedno razlikovalo od mnenja drugih ljudi. Ko je prezident Coolidge zvedel, da Borah tudi jaha, je priponil:

— Temu se pa čudim, vedno sem namreč mislil, da se morata konj in jecdec premikati v isto smer.

— **Takovi na pohodu.** Na Aleksandrovi cesti je izgnilo viničarju Vinku Goricanu iz Sv. Barbare kolo znamke »Wanderer«, vredno 900 din. — Kubarici Matildi Slivnikarji, stanujoči v Resaljev ulici 8, je zgnila med gledališko predstavo 250 din vredna svilena ruta. — Gostilničarju Francu Robinsaku s Tržaške ceste 18 je neznanzi zlikovec ukradel s kolesa 300 din vredno električno luč. Zasebnici Tereziji Langerjevi je na Vodnikovem trgu neznanec izmaknil ročno torbico, v kateri je bilo nekaj drobca. V stanovanju posestnika Alojzija Repiča iz Košakov se je vthotala pil tat, ki je ukradel obleke in druge predmete ter oškodoval Repiča za okoli 1000 din.

— **Preveč dežja v Podravju.** Neprestno deževje bo sicer še mnogo popravilo glede posledic suše v minulom mesecu. To se že sedaj pozna na travnikih. Ni pa še verjetno, da bi bilo deževja kmalu konec. Nasprotno, čudna megla, ki se vleče preko vsega Pohorja in Kozjaka že tretji dan, obeta še veliko padavin, zlasti okoli mlaja dne 7. maja. To je vreme tudi za še občutnejše ohlajenje: V hribih sneg, v dolinah pa, čim dež pojenja, slana.

— **Kulturne novice.** Prihodni teden ima glasbena šola »Drave« tri nastope svojih gojencev, in sicer v sredo 8. maja ob 16. uri, v četrtek 9. t. m. ob 20., v petek 10. t. m. ob 20. uri. Vse produkcije naše glasbo ljubeče mladine bodo v veliki dvorani Narodnega doma.

— **Tudi sirkove krtače.** Tukajšnja »Delavska politika« poroča v številki 51: »Za življenjske potrebščine je razumljivo, ako jih človek sedaj ne more kupiti toliko, kolikor bi jih rad. To je deloma tudi dobro, ker se s tem preprečuje kopičenje in spekulacija. Zanimivo pa je, da ni mogoče nabaviti niti večjih množin takih predmetov, za katere bi človek mislil, da jih bo mogel dobiti tudi v času vojne. Neke večja trgovina, ki je navadno naročala skupno po 100 tucatov sirkovih krtač, kakršne rabijo naše gospodinjice, kadar umivajo pod, je dobila od dobavitelja obvestilo, da jih more dobaviti samo 10 tucatov. Zakaj samo 10 tucatov, se ne ve, pa ne morda, da bi dobavitelj računal z nadaljnjim dviganjem cen, zaradi česar smatra, da je pametneje, ako se podraže krtače, dokler so pri njem na zalogi, kakor pa če bi bile pri trgovcu.«

— **Iz Studencev.** Pomladke Jadranske straže in Pomladke Rdečega križa na studentski deški ljudski šoli proslavita danes in jutri s pričetkom ob 20. uri materinski dan na odru Sokolskega društva v Studencih. Na sporedu je uprizoritev lepe in primerne mladinske veseligrbe »Povodni mož«.

— **CELJSKO GLEDALIŠČE** Nedelja, 5. maja ob 15.: Cigan baron. Ob 20. Vse za šalo. Gostovanje mariborskega gledališča.

— **Prva ponovitev švicarske drame »Izdaja pri Novari«**, ki je bila pri premieri v mariborskem gledališču zelo pristrno sprejeta in je zapustila globoko pretresljiv učinek, bo drevi. Na vrsto pride red A.

— **Mariborsko gledališče** Nedelja, 4. maja ob 20.: Izdaja pri Novari. Red A. Nedelja, 5. maja: Zaprt. Gostovanje v Celju.

— **Reorganizacija smučarstva in MZSP.** Od Mariborske zimskosportne podzveze smo prejeli: Listi so objavili, da se sportni klubi člani Mariborske zimsko sportne podzveze niso udeležili zadnjega zborovanja 27. aprila v Ljubljani in da se torej ne zanimajo za reorganizacijo sportne zveze, ki se sedaj odloča. Res je, da so temu zborovanju prisostvovali predsednik, podpredsednik MZSP in en klubski član, ki so popolnoma zadostovali, da so obrazložili skupno mnenje in stališče vseh klubov MZSP glede osnutka pravil. Niso pa prišli k posvetovanju zastopniki ostalih 15 klubov. Članov MZSP iz naslednjih razlogov: 1. vsi klubi so tesno povezani kot harmonična družina v svoji podzvezi, ki je skupaj z njimi že prej proučila vse bistvene pogoje reorganizacije, da sedaj ona sama s polnim zaupanjem zamore kolektivno zastopati njihove interese. 2. Tudi so klubi MZSP že obrazložili svoje zahteve in želje delegatu JZSS na mariborskem sestanku. 3. Razne divergence pri reorganizaciji se v glavnem sodejo v antagonizem med Gorenjci in Ljubljani. 4. S potovanjem v Ljubljano so združeni materiali izdatki, ki jih klubi lahko prihranijo. Tako je odsotnost klubov MZSP opravljena, toda po svojih predstavnikih iz MZSP nasleduje vsake spremembe, podpirajo vsa dobra prizadevanja, vse pametne zamisli od katerekoli strani v stremjenju za končno zdravo ureditev slovenskega smučarstva, in se vselej, če so k temu že pripomogli, ter bodo v odločilni uri zastopniki vseh 16 klubov gotovo vsi na svojem mestu, trdno prepričani, da bodo vsi slovenski smučarji, zvišeni iznad sedanjih malenkostnih epizod visoko dvignili zastavo bodočega slovenskega zimsko sportne zveze.

— **Obsejana zaradi prevnetega navdušenja.** Mali kazenski senat mariborskega okrožnega sodišča je v tajni razpravi obsodil 44letno sejmanko Marijo Strajnsko iz Maribora na leto dni in 2 meseca strogega zaporu, na izgubo častnih državljskih pravic za dobo 3 let in na 500 din povprečnine, ker se je pregrešila proti čl. 3 zakona o zaščiti države. Strajnskova je namreč na sejmihi, ki jih je obiskovala, v prevneti obliki dajala duška tuji miselnosti.

— **Cena bučnega olja.** Banska uprava je odobrila tvrditi Paul Pivec, oljarna Sele-Pragersko, da sme prodajati jedilno bučno olje po 18.80 din za kg na debelo.

— **Izpred sodišča** — Obsejana zaradi prevnetega navdušenja. Mali kazenski senat mariborskega okrožnega sodišča je v tajni razpravi obsodil 44letno sejmanko Marijo Strajnsko iz Maribora na leto dni in 2 meseca strogega zaporu, na izgubo častnih državljskih pravic za dobo 3 let in na 500 din povprečnine, ker se je pregrešila proti čl. 3 zakona o zaščiti države. Strajnskova je namreč na sejmihi, ki jih je obiskovala, v prevneti obliki dajala duška tuji miselnosti.